

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra filosofie a religionistiky

Diplomová práce

**DVACET LET CÍRKEVNÍHO ŠKOLSTVÍ
V ČESKÉ REPUBLICE (1991 – 2010)**
*Zákonné a biblické normy; služba a pastorece
v církevních školách*

Vedoucí práce: doc. Jaroslav Vokoun Th.D.

Autor práce: Bc. Eva Dvořáková

Studijní obor: Teologie služby

Ročník: 2. ročník NMgr., kombinovaná forma

2010

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

25. března 2010

.....

Bc. Eva Dvořáková

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. Jaroslavu Vokounovi Th.D. za odborné vedení, cenné rady i připomínky při vedení práce.

Poděkování patří také JUDr. Martinu Štefkovi za odborné rady a připomínky k zákonným normám použitým v diplomové práci.

A na závěr bych také ráda poděkovala své rodině; především manželovi za trpělivost při jejím vypracování i za korekturu a věcné připomínky k ní.

Obsah

OBSAH	4
ÚVOD	9
1. ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE VČETNĚ CÍRKEVNÍCH ŠKOL	11
1.1 Právní předpisy platné pro veřejné školy v České republice	12
1.2 Církevní školy v České republice a školská právnická osoba	16
1.2.1 Školská právnická osoba	17
1.3 Právní předpisy platné pro vysoké školy v České republice	17
1.4 Počty základních, středních a vyšších odborných škol a školských zařízení v České republice včetně církevních škol	19
1.5 Mezinárodní školské křesťanské organizace	21
2. ŠKOLSTVÍ V ZAHRANIČÍ VČETNĚ CÍRKEVNÍCH ŠKOL	22
2.1 Školství v některých zemích Evropské unie včetně církevních škol	22
Dánsko	22
Německo	23
Řecko	24
Francie	24
Itálie	24
Rakousko	25
2.2 Školství na Slovensku včetně církevních škol	27
2.3 Školství v USA včetně církevních škol	28
3. HISTORIE ŠKOLSTVÍ A PEDAGOGIKY VČETNĚ CÍRKEVNÍCH ŠKOL	30
3.1 Historie českého školství včetně církevních škol	30
Vzdělávání chlapců v Bibli a Talmudu	30
Působení řeholních řádů ve výchově	32
Husitské hnutí a jeho negativní vliv na školství	32
Bratrské školy	32
Význam Jana Amose Komenského	33

Bílá kniha a odkaz J. A. Komenského	33
Marie Terezie a Josef II. - zavedení povinné školní docházky	34
Vlastenečtí učitelé	34
Konkordát ve školství	34
Císařský patent	35
Zavedení pravidelného platu učitele	35
Zákon z roku 1868 a zestátnění škol	35
Vzdělávání dospělých	35
Význam T. G. Masaryka pro školství	36
Nacismus v duchu svých idejí organizoval i školství.	37
3.2 Novodobá historie českého školství po roce 1945 včetně církevních škol	37
Československá socialistická pedagogika	37
Školský zákon z roku 1948	37
Reforma školství v roce 1953	38
Školský zákon z roku 1960	38
Školský zákon 1978	38
Školský zákon v roce 1984	38
České školství po roce 1989 včetně církevních škol	39
3.3 Historie vzniku vyšších odborných škol po roce 1996 včetně církevních škol	40
4. VEDOUCÍ FUNKCE ŘÍDÍCÍHO PRACOVNÍKA VE ŠKOLÁCH VČETNĚ CÍRKEVNÍCH ŠKOL	42
4.1 Funkce ředitele školy v historii	42
4.2 Funkce ředitele školy v dnešní době	42
4.3 Funkce ředitele v dnešní době v církevních školách	46
5. PERSONALISTIKA – PEDAGOGIČTÍ A NEPEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI ŠKOLY, POŽADAVKY NA UČITELE A PŘEDPOKLADY PRO VÝKON PROFESE UČITELŮ A ZAMĚSTNANECKÉ VÝHODY PRACOVNÍKŮ VE ŠKOLÁCH VČETNĚ CÍRKEVNÍCH ŠKOL	48
5.1 Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci škol	48
5.2 Požadavky na učitele, předpoklady pro výkon tohoto povolání a zaměstnanecké výhody pracovníků ve školách	49
5.3 Požadavky na učitele, předpoklady pro výkon tohoto povolání a zaměstnanecké výhody pracovníků v církevních školách	51

6. TEOLOGICKÁ REFLEXE CÍRKEVNÍHO ŠKOLSTVÍ - SROVNÁNÍ VIZÍ A CÍLŮ S REALITOU	53
6.1 Církevní škola jako místo výchovy a vzdělání	53
6.1.1 Církevní školství jako misie a služba ven do společnosti	54
6.2 INTERNÍ PŘEDPISY, DOKUMENTY, VIZE A CÍLE VÝUKY NA CÍRKEVNÍCH ŠKOLÁCH A TEOLOGICKÝCH FAKULTÁCH	57
6.2 Církevní školství jako služba dovnitř církve	57
6.2.2 Duchovní, křesťanský život (obecné pojetí), výuka náboženství a účast na bohoslužbách v církevních školách	57
6.3 Teologický základ křesťanského působení učitelů a pracovníků v církevních školách a na teologických fakultách	59
6. 4 Občanské sdružení Anežka	61
7. ZDROJE FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ŠKOL, HOSPODAŘENÍ ŠKOLSKÉ PRÁVNICKÉ OSOBY, MZDOVÉ A OSTATNÍ VÝDAJE VYPLÝVAJÍCÍ Z PRACOVNĚ PRÁVNÍCH VZTAHŮ VE ŠKOLÁCH VČETNĚ CÍRKEVNÍCH	62
7.1 Zdroje finančních prostředků škol	62
7.2 Zdroje finančních prostředků v církevních školách a hospodaření školských právnických osob	63
7.3 Právní předpisy pro odměňování zaměstnanců ve školách	65
7.4 Mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů ve školách	66
7.5 Mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů v církevních školách	67
8. OKRUHY PROBLÉMŮ A VYSLOVENÍ HYPOTÉZ, KTERÝMI SE ZABÝVÁM	68
8.1 Hypotéza – okruh vedoucí pracovníci - stanovení vize, strategie, směřování církevních škol	68
8. 2 Hypotéza - okruh působení, vize a poslání církevních škol	68

8.3 Hypotéza – okruh vybavení škol a funkčnost informačních systémů v církevních školách	69
8.4 Hypotéza – okruh z ekonomiky - tvorba systému mezd, příplatků a odměn zaměstnanců a vnitřního mzdového předpisu v církevních školách	69
9. TECHNICKÉ ŘEŠENÍ NASTÍNĚNÝCH PROBLÉMŮ – METODY, TECHNIKY, OBLASTI ZJIŠTĚNÍ	70
9.1 Technika a metoda zjišťování (dotazníky a řízený rozhovor)	70
Statistika odpovědí z druhého dotazníku (otázky viz příloha č. 3)	72
9.2 Oblast zjištění problému k 1. hypotéze	73
Vlastní interpretace výzkumného zjišťování	74
9.3 Oblast zjištění problému k 2. hypotéze	74
Vlastní interpretace výzkumného zjišťování	75
9.4 Oblast zjištění problému ke 3. hypotéze	76
Vlastní interpretace výzkumného zjišťování	77
9.5 Oblast zjištění problému ke 4. hypotéze	77
Vlastní interpretace výzkumného zjišťování	79
10. ANALÝZA VÝSLEDKŮ VYSLOVENÝCH HYPOTÉZ	79
10.1 Analýza výsledků vyslovené hypotézy	79
10.2 Analýza výsledků vyslovené hypotézy	79
10.3 Analýza výsledků vyslovené hypotézy	80
10.4 Analýza výsledků vyslovené hypotézy	81
11. CELKOVÝ ZÁVĚR A DOPORUČENÍ ŘEŠENÍ VYSLOVENÝCH HYPOTÉZ	81
11.1 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy	81
11.2 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy	82
11.3 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy	82
11.4 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy	83
12. TEOLOGICKÁ REFLEXE OSOBNÍ ZKUŠENOSTI AUTORKY DIPLOMOVÉ PRÁCE S CÍRKEVNÍM ŠKOLSTVÍM	84

12. 1 Životní křižovatka autorky	84
12.2 Evangelikální teologický seminář - Vyšší odborná škola teologická a sociální	85
12. 3 Vzpomínky na začátky práce a služby ve škole	88
12. 4 Vzpomínky na začátky vzájemné pomoci církevních škol	89
12.5 Vzpomínky na bakalářské studium Školského managementu a na povinnou praxi ve veřejných školách	90
12. 6 Radost ze života naplněného službou a ze setkávání s absolventy školy	90
ZÁVĚR	93
SEZNAM LITERATURY	95
SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	100
SEZNAM ZKRATEK	102
SEZNAM PŘÍLOH	102
ABSTRAKT	104
ABSTRACT	105
PŘÍLOHY	106

Úvod

Ilustrace 1: Via Lucis

„Přirozenost lidská si neukládá jiných cílů než vyučovat a učit se, protože oko se nenasytí díváním a ucho slyšením.“ Jan Amos Komenský – Cesta světla¹

Cílem diplomové práce je nastínit roli vedoucích pracovníků, učitelů a nepedagogických zaměstnanců v církevních školách v České republice. Moje hypotézy, které jsem použila ve své bakalářské práci,² zkoumaly personalistiku a ekonomiku církevních škol v porovnání se školami veřejnými. Vybrala jsem si tyto oblasti z širokého spektra možností, které skýtá škola v dnešním 21. století.

Teologická reflexe církevního školství po dvaceti letech od revoluce je dalším cílem práce. V dnešní ateisticky zaměřené době jsou tyto školy

¹ KOMENSKÝ, J.A. Via Lucis. Cesta světla. Amsterdam, 1668.

² DVOŘÁKOVÁ, E. *Církevní škola z pohledu řídicího pracovníka a z pohledu na personalistiku a ekonomiku ve srovnání se školami jiných zřizovatelů*. Bakalářská práce. Karlova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra Centrum školského managementu. 62 s. Praha, 2006.

alternativou a nezbytnou součástí znalostní společnosti v České republice. V této souvislosti hledají církve nové formy služby a pastorační. Učitelé a vedení církevních škol má možnost tyto formy nacházet v neotřelých, didaktických způsobech práce. Nezbytnou součástí výchovy a vzdělanosti poskytují těmto učitelům i teologické fakulty v naší zemi. Ráda bych porovnávala církevní dokumenty ve vazbě na historii církevního školství se současnou realitou. Pohled na školy v Evropě i jinde ve světě mi bude pomoci.

Při vypracování své bakalářské práce³, na kterou volně navazuji, jsem použila mnohem více příkladů z managementu, personalistiky, ekonomiky škol veřejných i církevních. Nezamýšlela jsem se nad úlohou církevních škol, kterou beze sporu mají - a tou je služba, výuka v duchu křesťanských zásad, duchovní péče o žáky, studenty, ale také o učitele i nepedagogické pracovníky škol.

Po dobré zkušenosti ze své bakalářské práce jsem v celorepublikovém výzkumu oslovila církevní školy od základních po vyšší odborné. Z výše uvedeného důvodu jsem poslala dotazník také teologickým fakultám v České republice. Pokud bude moje práce použitelná pro široké spektrum církevních škol, nebyla moje snaha marná. Bylo by skvělé, pokud ji budou moci využít také studenti ostatních škol a případně i ty školy, které se netají křesťanským nábojem, i když nejsou ryze teologické.⁴

3 DVOŘÁKOVÁ, E. Církevní škola z pohledu řídicího pracovníka a z pohledu na personalistiku a ekonomiku ve srovnání se školami jiných zřizovatelů. Praha 2006. Bakalářská práce. Univerzita Karlova Pedagogická fakulta. Centrum školského managementu. Vedoucí práce Ing. Marie Kalábová.

4 Srov. Christian College. Ke stažení. Základní informace o projektu křesťanská univerzita [cit. 7. 3. 2010]. Copyright © 2009. Dostupné na: <<http://www.jinaskola.cz/ke-staen/>>.

1. Školství v České republice včetně církevních škol

Na začátku vysvětlím některé pojmy, které v práci používám. Církevní školy jsou jednou z alternativ škol a školských zařízení, jejichž existenci definuje přesně zákon o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 7, odst.1 písm.e) a školský zákon č. 561/2004 Sb. v úplném znění zákona č. 317/2008 Sb. v § 8, odst. 6. Pro tuto práci jsem vybrala školy a školská zařízení zřízená registrovanými církvemi. Pro kratší rozsah a přehlednost mé práce jsem vynechala školy a školská zařízení zřízená náboženskými společnostmi a ostatními právníckými nebo fyzickými osobami.⁵

Pod pojmem církevní školství rozumím v této bakalářské práci činnost vybraných druhů církevních škol, tj. škol základních včetně základních uměleckých škol, středních, vyšších odborných škol a školských zařízení.

Jako školy jiných zřizovatelů jsem si vybrala necírkevní školy a z nich se zabývám jen školami definovanými školským zákonem č. 561/2004 Sb. v § 8, odst. 1-2. Jsou to školy a školská zařízení, které zřizuje MŠMT, kraj, obec a dobrovolný svazek obcí (dál zkráceně jen veřejné školy). Záměrně jsem vynechala školy a školská zařízení zřízené podle školského zákona č. 561/2004 Sb., § 8, odst. 3-4 a 7. V těchto zákonných ustanoveních jsou uvedeny školy a školská zařízení zřízené Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem zahraničních věcí, dále také školy a školská zařízení, jejímž zřizovatelem je právnická osoba nebo organizační složka státu. Výše zmíněný výběr škol jsem udělala z důvodu, aby moje práce a výzkum, který jsem dělala, nebyly příliš obsáhlé.

⁵ Srov. *Statistické ročenky*. Dokument Ústavu pro informace ve vzdělání, 2005 [cit. 11. 1. 2010]. Dostupné na <<http://www.uiv.cz/statistiky/statistickeinformace/rocenky>>.

V poměrně rozsáhlém celorepublikovém výzkumu jsem oslovila školy církevní i veřejné. Bakalářská práce je umístěna od roku 2007 na webových stránkách církevního školství v České republice.⁶

Oblast problematiky vedení škol je velmi široká, proto jsem se zaměřila na vedoucí roli řídicího pracovníka, na personalistiku, tj. na zaměstnance škol, mezi které patří nepedagogičtí i pedagogičtí pracovníci a z nich jsem se zaměřila na učitele. Dále jsem porovnávala informační systémy a komunikaci ředitele se zaměstnanci, spokojenost zaměstnanců se mzdovým ohodnocením, zaměstnanecké výhody apod. Také jsem zmapovala ekonomiku škol, tj. tok finančních prostředků škol (příjmy a výdaje), vybavení škol a porovnávala jsem je s církevními školami. Pro lepší orientaci v této problematice jsem na začátku práce zpracovala historii školství a pedagogiky se zvláštním zaměřením na církevní školy.

1.1 Právní předpisy platné pro veřejné školy v České republice

Školství je jedním z úseků veřejné správy státu. Na úseku školství je realizována státní správa a samospráva.

Základní prameny práva na úseku školství jsou:

- Ústava ČR, ústavní zákon č.1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- Listina základních práv a svobod, usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Z Listiny základních práv a svobod jsem vybrala ustanovení článku 33, z hlavy čtvrté:

- (1) Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

⁶ Srov. Církevní školství. Dokumenty. Individuální výzkumné práce CŠ [cit. 10. 12. 2009].

© Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na:

<http://skolstvi.cirkev.cz/_d/bakalarska-prace.pdf>.

- (2) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možnosti společnosti též na vysokých školách.
- (3) Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem, na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.
- (4) Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

Mezi další důležité zákony, o které školy a školská zařízení opírají svoji existenci a fungování, patří zákony, které platí vždy ve znění pozdějších předpisů:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) - (dál zkráceně jen školský zákon), v úplném znění zákona vyhlášeným pod č. 317/2008 Sb. ve znění zákona 49/2009 Sb. a pozdějších předpisů,
- zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, ve znění zákona č. 264/2006 Sb.,
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů – (dál zkráceně jen zákon o pedagogických pracovnících), ve znění zákonů č. 383/2005 Sb., č. 179/2006 Sb., č. 264/2006 Sb., č. 189/2008 a č. 384/2008 Sb.,
- zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 476/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 563/2004 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., č. 112/2006 Sb., č. 189/2008 Sb. a č. 274/2008 Sb.,
- zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

Pro školy a školská zařízení jsou také důležitá nařízení vlády, která platí vždy ve znění pozdějších předpisů:

- nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko - psychologické činnosti pedagogických pracovníků,
- nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění nařízení vlády č. 18/2006 Sb., č. 224/2007 Sb. a č. 268/2008 Sb.,
- nařízení vlády č. 362/2008 Sb., o zrušení některých nařízení vlády v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy.

Úplný výčet zákonů a nařízení vlády doplním některými vyhláškami důležitými pro existenci a činnost škol a školských zařízení, které platí vždy ve znění pozdějších předpisů:

- vyhláška MŠMT č. 442/1991 Sb., o ukončování studia ve středních školách a učilištích, ve znění zákona č. 138/1995 Sb. a vyhlášek č. 235/2003 Sb. a č. 672/2004 Sb.,
- vyhláška MŠMT č. 137/1993 Sb., kterou se stanoví kritéria pro prokazování znalosti českého jazyka žadatelů o udělení státního občanství České republiky,
- vyhláška MZd. č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění vyhlášky č. 148/2004 Sb.,
- vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 470 /2006 Sb.,
- vyhláška MŠMT č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami,
- vyhláška MŠMT č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění vyhlášky č. 374/2006 Sb.,
- vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví uznání náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy,
- vyhláška č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku, ve znění vyhlášky č. 322/2008 Sb.,

- vyhláška č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem,
- vyhláška MŠMT č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 454/2006 Sb.,
- vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání,
- vyhláška MŠMT č. 224/2005 Sb., kterou se zrušují některé vyhlášky v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy,
- vyhláška MŠMT č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb.,
- vyhláška MŠMT č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění vyhlášek č. 389/2006 Sb. a č. 226/2007 Sb.,
- vyhláška MŠMT č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění vyhlášky č. 422/2006 Sb., č. 46/2008 Sb. a č. 394/2008 Sb.,
- vyhláška MŠMT č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů,
- vyhláška MŠMT č. 60/2006 Sb., o postupu při zjišťování psychické způsobilosti pedagogických pracovníků školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivně výchovnou péči a o podrobnostech o školení osob žádajících o akreditaci k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost (vyhláška o psychické způsobilosti pedagogických pracovníků),
- vyhláška č. 348/2008 Sb., o výuce a zkouškách znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky.

Právní postavení škol a školských zařízení je upraveno ve školském zákoně v § 8. Podle něho může být zřizovatelem školy, školského zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace:

- kraj,
- obec a dobrovolný svazek obcí,
- Ministerstvo školství, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo zahraničních věcí,
- registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,
- ostatní právnické či fyzické osoby, organizační složky státu.

1.2 Církevní školy v České republice a školská právnická osoba

Podle zákona č. 3/2002 Sb., § 7, odst. 1, písm. e), o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností (zákon o církvích a náboženských společnostech) – (dál zkráceně jen zákon o církvích) ve znění pozdějších předpisů může registrovaná církev a náboženská společnost zřizovat církevní školy podle zvláštního právního předpisu, kterým je školský zákon. V příloze k zákonu č. 3/2002 Sb. je uveden seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice.⁷

Zřizovatelé církevních škol a školských zařízení jsou si vědomi své zodpovědnosti, vyplývající z povinnosti zřizovatele, zejména za koncepci a chod církevních škol. Neoddělitelnou součástí jejich péče je i duchovní rozměr výchovy v církevních školách a školských zařízeních. Věnují velkou pozornost zpřístupnění informací, které se týkají dění v církevním školství. Církevní školy

⁷ Viz příloha č. 5 = Příloha k zákonu č. 3/2002 Sb. *Seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice.*

se řídí stejnými zákonnými předpisy jako ostatní školy a školská zařízení v České republice.

1.2.1 Školská právnická osoba

Pro církevní školy bylo nutné vymezit v zákoně jejich právní postavení, které nebylo od roku 1989 dořešeno. Školský zákon zavádí nový typ právnické osoby pro školství - školskou právnickou osobu. V § 8, odst. 6 školského zákona je uvedeno, že registrovaná církev a náboženská společnost, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva, zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních předpisů např. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku a zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů.

Jak vyplývá z ustanovení § 8, je školská právnická osoba alternativní formou právního postavení školy nebo školského zařízení pro všechny druhy zřizovatelů (tuto formu právnické osoby může pro své školy zvolit kterýkoliv zřizovatel s výjimkou škol zřizovaných Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra a Ministerstvem spravedlnosti).

Zákon stanoví jako hlavní činnost školské právnické osoby poskytování vzdělávání a školských služeb podle vzdělávacích programů uvedených v § 3. Hlavní činnost takové osoby je vymezena jednoznačně a tím je dána odlišnost např. od příspěvkové organizace, kde vymezení činnosti závisí pouze na zřizovateli. Ustanovení § 124 až 140 školského zákona obsahují přesné vymezení školské právnické osoby, její hlavní činnost, možnost zřízení a vzniku, zrušení nebo zániku. Obsahují i úkoly, které má zřizovatel školské právnické osoby a orgány školské právnické osoby, což je ředitel a rada školy. Upřesňují její hospodaření (blíže viz kapitola 7.2), povinnost vedení účetnictví a vztah školské právnické osoby k majetku.

1.3 Právní předpisy platné pro vysoké školy v České republice

Pro úplnost uvádím i platné právní předpisy pro vysoké školy. Jsou to především:

- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákonů č. 210/2000 Sb., č. 147/2001 Sb., č. 362/2003 Sb., č. 96/2004 Sb., č. 121/2004 Sb., č. 436/2004 Sb., č. 473/2004 Sb., č. 562/2004 Sb., č. 342/2005 Sb., č. 552/2005 Sb., č. 161/2006 Sb., č. 165/2006 Sb., č. 310/2006 Sb., č. 624/2006 Sb., č. 261/2007 Sb., 296/2007 Sb., č. 189/2008 Sb.,
- zákon č.163/1990 Sb., o bohosloveckých fakultách,
- zákon č.192/1994 Sb., o změně názvu některých vysokých škol uvedených v příloze zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách,
- zákon č.130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění zákonů č. 41/2004 Sb., č. 215/2004 Sb., č. 342/2005 Sb., č. 413/2005 Sb., č. 81/2006 Sb., č. 227/2006 Sb., č. 171/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 124/2008 Sb.,
- nařízení vlády č. 267/2002 Sb., o informačním systému výzkumu a vývoje,
- nařízení vlády č. 461/2002 Sb., o účelové podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o veřejné soutěži ve výzkumu a vývoji, ve znění nařízení vlády č. 83/2008 Sb.,
- nařízení vlády č. 462/2002 Sb., o institucionální podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o hodnocení výzkumných záměrů, ve znění nařízení vlády č. 28/2003 Sb., č. 67/2008 Sb. a č. 83/2008 Sb.,
- vyhláška MŠMT č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu,
- vyhláška MŠMT č. 343/2002 Sb., o postupu a podmínkách při zveřejnění průběhu přijímacího řízení na vysokých školách, ve znění vyhlášky č. 276/2004 Sb.,
- vyhláška č.317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č.412/2006 Sb.⁸

⁸ Seznam platných předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 4164/2009-14 [cit.

1.4 Počty základních, středních a vyšších odborných škol a školských zařízení v České republice včetně církevních škol⁹

ÚIV ve školním roce 2005/2006 zjistilo, že bylo v tomto roce necelých 7000 základních uměleckých škol, středních a vyšších odborných škol a školských zařízení v České republice.

Rejstřík jsem porovnávala s Katalogem církevních škol na rok 2005/2006, který vychází aktualizovaný každý rok. Ve zmíněném školním roce v něm bylo 130 škol zřízených církví. Z toho je 65 základních včetně základních uměleckých škol, středních a vyšších odborných škol a školských zařízení v České republice. V katalogu je u každé školy její název, adresa, zřizovatel, jméno ředitele, kontakty, dny otevřených dveří, obory, přijímací řízení, uplatnění absolventů, možnost ubytování apod.

Katalogy církevních škol v tištěné podobě vycházely v minulých letech pro každý školní rok. Poslední tištěný katalog v této podobě zatím vyšel v roce 2007 a měl 148 stran.¹⁰ Stejnou podobu má katalog církevních škol v elektronické podobě, který má tu výhodu, že je aktualizován a je dostupný na stránkách církevního školství a lze v něm vyhledávat církevní školy podle typu, diecéze a zřizovatele.¹¹

Arcibiskupství pražské je zřizovatelem 18 škol a školských zařízení sdružených do 15 právnických subjektů. Důležitou roli má také Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna v Praze. Dalšími zřizovateli katolických ČŠ jsou: Českomoravská provincie Římské unie řádu sv. Voršily, Kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice FMA, Kongregace Dcer Božské Lásky, Suverénní řád maltézských rytířů, Salesiánská provincie Praha, Česká kongregace sester

7.3. 2010]. © MŠMT, 2006. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/dokumenty>>.

⁹ Srov. Rejstříky škol 2005-2006. Základní, střední a vyšší odborné školy. Praha : Tauris, 2005. ; Katalog církevních škol 2005/06. Praha : Tigis, 2005.

¹⁰ *Katalog církevních škol 2007/09*. Praha : Tigis, 2007. s.148. ISBN neuvedeno.

¹¹ *Církevní školství. Školy- katalog* [cit. 15. 2. 2010]. © Design, redakční systém Navi4D: 2008 2009. Dostupné na < <http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly>>.

dominikánek, Školské sestry sv. Františka Česká provincie. Celkem na území pražské arcidiecéze působí 31 církevních škol a školských zařízení sdružených do 25 právnických subjektů.

V průběhu školního roku 2008 provedl ÚIV dvě rychlá dotazníková šetření mezi krajskými, obecními a tzv. neveřejnými školami. Na webu má doslova uvedeno:

„Do neveřejných škol ÚIV zařadilo školy církevní a soukromé, čímž výstupy týkající se církevních škol a soukromých škol nemusí být zcela přesné. Přesto některé výstupy pro informaci uvádíme. ÚIV zjistilo, že ve školách s neveřejným zřizovatelem jsou častěji než v ostatních školách integrováni žáci se zdravotním postižením, resp. se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Do více než třetiny neveřejných škol (35,4 %) dojíždí více než 75 % žáků. Všichni nebo většina dojíždějících žáků neveřejných škol (48,1 %, resp. 26,6 %) mají více než žáci ostatních škol možnost jiné volby školy v blízkosti svého bydliště. Zastoupení výuky kvalifikovanými pedagogy na neveřejných školách je dobré.

Odchod na víceletá gymnázia je obvykle považován za pozitivní jev. Školy, jejichž zřizovatelem je neveřejný sektor, poskytují v největší míře ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Rovněž školy tohoto zřizovatele nejčastěji uvažují, že se v budoucnu zapojí do těchto procesů. O možnostech dalšího vzdělávání však postrádají dostatek informací. Neveřejné školy více než školy ostatních zřizovatelů poskytují rekvalifikace (61,5 %) a přípravu na povolání (44,9 %). Pozitivní byla i zpráva o nízké míře násilí, která se v neveřejných školách vyskytuje. Podrobné a další výsledky šetření naleznete zde." ¹²

¹² *Informace a výstupy Rychlá šetření 2008.* © Design, redakční systém Navi4D:

WebDesignum.cz 2008 | NAVRCHOLU.cz. Dokument Ústavu pro informace ve vzdělání, 2005 [cit. 11. 1. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.uiv.cz/statistiky/statistickeinformace/rocenky>>.

1.5 Mezinárodní školské křesťanské organizace

Mezinárodní školské křesťanské organizace, které působí také v naší zemi jsou především:

- OIEC (Oficina Internacional de Educación católica) = Mezinárodní výbor pro katolickou výchovu. Je to nevládní organizace s celosvětovou působností, která reprezentuje katolickou výchovu a vzdělávání, spolupracuje s OSN, UNESCO, UNICEF a dalšími organizacemi. Podporuje rozšiřování katolických škol a podílí se na přípravě katolických učitelů.
- CEEF (Comité Européen pour l'Enseignement Catholique) = Evropská komise pro katolickou výchovu. Je to evropská organizace, která sdružuje představitele církevního školství, školských sekcí biskupských konferencí a dalších organizací spojených s činností především katolických škol. Snaží se o podporu církevního školství v zemích střední a východní Evropy.
- GERFEC (La Groupement Européen d'Étude et de Recherche pour la Formation des Enseignant Chrétiens) = Evropská výzkumná a studijní skupina pro přípravu křesťanských učitelů. Pořádá kurzy pro křesťanské učitele, zejména v oblastech zvyšování povědomí o evropských otázkách, občanství, křesťanský pohled na evropské vzdělávání, sbližování různých vyznání v Evropě. Je určena pro učitele, výchovné poradce, vedoucí výcviků a školení pro učitele, studenty pedagogiky i budoucí učitele.

2. Školství v zahraničí včetně církevních škol

Podle J. Průchy se po roce 1989 u nás neobyčejně zvýšil zájem o zahraniční školy. Pro srovnatelnost škol byla experty UNESCO vypracována mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED 97.

Stručný nástin klasifikace ISCED odpovídající úrovni v českém školním systému:

- ISCED 0 = preprimární vzdělání (předškolní),
- ISCED 1 = primární vzdělání (1. - 5. ročník základní školy),
- ISCED 2 = nižší sekundární/střední vzdělání (6. - 9. ročník základní školy a nižší stupeň 6 - 8 letých gymnázií),
- ISCED 3 = vyšší sekundární/střední vzdělání (veškeré střední školy),
- ISCED 4 = postsekundární neterciární vzdělání (pomaturitní studium),
- ISCED 5 = první stupeň terciálního vzdělávání:
 - 5A: magisterské studium v délce 4 - 6 let
 - 5B: bakalářské a vyšší odborné studium
- ISCED 6 = druhý stupeň terciálního vzdělávání (doktorský studijní program)¹³

2.1 Školství v některých zemích Evropské unie včetně církevních škol

Česká republika patří mezi země Evropské unie a proto jsem vybrala několik států, které patří také k členům Evropské unie, a v nich jsem se zaměřila především na církevní školy.

Dánsko

Svoboda volby typu školy představovala vždy jeden z hlavních principů dánského systému vzdělávání. Stát poskytuje příležitost ke vzdělávání všem občanům. Mohou si vybrat alternativní typy vzdělávání, ať je k tomu vedou politické, pedagogické nebo náboženské důvody. Oficiálním náboženstvím je evangelicko-luteránská církev. Jakákoliv soukromá organizace nebo skupina

¹³ Srov. PRŮCHA, J., *Moderní pedagogika*. 2. přepr. a aktual. vydání Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.

může zakládat soukromé primární a sekundární školy, pokud vyhovují vyhlášeným kritériím. Vzdělávání poskytované těmito školami musí mít minimálně úroveň srovnatelnou s veřejnými školami a školy musí mít určitý minimální počet žáků.¹⁴

Dále cituji autora knihy „Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie“: „*Zákon o soukromých školách z roku 1991 zavedl nový systém veřejného financování soukromých primárních a sekundárních škol. V rámci tohoto systému dostávají školy přiděl prostředků na provozní výdaje v přepočtu na jednoho žáka. Tento přístup zaručuje, že po odečtení školného zaplaceného rodiči dostanou soukromé školy týž objem peněžních prostředků jako školy obecní.*“¹⁵

Německo

V oblasti vzdělávání zaručuje ústava této země mimo jiné svobodu vědy, výzkumu a výuky, svobodu vyznání a svědomí, svobodu vykonávat náboženské obřady, svobodu výběru povolání a místa studia nebo odborné přípravy.¹⁶

S. Kozáková píše ve svém článku: „Systém církevních daní je v Německu zakotven v ústavě. Základem poměru státu, společnosti a církve už není zásadní oddělení. Stát nese osobní i věcné náklady na některé úkoly církve, které sám převzal a které jsou dokonce zaštitěny ústavou. Spadá sem výuka náboženství na veřejných školách, teologické katedry a fakulty na vysokých školách, duchovní péče v armádě, pohraniční stráž a ústavní duchovní péče.“¹⁷

14 Srov. DWYER, T., Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997.

15 DWYER, T., Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997. s. 61.

16 Srov. DWYER, T., Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997.

17 KOZÁKOVÁ, S.; REKTOŘÍK, J. Ekonomika veřejného sektoru : příklady modelů financování církví a náboženských společností v zemích EU (a problémy s jejich uplatněním v ČR). Praha : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2000 [cit. 6. 9. 2006]. Dostupné na <<http://www.econ.muni.cz/~simona/skola/ekonomika/cirkve.html>>.

Řecko

Provoz soukromých primárních a sekundárních škol podléhá stejné právní úpravě jako provoz veřejných škol. V Řecku převládá východní pravoslavná církev. Ta zakládá soukromé školy. Soukromé školy vyučují totéž kurikulum jako veřejné školy. Pokud soukromá škola navrhne úpravu kurikula, je k její realizaci třeba souhlas Ministerstva pro národní školství a náboženské záležitosti.¹⁸

Francie

T. Dwyer píše v knize *Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie: „Soukromé školství, od mateřských po vyšší sekundární školy, dnes navštěvuje 17% žáků. V tomto sektoru musí rodiče platit školné, jehož výše je v jednotlivých institucích různá.“*¹⁹

Soukromé školy jsou z velké většiny školy církevní - hlavně katolické, které uzavřely smlouvu se státem. Stát poskytuje významnou finanční pomoc, zvláště tím, že hradí náklady na mzdy a výdaje na počáteční a další vzdělávání učitelů. Školy, které uzavřely smlouvu, musí respektovat počty hodin a vzdělávací programy platné ve veřejném školství a podléhají kontrole státu.²⁰

Itálie

Mezi základní principy vzdělávání, jak je stanoví italská ústava, patří svoboda ve vzdělávání. Povinností státu je zajistit vzdělávací instituce všech typů a úrovní. Tyto jsou otevřeny všem bez rozdílu. Povinností rodičů je vzdělávat své děti nejméně osm let, což odpovídá primárnímu a nižšímu sekundárnímu vzdělávání, které je ve státních školách poskytováno zdarma. Právním soukromých osob je zakládat školy bez finančního příspěvku ze strany státu.

¹⁸ Srov. DWYER, T., *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU*. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997

¹⁹ DWYER, T., *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU*. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997. s. 159.

²⁰ Srov. DWYER, T., *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU*. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997.

Na všech úrovních školského systému existují soukromé školy, které jsou spravovány soukromými fyzickými nebo právníckými osobami. Platí se na nich školné a vydávají osvědčení, která nejsou oficiálně uznávána. Na sekundární úrovni se jedná o právně uznatelné nebo státem schválené školy na úrovni škol veřejných, které spravují nestátní veřejné nebo náboženské instituce. Stát poskytuje pomoc soukromým školám pouze výjimečně. Schopným a nadaným žákům je umožněno studium na vyšších úrovních vzdělávacího systému i v případě, že nemají dostatečné finanční zdroje, a proto jsou přijímána příslušná opatření.²¹

O těchto opatřeních píše S. Kozáková: „*Od 1. 1. 1990 může každý občan rozhodovat o tom, jak bude použita určitá část jeho daně z příjmu. Poplatník může určit, zda 0,8% daně, kterou zaplatil, a zaplatil by ji vlastně v každém případě, bude použita prostřednictvím římského ústředí na financování platů kněží, stavbu a údržbu církevních budov či na charitativní účely, nebo jestli ji chce věnovat státu na sociální a humanitární účely. Zhruba 0,8% daní z příjmu těch poplatníků, kteří nevyužijí své právo směřovat část své daně, se rozdělí pro oba účely v takovém poměru, v jakém se ostatní poplatníci rozhodli dát své peníze státu nebo církvi.*“²²

Rakousko

Právo zřizovat školy je garantováno rakouskou ústavou. Zřizovatelem většiny soukromých škol jsou státem uznané církve nebo zájmové skupiny. Z knihy „Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie“ uvádím informaci o rakouském školství: „*Rakouský právní řád zaručuje všeobecnou dostupnost veřejných škol bez ohledu na původ, pohlaví, rasu, postavení, společenskou třídu, jazyk a vyznání. Naproti tomu soukromým*

²¹ Srov. DWYER, T., *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU*. 3. vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997.

²² KOZÁKOVÁ, S.; REKTOŘÍK, J. *Ekonomika veřejného sektoru : příklady modelů financování církví a náboženských společností v zemích EU (a problémy s jejich uplatněním v ČR)*. Praha : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2000 [cit. 6. 9. 2006]. Dostupné na <<http://www.econ.muni.cz/~simona/skola/ekonomika/cirkve.html>>.

školám umožňuje, aby si vybíraly žáky podle vyznání, jazyka nebo pohlaví. V praxi k tomu dochází jen zřídka.“²³

Z článku S. Kozákové vybírám: *„Rakousko je jedinou zemí, kde je zaveden systém povinných příspěvků. Tyto církevní příspěvky, jejichž výše je určena řádem církevních příspěvků podle jednotlivých farností, církve samy vybírají na základě zákona o vybírání církevních příspěvků v zemi Rakousko z 1. května 1939. Rakousko pomáhá církvím také tak, že snížilo zdanění občanů s tím, že tak posiluje jejich schopnost podporovat církve. Rakousko osvobodilo církve od průmyslové, spolkové, pozemkové a majetkové daně, poskytuje státní příspěvky, subvencuje personál soukromých církevních škol a výuku náboženství na státních školách.“²⁴*

J. Prokop píše v knize K otázkám srovnávací pedagogiky o soukromém školství v Evropské unii: *„Soukromé školy představují řadu historicky vzniklých rozmanitých typů institucí nejrůznějších zřizovatelů. Obecně se za ně považují vzdělávací instituce zakládané a organizované fyzickými osobami či nevládními organizacemi. Oba typy jsou předmětem státního dohledu, liší se však jeho formy a jeho míra. V hrubých rysech platí, že čím víc peněz škola dostává, tím více povinností musí plnit. Nejčastějšími zřizovateli jsou církve. Jsou také zřizovateli tradičními, staršími než stát, který vlastně církve ve zřizovatelské funkci v tom či onom historicky určeném rozsahu nahradil. Církevní školy jsou ovšem v řadě zemí považovány za součást veřejného sektoru a z toho pramení jisté nesrovnalosti v dostupných statistikách.“²⁵*

²³ DWYER, T., *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU.*

3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997. s. 159.

²⁴ KOZÁKOVÁ, S., *Ekonomika veřejného sektoru : příklady modelů financování církví a náboženských společností v zemích EU (a problémy s jejich uplatněním v ČR).* Praha : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2000 [cit. 6. 9. 2006]. Dostupné na <<http://www.econ.muni.cz/~simona/škola/ekonomika/cirkve.html>>.

²⁵ PROKOP, J., *K otázkám srovnávací pedagogiky.* Praha : Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0571-6.

2.2 Školství na Slovensku včetně církevních škol

První zprávy o škole na Slovensku jsou z 12. století. Od 13. století bylo Slovensko součástí Uher a tato skutečnost poznamenala slovenské školství na sedm set let. Rozvoj řemesel a obchodu v 15. století způsobil, že církevní školy farní, klášterní a kapitulní nemohly uspokojovat potřeby řemeslníků a obchodníků, a proto začaly vznikat školy měštské. V 16. století vykonávala města dozor nad školami a schvalovala studijní a disciplinární řády. V 17. století se do Uher rozšířila reformace a vznikaly nižší a vyšší protestantské školy. Autoři knihy *Nástin dějin pedagogiky* uvádějí: *„Boje mezi katolíky a evangelíky poznamenaly evangelické školství, takže počet evangelických škol značně poklesl. Zbylých několik latinských evangelických škol mělo vynikající úroveň.“*²⁶

V tomto století vznikaly také první odborné školy na Slovensku - např. Báňská akadémia. Zvýšená péče o školství byla patrná za vlády Marie Terezie. Roku 1777 byl vydán pro uherské země školní řád a jeho vydáním se ustoupilo od rakouského centralizmu a Slovensko získalo vlastní školskou organizaci od národních škol po univerzity. Byla zavedena povinná šestiletá školní docházka. Koncem 18. století ubývá jako vyučovací jazyk slovenština a přibývá němčina a maďarština. Nové ekonomické potřeby si vynutily změny v učebních plánech a zvýšila se jejich diferenciaci. První slovenské gymnázium vzniklo v roce 1862 a přibývala další. Roku 1868 vznikl tzv. národnostní zákon, který upravil vyučování na národních školách. Po čtvrtém ročníku národní školy mohly děti přejít na měšťanskou školu, která byla nepovinná a vyučovacím jazykem byla maďarština. Od roku 1891 byly zřizovány státní maďarské školy obecné a Slovákům zbyly jen školy soukromé bez státních subvencí.

J. Průcha v knize *„Vzdělávání a školství ve světě“* píše: *„Málokterý národ v Evropě prošel tak progresivním vývojem svého vzdělávacího systému jako Slováci v posledních několika desetiletích – od zaostalého školství a poměrně vysokého podílu negramotného obyvatelstva ještě před 1. světovou válkou*

²⁶ HORÁK, J.; KRATOCHVÍL, M., *Nástin dějin pedagogiky*. Liberec : Vysoká škola strojní a textilní, 1993. s.106-107. ISBN 80-7083-127-8.

až po současný systém s parametry školství obdobnými jako ve vyspělých zemích.“²⁷

Slovenské školství prošlo v dalších letech třemi vlnami mohutného rozvoje. První vlna růstu nastala v období předmnichovské republiky (1918 - 1938), kdy docházelo k významným legislativním a organizačním opatřením pro budování slovenské vzdělanosti. Bylo to zejména ve školním roce 1927/1928 zavedením osmileté povinné školní docházky. Druhé období růstu zaznamenalo slovenské školství v 50. - 60. letech, kdy rostla síť škol všech stupňů. Třetí období růstu slovenského školství nastalo po listopadu 1989 a probíhá dodnes.²⁸

2.3 Školství v USA včetně církevních škol

Až do konce 19. století neměly USA svou vlastní pedagogickou teorii a školní výchova v této zemi se rozvíjela pod vlivem anglických pedagogických tradic. Po dlouhou dobu přicházely z Anglie nejen vyučovací postupy, ale také učebnice a obsah vyučování. První samostatný pedagogický proud se začal rozvíjet od konce 19. století a byl to pragmatismus. Pragmatická pedagogika vyžadovala, aby výchova byla „aktivní“, těsně spojená se zájmy dítěte.

Do roku 1890 byla zákonem zavedena povinná školní docházka ve dvaceti sedmi státech Unie. Ve většině z nich trvala do čtrnácti let, ale někde výjimečně také do patnácti let. Teprve roku 1918 bylo dosaženo vydání zákonů o povinné školní docházce ve všech tehdejších čtyřiceti osmi státech USA. Střední vzdělání poskytovala v USA na konci 19. století téměř výhradně střední škola „high school“, která navazovala na osmiletou základní školu.

Střední vzdělání bylo v té době v USA elitním vzděláním a dostávalo se ho jen poměrně malému počtu mladých lidí. Po druhé světové válce se začaly američtí pedagogové hlouběji zamýšlet nad situací americké výchovy a jejich

²⁷ PRŮCHA, J., *Vzdělávání ve školství a ve světě*. Praha : Portál, 1999. s. 274.

ISBN 80-7178-290-4.

²⁸ Srov. PRŮCHA, J., *Vzdělávání ve školství a ve světě*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.

snaha vedla ke konstruktivnějším a reálnějším základům výchovy, která měla připravit mladou generaci na život.²⁹

V současné době jsou za vzdělávání odpovědné převážně obce a stát, i když existuje množství soukromých a církevních školských zařízení. Ve většině států USA je bezplatná povinná školní docházka od 6 do 16 let, ale většina studentů ji končí až v 17 či 18 letech po získání středoškolského vzdělání. Po ukončení střední školy studenti dostávají „středoškolský diplom“. V USA nemají obdobu maturitní zkoušky jako v našem státě, ale jsou ohodnoceni na základě celkového prospěchu ve všech ročnících.

V této zemi existuje mnoho světově proslulých univerzit (Harvard, Yale, Princetown, Berkeley) a dalších vysoké školy. Většina z nich je dotovaná státem, ale značnou část nákladů hradí studenti s pomocí půjček na školné a s dalšími formami podpory. Vláda také poskytuje prostředky na studijní materiály, stravování, výzkumné granty a vzdělávací programy pro studenty indiánského původu.

²⁹ DEWEY, J., *Americká pragmatická pedagogika*. Praha : SPN, 1991. ISBN 80-04-20-715-4.

3. Historie školství a pedagogiky včetně církevních škol

3.1 Historie českého školství včetně církevních škol

Ke zpracování historie jsem použila informace z knih a slovníku: „Dějiny školství a pedagogiky“ od kolektivu autorů v čele s M. Somrem³⁰, „Stručný průvodce dějinami pedagogiky“ od kolektivu autorů s V. Štverákem³¹, „Chrestomatie z dějin pedagogiky“ od kolektivu autorů v čele se Z. Kučerou³², článek „K historii českého církevního školství“ od F. Morkese³³ a slovník od H. Pavlincové, B. Horyny a dalších „Judaismus - křesťanství – islám.“³⁴

Vzdělávání chlapců v Bibli a Talmudu

„A tato slova, která ti dnes přikazuji, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat. Uvážeš si je na znamení na ruku a budeš je mít jako pásek na čele mezi očima. Napíšeš je také na veřeje svého domu a na své brány.“ (Dt 6,6-9)

Pedagogové došli k poznání, že metody vzdělávání ve starém Izraeli byly velmi podobné principům moderní výchovy. Židovské vzdělávání má dlouhou tradici již od biblických dob. Zajištění výchovy dětí patřilo k základním

³⁰ Srov. SOMR, M., aj., *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha : SPN, 1987.

³¹ Srov. ŠTVERÁK, V.; ČADSKÁ M., *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-797-6.

³² Srov. KUČERA, Z.; ŠTVERÁK V., aj., *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.

³³ Srov. MORKES, F., *K historii českého církevního školství. Referát na setkání ředitelů církevních škol*. Praha, 7. 11. 2000.

³⁴ Srov. PAVLINCOVÁ, H. et al. *Judaismus - křesťanství – islám*. 664s. 2. akt. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.

povinnostem otce. Ten měl vést první kroky dítěte v náboženském životě. Později umožňoval svým synům studium na různých druhých židovských škol.³⁵

Povinná školní docházka do obecních škol byla požadována od roku 64 n. l. Vzdělávání starších chlapců a dospělých má svůj počátek již v období druhého Chrámu. V 5. knize Mojžíšově se povinnost vzdělávání připomíná na více místech: „*Rozpomeň se na dávné dny, snaž se porozumět létům zašlých pokolení, vyptávej se svého otce, on ti poví, svých starců, a oni ti řeknou...*“ (Dt 32,7).

V knihách deuterokanonických v apokryfech se také mluví o vzdělání a to především v knize Sirach. V této knize je vychvalována *moudrost* při stvoření člověka „*Poslechni mne, synu, a uč se vědění; nakloň své srdce k mým slovům. Odhalím ti dobře uvážené naučení a pečlivě tě obeznámím s věděním.*“ (Si 16, 24 - 25). Výchova je zde přirovnávána *k prameni ve dnech vinobraní* nebo *k jitřence*.³⁶ Kniha na praktických příkladech života nabádá otce k moudré výchově dětí, např. „*Kdo učí svého syna, vzbuzuje závist nepřítelů, ale před přáteli se z něho bude veselit.*“ (Si 30, 3) a v 37. kapitole vyzývá obratné muže, aby vychovávali svůj lid, ti se pak stanou učiteli mnohých.

Také v knize Přísloví je mnoho veršů, které nabádají k poslušnosti a vzdělávání v rodině: „*Můj synu, na mé učení nezapomínej, ať srdce tvé mé příkazy dodržuje. Prodlouží ti dny a léta života a přidají ti pokoj.*“ (Př 6,21).

Důležitost vzdělávacího procesu je opakovaně zdůrazňována v Talmudu. Děti mají začít školní docházku v 6 letech, tedy v době, kdy dnes začínají chodit do školy skoro na celém světě, nemají se bít metlou ani holí, nýbrž trestat jen lehce, starší žáci mají pomáhat vyučovat mladší a děti nemají být od učení zdržovány jinými povinnostmi. Počet žáků ve třídě nemá přesahovat 25 osob,

³⁵ Srov. PAŘÍK, A., *Z historie židovského školství*. Praha : Židovské muzeum v Praze [cit. 18. 3. 2010]. © 2004 – 2008. < <http://www.jewishmuseum.cz/cz/czvice7.htm>>.

³⁶ Srov. Kniha Sírachovec, 24. kap.

k většímu počtu dětí musí být přibrán výpomocný učitel, při počtu nad 40 musí být učitelé dva.³⁷

Působení řeholních řádů ve výchově

V naší zemi byly zakládány hlavně klášterní školy, které sloužily především pro vzdělání řádových mnichů. Druhou kategorií škol tvořily školy katedrální, které zajišťovaly především přípravu světských kněží. K řádům, které tyto školy zakládaly, patřily zejména: benediktini, augustini, premonstráti, františkáni (zakladatelem jejich řádu je sv. František z Asisi) a jezuité. Jejich vyučování bylo pro všechny bezplatné. Na všech stupních škol vyučovali pouze členové řádu. Každý jezuita musel nějakou dobu vyučovat, i když byl později pověřen jiným úkolem.³⁸

Husitské hnutí a jeho negativní vliv na školství

Husitské hnutí se projevilo i ve školství a výchově. Zanikaly klášterní školy, celkový vývoj školství se pozastavil. V prvních letech byla omezena i činnost univerzity.³⁹

Bratrské školy

Specifické poslání měly v historii našeho školství školy bratrské. Obvykle v nich vyučoval kněz, někdy svěřoval výuku svým pomocníkům, jáhnům. Výuka byla vedena v češtině a organizována ve dvou stupních. Základem výuky byl katechismus a některá jeho vydání byla pro praktickou potřebu přímo opatřena i slabikářem a abecedou.⁴⁰

³⁷ Srov. PAVLINCOVÁ, H. et al. *Judaismus - křesťanství – islám*. 664s. 2. akt. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.

³⁸ Srov. HORÁK, J.; KRATOCHVÍL, M., *Nástin dějin pedagogiky*. Liberec : Vysoká škola strojní a textilní, 1993. s.106-107. ISBN 80-7083-127-8.

³⁹ Srov. DWYER, T., *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU*. 3.vydání, 1. v českém jazyce, Praha : ÚIV, 1997.

⁴⁰ Srov. MORKEŠ, F., *K historii českého církevního školství. Referát na setkání ředitelů církevních škol*. Praha, 2000.

Význam Jana Amose Komenského

A. Lukešová píše o tomto výjimečném učiteli: „*Jméno Jana Amose Komenského je spjato hlavně s pedagogikou, ač on sám se s větším či menším zaujetím věnoval i dalším oborům, hlavně pansofii a církevní tvorbě. Osobnost Jana Amose Komenského je proto nemožné uzavřít do jediné podoby. Je v něm současně pedagog, zakladatel moderní výchovy, teolog, jazykovědec, filosof, fyzik, kartograf, politický mluvčí pobělohorských exulantů.*“⁴¹

V knize „*Dějiny školství a pedagogiky*“ píše M. Somr: „*V roce 1614 se Komenský stal učitelem a duchovním v Přerově. Komenský zdůrazňoval jednotu rozumového vzdělání a výchovy charakteru. Korunou a srdcem celé pedagogiky je Komenskému výchova náboženská. Komenského odkaz přetrval na věky. Dodnes jsou jeho myšlenkami inspirováni tvůrci školských reforem. V naší vlasti se Komenskému dostává velké úcty a uznání. Na den jeho narození 28. března byl stanoven Den učitelů.*“⁴²

Bílá kniha a odkaz J. A. Komenského

O církevním školství pojednává vedle ostatních dokumentů též „*Bílá kniha, neboli Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*“, schválený usnesením vlády č. 77/2001 ze dne 22. ledna 2001, a to ve své kapitole týkající se financování školského systému.⁴³ Bílá kniha jako strategický dokument má na začátku citát z díla J. A. Komenského „*Obecná porada o nápravě věcí lidských*“.⁴⁴

Pro vývoj církevního školství bylo důležité pobělohorské období, v němž dochází k výrazné náboženské netoleranci. Ta přinutila k odchodu ze země také posledního biskupa Jednoty bratrské a pedagoga světového významu - J. A.

⁴¹ KUČERA, Z.; ŠTVERÁK V. et al. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1999. s. 173. ISBN 80-7184-626-0.

⁴² SOMR, M., aj., *Dějiny školství a pedagogiky*. s. 49-50. Praha : SPN, 1987.

⁴³ Srov. KOTÁSEK, J.; BACÍK, F.; COUFALÍK, J., aj., *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR*. Praha : ÚIV - Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

⁴⁴ KOMENSKÝ, J. A. *Obecná porada o nápravě věcí lidských*. Brno : Soliton, 2007. 312 s. ISBN 978-80-239-8919-9.

Komenského. Obdobně z našich zemí zmizely i bratrské školy, jejichž činnost pokračovala v exilu.⁴⁵

Marie Terezie a Josef II. - zavedení povinné školní docházky

Za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. došlo v Rakousku k zásadním společenskoekonomickým změnám. Tato žena zavedla povinnou školní docházku po zrušení jezuitského řádu 21. července 1773. Tehdy byl zásluhou J. I. Felbigera vydán Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařsko-královských dědičných zemích.⁴⁶

Vlastenečtí učitelé

V knize „Dějiny školství a pedagogiky“ píše její autor: „*Učitel - vlastenec se vyvinul ze staršího typu učitele - kantora, člověka znalého hudby a schopného jejího aktivního provozování. Pro kantora je typické, že byl ekonomicky zabezpečen právě díky hudební činnosti provozované v kostele a při lidových slavnostech, školní práce byla druhořadou záležitostí a nebyla hlavním zdrojem obživy. Mezi nimi přední místo zaujímá Jakub Jan Ryba (1765 - 1815), známý hudební skladatel, učitel venkovské triviální školy v Rožmitále pod Třemšínem.*“⁴⁷

Konkordát ve školství

V roce 1855 došlo tzv. konkordátem k vymezení vzájemných vztahů církve a školy. Byla vyhlášena povinná osmiletá školní docházka. Konkordát v podstatě stanovil, že o náboženské vyučování pečovala církev a státu náležel vrchní dozor.⁴⁸

⁴⁵ Srov. PRŮCHA, J., *Vzdělávání ve školství a ve světě*. Praha : Portál, 1999. 274 s. ISBN 80-7178-290-4.

⁴⁶ Srov. KUČERA, Z.; ŠTVERÁK V. et al. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.

⁴⁷ SOMR, M., aj., *Dějiny školství a pedagogiky*. s. 158 –159. Praha : SPN, 1987.

⁴⁸ Srov. KOUCKÝ, J.; KOTÁSEK, J.; KOVAŘOVIC, J., aj., *České vzdělání a Evropa*. Praha : ÚIV - Tauris, 1999. ISBN 80-211-0312-4.

Císařský patent

Císařský patent z 8. dubna 1861 zaručil protestantům rovnost s katolíky, svobodu vyznání, samosprávu škol apod.⁴⁹

Zavedení pravidelného platu učitele

Nesporným pokrokem bylo zavedení pravidelného platu učitele. Jeho společenské postavení se zvýšilo i tím, že nyní dostával plat od příslušného úřadu a byl tak zbaven ponižující úlohy vybírat peníze od rodičů.⁵⁰

Zákon z roku 1868 a zestátnění škol

Podle zákona z roku 1868 převzal řízení škol stát a dozor nad školami přešel z farářů na místní školní rady, z vikářů na okresní školní rady a z konsistoře na zemskou školní radu. Tato doba byla v otázkách vzájemného vztahu církve a státu v oblasti školství dost dynamická. Byla obnovena dříve zaniklá gymnázia, veškeré pravomoci v řízení škol i dozor nad nimi převzal v plném rozsahu stát. Řízení škol pak bylo realizováno prostřednictvím školních rad, které byly zřizovány jako zemské, okresní a místní. Začínala vítězit představa, že škola je instituce kulturní a vědecká a že v ní mají rozhodovat pouze pedagogické ohledy. Neměla být spojena s církví, protože pak by s touto církví byla svázána společnými zájmy. Ideálem byla škola volná, v níž by se mládež různého vyznání učila a připravovala společně.⁵¹

Vzdělávání dospělých

V polovině našeho století, po duchovním a mravním otřesu z druhé světové války, se projevila vůle po vzdělávání dospělých. Tendence

⁴⁹ Srov. MORKES, F., *K historii českého církevního školství. Referát na setkání ředitelů církevních škol*. Praha, 2000.

⁵⁰ Srov. SOMR, M., aj., *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha : SPN, 1987.

⁵¹ Srov. MORKES, F., *K historii českého církevního školství. Referát na setkání ředitelů církevních škol*. Praha, 7. 11. 2000.

k celoživotnímu prohlubování a sebezdokonalování byla důsledkem prudkého technologického a společenského rozvoje. Na straně evangelické a v menší míře i katolické tato tendence vyústila vznikem samostatných, církvemi zčásti podpořených akademií. Vznikaly také vyšší internátní lidové školy, velkoměstské domy křesťanského vzdělávání a studijní centra.⁵²

M. Salajka píše v článku *Křesťanský vztah k výchově a vzdělání v knize „Chrestomatie z dějin pedagogiky“*: „*V soudobé společnosti se stalo pokračující poznávání, specializační příprava, eventuálně rekvalifikace přirozenou nutností. Stalo se to základní podmínkou pro ty, kteří chtějí uspět pracovní a společensky.*“⁵³

Význam T. G. Masaryka pro školství

Vývoj pedagogického myšlení u nás v letech buržoazní republiky výrazně ovlivnil T. G. Masaryk (1850 - 1937). Masarykovy filozofické, politické a pedagogické názory přejímala velká část učitelstva. Na dny 1. - 3. července 1920 byl pod záštitou prvního prezidenta republiky T. G. Masaryka svolán do Prahy První sjezd československého učitelstva a přátel školství v osvobozené vlasti.⁵⁴

J. Cach píše v knize „T. G. Masaryk - O škole a vzdělání“: „*Částí Masarykova projevu byla i pasáž o vývoji vztahu katolické církve, státu a školství v monarchii, kapitola, která byla kritikou školského klerikalismu a současně „vyznáním“ vnitřního vztahu k hodnotám necírkevního náboženství uplatněným tam, kde stav vědeckého poznání (základem bylo svérázné pojetí pozitivizmu) nedovoluje odhalit zákonitosti společenských i přírodních věd. Ve školách, v duších naší mládeže se odehrává právě ten historický proces, nazývaný konflikt vědy a víry, boj vědy a náboženství. To všechno jsem prožíval intenzívně, třeba*

⁵² Srov. KUČERA, Z.; ŠTVERÁK V., aj., *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.

⁵³ SALAJKA, M. Křesťanský vztah k výchově a vzdělání. In KUČERA, Z.; ŠTVERÁK, V. et al *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. s. 474 Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.

⁵⁴ Srov. ŠTVERÁK, V.; ČADSKÁ M., *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-797-6.

bez otřesů, ale pro mnohé a mnohé bývala škola místem nejtěžší krize. Kdo by neznal obsah křesťanství, byl by vlastně cizincem na naší kulturní půdě, a jak by kdo mohl pochopit evropské dějiny a řády, kdyby nebyl poučen o podstatě a vývoji církví?“⁵⁵

Nacismus v duchu svých idejí organizoval i školství.

Brutálním zákrokem bylo zavření vysokých škol 17. listopadu 1939. Nacistická okupační politika se neomezila jen na uzavření vysokých škol, ale výrazně potlačovala také střední školy. Vyšší škola, odpovídající našim gymnáziím, byla nacisty zkrácena z devíti na osm let a od šesté třídy se větvila. Základní dokument o učitelském vzdělání byl vydán až v říjnu 1945.⁵⁶

3.2 Novodobá historie českého školství po roce 1945 včetně církevních škol

Československá socialistická pedagogika

Po osvobození v roce 1945 začíná nová etapa ve vývoji československé pedagogiky. Přeměna společnosti probíhala v hospodářské oblasti, politické, kulturní. Byla zavedena komunistická výchova mládeže i dospělých.

V. Jůva popisuje tuto dobu v knize „Vývoj pedagogického myšlení“ takto: „*Po osvobození Československa Sovětskou armádou probíhá ostrý politický boj o charakter školy. Tento boj se rozhodl teprve únorovým vítězstvím v roce 1948 ve prospěch jednotné socialistické školy.*“⁵⁷

Školský zákon z roku 1948

Školský zákon č. 95/1948 Sb. zavedl jednotné základní devítileté vzdělávání dětí od šesti do patnácti let. Byl prvním ze školských poválečných

⁵⁵ CACH, J., *Tomáš Garrigue Masaryk. O škole a vzdělání.* s. 26; 127. Praha : SPN, 1990. ISBN 80-04-25554-X.

⁵⁶ Srov. SOMR, M., aj., *Dějiny školství a pedagogiky.* Praha : SPN, 1987.; HORÁK, J.; KRATOCHVÍL, M., *Nástin dějin pedagogiky.* Liberec : Vysoká škola strojní a textilní, 1993. ISBN 80-7083-127-8.

⁵⁷ JŮVA, V., *Vývoj pedagogického myšlení.* Brno : Univerzita J. E. Purkyně, 1987. s. 130.

zákonů, ve kterých krystalizovala podoba výchovně vzdělávacího procesu. Tento zákon zavedl jednotnou nediferencovanou školu.⁵⁸

Reforma školství v roce 1953

Školská reforma vyjádřená zákonem č. 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů ze 24. dubna 1953 si položila vysoký cíl – zajistit v krátké době pro většinu dětí úplné jedenáctileté střední vzdělání. Prakticky většina dětí však navštěvovala jenom osmiletou střední školu od šesti do čtrnácti let, takže základní devítileté povinné vzdělání bylo redukováno na osm let.⁵⁹

Školský zákon z roku 1960

Obecnou koncepci výchovy a vzdělání v Československu ustálil na šedesátá a sedmdesátá léta školský zákon č. 186/1960 Sb. Tento zákon rozlišoval předškolní výchovu v jeslích a mateřské škole, základní vzdělání na základní devítileté škole, střední a vyšší vzdělání v učňovských školách a odborných učilištích, v odborných dvou až tříletých školách a ve středních odborných a všeobecně vzdělávacích školách a čtyř až šestileté vysokoškolské vzdělání.⁶⁰

Školský zákon 1978

V. Jůva píše v knize „Vývoj pedagogického myšlení“: „Školský zákon č. 63/1978 Sb. zkrátil základní školu na osmiletou, ale všeobecnou školní docházku naopak prodloužil na desítiletou s perspektivou, aby v blízké budoucnosti každý občan dosáhl úplného dvanáctiletého středoškolského vzdělání s maturitou. Nový zákon č. 39/1980 Sb. změnil vysoké školství v naší zemi.“⁶¹

Školský zákon v roce 1984

Federální shromáždění ČSSR přijalo 22. března 1984 zákon č. 29/198 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon). Tento školský zákon platil

⁵⁸ Srov. JŮVA, V., *Vývoj pedagogického myšlení*. Brno : Univerzita J. E. Purkyně, 1987.

⁵⁹ Srov. SOMR, M., aj., *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha : SPN, 1987.

⁶⁰ Srov. JŮVA, V., *Vývoj pedagogického myšlení*. Brno : Univerzita J. E. Purkyně, 1987.

⁶¹ JŮVA, V., *Vývoj pedagogického myšlení*. Brno : Univerzita J. E. Purkyně, 1987. s. 136.

přes dvě desetiletí, než byl vydán nový školský zákon č. 561/2004 Sb., který je dnes platný. Přes poměrně značné množství úprav upravoval školský zákon č. 29/1984 Sb. záležitosti týkající se školství nedostatečným způsobem, i když byl několikrát novelizován. Byla jím uzákoněna povinná desetiletá školní docházka a zrovnoprávněny všechny tři proudy středních škol. Základní ustanovení školského zákona vymezovala, které školy byly součástí výchovně vzdělávací soustavy. Patřily do ní školy základní, základní umělecké školy, učiliště, střední školy, gymnázia, speciální školy a vyšší odborné školy.

Mateřské školy a další školská zařízení také byla součástí výchovně vzdělávací soustavy, ale pojednával o nich zákon č. 76/1978 Sb. o školských zařízeních. Ve školském zákoně 29/1984 Sb. nebyla výše uvedená zařízení obsažena. Podmínkou bylo, aby výše uvedené školy byly zařazeny do sítě škol, předškolních a školských zařízení podle zákona č. 564/1990 Sb., zákona ČNR o státní správě a samosprávě ve školství, § 13 až 13c.⁶²

České školství po roce 1989 včetně církevních škol

Po listopadu 1989 došlo v naší zemi, vedle dalších změn, i k obnově církevního školství. Tato obnova byla přitom provázena argumentací, že jde o opětovnou renesanci školství, jehož existence byla násilně přerušena totalitním systémem. Pro církve byl nejdůležitější novelou zákon č. 171/1990 Sb., zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), který po více než čtyřiceti letech znovu umožnil zřizovat církevní školy. Církevní školy, které se zúčastnily výzkumu k této práci, vznikly nebo jejich činnost byla obnovena po násilné přestávce, kdy byla u moci komunistická strana, po roce 1989 a jsou tedy poměrně mladé.⁶³

V. Spilková ve své knize „Současné proměny vzdělání učitelů“ uvádí: „V kontextu transformace českého školství po r. 1989 patří problematika proměn učitelské profese a strategie přípravného a dalšího vzdělávání učitelů k bílým

⁶² Srov. ŠTVERÁK, V.; ČADSKÁ M., *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-797-6.

⁶³ Viz tabulka v příloze č. 5.

místům vzdělávací politiky a k nesystematicky řešeným otázkám školské reformy. Výrazným pozitivním zlomem ve vzdělávací politice, týkající se učitelů a systému jejich přípravy, je vznik Národního programu rozvoje vzdělávání, který představuje ucelený koncept žádoucí proměny vzdělávání v České republice v horizontu pět až deset let. Důraz je zde položen na kvalitní učitele jako klíčové aktéry v prosazování nového paradigmatu vzdělávání.“⁶⁴

Ing. Daniel Kuchyňka, který v České biskupské konferenci (dál jen ČBK) zastupoval církevní školství, napsal na webových stránkách ČBK, že „šestnáct let novodobého církevního školství ukázalo, že církevní školy jsou společností respektovány a mnohdy vyhledávány. Církve si málo uvědomují potenciál, který v evangelizaci společnosti církevní školy mají. Každý, kdo církevní školou prošel, má bez ohledu na jeho víru a přesvědčení přinejmenším pojem o náboženství a církvi. Pokud by náš národ byl národem věřících lidí, neměly by církevní školy smysl.“⁶⁵

3.3 Historie vzniku vyšších odborných škol po roce 1996 včetně církevních škol

Zvláštností struktury českého školství jsou vyšší odborné školy. Zařazuji je do této části, protože patří k novodobé historii školství. Na takové škole jsem také pracovala (viz kap. Teologická reflexe osobní zkušenosti autorky diplomové práce s církevním školstvím).

V roce 1996 v naší zemi vznikl nový druh škol. Byly legislativně ustanoveny v té době platným zákonem č. 258/1996 Sb., zákon o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školským zákonem v úplném znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění), jako mezistupeň mezi střední a vysokou školou a vyhláškou MŠMT č. 265/1996 Sb., vyhláška MŠMT,

⁶⁴ SPILKOVÁ, V., aj. , *Současné proměny vzdělávání učitelů*. Brno : Paido, 2004. s. 11. ISBN 80-7315-081-6.

⁶⁵ *Církevní školství*. Dokument České biskupské konference, 2004 [cit. 15. 9. 2006]. Dostupné na <<http://www./skolstvi.cirkev.cz/dokumenty>>.

kteřou se stanovily podrobnosti o organizaci studia a jeho ukončování ve vyšších odborných školách.

Podle klasifikace ISCED jsou vyšší odborné školy zařazeny na stupni 5B v systému školství, tedy jako terciální nevysokoškolské vzdělávání. Školský zákon řeší nově vzdělávání na vyšších odborných školách v § 92 až 107. Po jeho vydání byla vyhláška č. 265/1996 Sb. zrušena a nahrazena vyhláškou č.10/2005 Sb. ve znění vyhlášky č. 470/2006 Sb., která pojednává o vyšším odborném vzdělávání. Vyšší odborné školy předpokládají u studentů úplné středoškolské vzdělání, ukončené maturitou. Délka vzdělávání na vyšších odborných školách je v denní formě nyní sjednocena na tři roky, u zdravotnických oborů na tři a půl roku podle školského zákona § 92. Jejich absolvování nenabízí studentům získání vysokoškolského diplomu, ale je zakončeno absolutoriem a student získává právo užívat za jménem titul „diplomovaný specialista“, zkráceně „DiS.“

V zákoně o pedagogických pracovnicích se u učitelů vyšších odborných škol nevyžaduje pedagogická, ale pouze odborná způsobilost. Tento přístup odpovídá snaze přiblížit vyšší odborné vzdělávání vysokoškolskému, ve kterém rovněž odborná stránka kvalifikace dominuje nad pedagogickou.

Vyšší odborné církevní školy se řídí stejnými zákony, nařizeními vlády a vyhláškami jako školy necírkevní. O úplatě za tento druh vzdělávání viz kapitola 7.1 a 7.2.

4. Vedoucí funkce řídicího pracovníka ve školách včetně církevních škol

4.1 Funkce ředitele školy v historii

V knize „Stručný průvodce dějinami pedagogiky“ popisuje funkci ředitele v 15. století jeden z autorů V. Štverák takto: „Ředitel školy (rektor, magister) ustanovený na jeden rok, míval nižší univerzitní gradus. Věnoval se i službě v kostele a písařství. Jeho pomocníkem býval kantor se sukcentorem. Ředitel i kantor dostávali od města důchod buď v penězích nebo v naturáliích, od žáků školní plat a různé dávky: pennales - za ořezávání pera, jarmarkales - o výročních trzích, kretales - za křídu, sekyrals - za štípání dříví ap. Kromě toho učitelé vybírali poplatky za psaní dopisů a různých listin, za kalendáře neboli minuce, koledy a rekordace, za kostelní kantace. Podle Zikmunda Wintera bydlil ředitel i kantor ve školní budově, umístěné poblíž kostela. Oběd mívali někdy zajištěn na faře. Dozor nad školou v 15. století zajišťovaly jednak magistráty prostřednictvím svých inspektorů (v Praze po dvou v každé farnosti), jednak univerzita, která podle vzoru pařížské Sorbonny měla právo dosazovat a stvrzovat učitele do škol královských i panských.“⁶⁶

4.2 Funkce ředitele školy v dnešní době

Největší zájem na zavedení systému péče o kvalitu školy a zároveň nejlepší postavení pro jeho prosazení má ředitel školy. Jeho motivy při péči o kvalitu školy mohou být: zájem o studium, tj. počet studentů, efektivní vynakládání prostředků, dobré vztahy se zřizovatelem, uspokojení z práce,

⁶⁶ ŠTVERÁK, V.; ČADSKÁ M., *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. s. 35. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-797-6.

odborný růst jednotlivců, image školy, stabilita, obsah studia, zaměstnanost absolventů. Rizika a obavy může mít ředitel školy z pracovní, administrativních nároků, schopnosti změn v metodách řízení, strnulosti při schvalování změn v dokumentaci, kolize s představami zřizovatele či okolí, vybočení z řady, z rizika konfliktů uvnitř školy či rizika závazků do budoucna.⁶⁷

Funkce ředitele školy a školského zařízení je přesně popsána ve školském zákoně v § 164 až 166. V § 164 jsou výslovně definovány zákonné povinnosti a zároveň kompetence ředitele školy a to bez rozdílu zřizovatele:

- a) rozhoduje o všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak,
- b) odpovídá za to, že škola poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu se vzdělávacími programy školy uvedenými v § 3,
- c) odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb,
- d) vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti České školní inspekce a přijímá následná opatření,
- e) vytváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a pro práci školské rady, pokud se podle tohoto zákona zřizuje,
- f) zajišťuje, aby osoby uvedené v § 21 byly včas informovány o průběhu a výsledku vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta,
- g) zajišťuje spolupráci při uskutečňování programů zjišťování výsledků vzdělávání vyhlášených ministerstvem,
- h) odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení.

Ředitel školy zřizuje pedagogickou radu jako svůj poradní orgán, projednává s ní všechny zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy. Při svém rozhodování ředitel školy k názorům pedagogické rady přihlédne. Pedagogickou radu tvoří všichni pedagogičtí pracovníci školy.

⁶⁷ Srov. FEŘTEK, T., *Ředitelská kuchařka*. Kladno : Aisis, 2002. ISBN 80-238-8600-2.

V § 165 jsou definována práva a povinnosti ředitele školy a školského zařízení, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí. Zvláště vyjmenované kompetence ředitelů veřejných škol a školských zařízení vyplývají jednak ze skutečnosti, že ředitelé těchto škol mají postavení statutárního orgánu dané právnické osoby (viz § 166), jednak z toho, že skutečnosti uvedené v tomto ustanovení jsou správními rozhodnutími, na která se vztahuje správní řád uvedený v zákoně č. 500/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Ředitel veřejné školy a školského zařízení:

- stanovuje organizaci a podmínky provozu školy a školského zařízení,
- odpovídá za použití finančních prostředků ze státního rozpočtu přidělených podle § 160 až 163 v souladu s účelem, na který byly přiděleny,
- předkládá rozbor hospodaření podle závazné osnovy a postupu stanoveného ministerstvem.

Po nabytí účinnosti zákona č. 49/2009 Sb., kterým se mění školský zákon, bude i nadále platit, že ředitel veřejné školy rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy v případech, kdy rozhoduje podle § 165 odst. 2 písm. b), e), f) a g) podle správního řádu. Pouze takovýto postup je v souladu s platnými právními předpisy. Ředitel veřejné školy a školského zařízení rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy v těchto případech:

- přeřazení žáka nebo studenta do vyššího ročníku do vyššího ročníku a povolení individuálního vzdělávacího plánu,
- přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání a ukončení předškolní vzdělávání,
- odkladu povinné školní docházky,
- převedení žáka do odpovídajícího ročníku základní školy,
- přijetí k základnímu vzdělávání, přestupu žáka a převedení žáka do jiného vzdělávacího programu, povolení pokračování v základním vzdělávání,
- přijetí ke vzdělávání ve střední škole, vyšší odborné škole a v konzervatoři,
- přestupu, změně oboru vzdělání a přerušování vzdělávání,
- opakování ročníku po splnění povinné školní docházky,
- snížení nebo prominutí úplaty za poskytování vzdělávání a školských služeb,

- podmíněného vyloučení a vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení,
- uznání dosažené vzdělání,
- povolení a zrušení individuálního vzdělávání žáka.

V § 166 je vymezeno jmenování do funkce ředitele. Ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu, jmenuje do funkce zřizovatel na základě jím vyhlášeného konkursního řízení při splnění předpokladů stanovených zákonem o pedagogických pracovnících v § 5 a při splnění podmínek konkursního řízení. Tyto předpoklady jsou:

- výkon přímé pedagogické činnosti: pro ředitele mateřské školy to jsou tři roky, pro ředitele základní a základní umělecké školy to jsou čtyři roky a pro ředitele střední a jazykové školy, konzervatoře a vyšší odborné školy to je pět let,
- ředitel školy zřizované Ministerstvem školství, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí si musí vedle praxe při přímé vyučovací povinnosti nejpozději do dvou let ode dne, kdy začal funkci ředitele vykonávat, doplnit znalosti v oblasti řízení školství absolvováním studia pro ředitele škol v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. To se však netýká ředitelů, kteří byli ke dni nabytí účinnosti školského zákona ve funkci alespoň deset let.

Zákon 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve čtvrté části pojednává o změně zákona o pedagogických pracovnících a za § 32 se vkládá nový § 32a, který se týká ředitelů veřejných škol a zní: *„Ředitelem školy může být fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b), pokud získala vzdělání studiem v akreditovaném magisterském studijním programu a nejpozději do dvou let ode dne, kdy začala vykonávat funkci ředitele školy, zahájí studium, kterým potřebný předpoklad získá, a toto studium úspěšně*

ukončí.“.⁶⁸ Vyhláška č. 208/2007 Sb. o podrobnostech stanovených k provedení zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 25 odst. 5 zákona č. 179/2006 Sb. tento zákon uvádí do praxe.

Ředitel může být odvolán z funkce v případech přesně vymezených školským zákonem, tj. při závažném porušení nebo neplnění právních povinností a při dosažení věku 65 let. V § 166, odst. 7 je určeno, že funkci ředitele školy nebo školského zařízení, jejichž činnost vykonává jiná právnická osoba, vykonává statutární orgán nebo člen statutárního orgánu této právnické osoby.

4.3 Funkce ředitele v dnešní době v církevních školách

Pro funkci ředitele církevní školy platí ustanovení školského zákona obdobně jako pro ředitele ostatních škol a školských zařízení. Týkají se ho povinnosti a práva výše uvedená v § 164 zmíněného zákona. V § 165 není ředitel církevních škol zmíněn. Postavení ředitelů církevních škol se v daném ohledu odlišují od škol veřejných tím, že právní vztahy mezi církevní školou a školským zařízením a jejími žáky a studenty jsou postaveny na smluvním principu. Ředitel musí jednoznačně koncipovat cíle a poslání církevní školy. Případné spory mezi takovou školou a jejími žáky či studenty řeší soud v občansko správním řízení.

Povinnosti a práva vyplývající z § 165 však ředitel církevní školy vykonává také, i když to nemá výslovně v zákoně stanoveno. Ředitel církevní školy však musí mít jasně stanoveno, ke komu se může žák či rodič žáka ve sporných případech odvolat. Nejčastější možností odvolání je možnost odvolat se ke zřizovateli církevní školy. Pokud je církevní škola školskou právnickou osobou, potom je možné podat odvolání k radě školské právnické osoby.

V § 166 školského zákona se hovoří o jmenování a odvolávání ředitele z funkce. Ředitel církevní školy zde není vůbec zmíněn. Ředitel církevní školy je jmenován zřizovatelem, tj. církví a pokud je škola školskou právnickou osobou,

⁶⁸ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů, ve znění zákonů č. 383/2005 Sb., č. 179/2006 Sb., č. 264/2006 Sb., č. 189/2008 a č. 384/2008 Sb.

na návrh rady této právnické osoby. Není podmínkou, že musí být vypsáno konkursní řízení. Církev jako zřizovatel, a pokud je škola školskou právnickou osobou na návrh rady této právnické osoby, může ředitele i odvolat. Ustanovení odst. 7, § 166 vymezuje, kdo může vykonávat funkci ředitele školy a školského zařízení, jejichž činnost vykonává jiná právnická osoba než školská právnická osoba a příspěvková organizace (např. s.r.o. nebo o.p.s. nebo a.s.).

V příloze k nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko - psychologické činnosti pedagogických pracovníků, je pro veřejné školy určen podle počtu tříd či studijních skupin a typu školy přesný počet hodin, které má ředitel školy stanoveny jako přímou vyučovací povinnost. Z tohoto je patrné, že na ředitele v církevních školách se toto ustanovení nevztahuje.

Od ředitele církevní školy se čeká, že bude svými dovednostmi rozvíjet školu, bude zodpovědný a bude umět vyhodnocovat plnění cílů školy. Má umět zhodnotit a vyzdvihnout kvalitu výuky v církevní škole před státem i zřizovatelem. Prostřednictvím zásad křesťanského života se má snažit přispívat k formaci žáků a studentů.

5. Personalistika – pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci školy, požadavky na učitele a předpoklady pro výkon profese učitelů a zaměstnanecké výhody pracovníků ve školách včetně církevních škol

Personalistika je obor, který se zaměřuje na získávání zaměstnanců pro organizaci, na práci s nimi a na motivaci těchto zaměstnanců k práci. Personalista školy musí umět zpracovat analýzu pracovních míst, musí umět připravit dobré hodnotící pohovory se zaměstnanci, případně musí umět vymyslet motivační systém zaměstnaneckých výhod. Pro moji práci jsem si vybrala okruh personální práce se zaměstnanci školy a to jen s učiteli.

5.1 Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci škol

Jedním z důležitých úkolů ředitele školy je zaměstnat odborníky ve všech činnostech, které se ve škole či školském zařízení musí vykonávat. Ve škole je důležitý celý pracovní kolektiv, tedy včetně nepedagogických pracovníků. Mohou jimi být pracovníci zaměstnaní v administrativě, při správceovství, úklidu či drobní údržbáři starající se o majetek školy.

Nezbytnými jsou pro školu především pedagogičtí pracovníci. Ti jsou vymezení v zákoně o pedagogických pracovnících. Podle § 2 tohoto zákona je pedagogickým pracovníkem ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko - psychologickou činnost. Jsou zde vyjmenováni ti, kteří vykonávají tuto přímou pedagogickou činnost:

- učitel a vychovatel,
- speciální pedagog,
- psycholog,

- pedagog volného času,
- asistent pedagoga,
- trenér,
- vedoucí pedagogický pracovník.

5.2 Požadavky na učitele, předpoklady pro výkon tohoto povolání a zaměstnanecké výhody pracovníků ve školách

Učitel, jeho osoba a jeho hodnoty jsou neodmyslitelnou součástí toho, co učí. Profese učitele je jednou z nejstarších profesí v kulturních dějinách lidstva. Vysokoškolské vzdělávání učitelů základních škol se začalo v naší zemi uskutečňovat až od roku 1946. Profesionální skupina učitelé je velmi diferencovaná, a to jak kvalitativně (charakterem a obsahem pracovní činnosti, věkem a pohlavím učitelů), tak také kvantitativně (počtem učitelů v jednotlivých druzích škol). Všechny kategorie učitelské profese jsou v naší zemi feminizované (s výjimkou učitelů vysokých škol). To znamená, že v profesní skupině učitelů tvoří ženy výraznou většinu.

Předpoklady a požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, tedy i učitelů (dál budu v této kapitole používat jen vybranou skupinu pedagogických pracovníků, tj. zkráceně jen učitele) jsou vyjádřeny v zákoně o pedagogických pracovnících v § 3 až 23. Základními předpoklady pro výkon činnosti učitelů jsou:

- plná způsobilost k právním úkonům,
- odborná kvalifikace,
- bezúhonnost,
- zdravotní způsobilost,
- prokázání znalosti českého jazyka.

Plné způsobilosti k právním úkonům dosahuje v České republice fyzická osoba zpravidla zletilostí. Bližší pravidla a podmínky pro získání odborné kvalifikace obsahují ustanovení zákona o pedagogických pracovnících § 6 až 22 podle toho, na jakém druhu školy či školského zařízení je učitel zaměstnán. Bezúhonnost prokazují učitelé před vznikem pracovně právního vztahu

předložením výpisu z evidence rejstříku trestů, který nesmí být starší než tři měsíce. Podle stejného zákona v § 23 je určena přímá pedagogická činnost učitelů. Podrobný rozsah stanovení přímé vyučovací povinnosti upravuje nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko - psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

Výčet některých prací souvisejících s přímou pedagogickou činností obsahuje pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, který byl vydán vyhláškou č. 263 /2007 na základě příslušných paragrafů Zákoníku práce.

Pracovní doba učitelů je rozdělena vždy na dvě části. Pro úplnost cituji: *„Na výkon přímé pedagogické činnosti a další práce související s přímou pedagogickou činností dohodnuté s pedagogickým pracovníkem, například příprava na přímou pedagogickou činnost, příprava učebních pomůcek, hodnocení písemných, grafických a jiných prací žáků a dále práce, které vyplývají z organizace vzdělávání a výchovy ve školách a školských zařízeních, jako je dohled nad dětmi a nezletilými žáky (dále jen „žáci“) ve škole a při akcích organizovaných školou, spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky, s výchovným poradcem, se školním metodikem prevence, s metodikem informačních a komunikačních technologií, spolupráce se zákonnými zástupci žáků, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící potřebám vzdělávání, výkon prací spojených s funkcí třídního učitele a výchovného poradce, účast na poradách svolaných vedoucím zaměstnancem školy nebo školského zařízení, studium a účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.“*⁶⁹

Zákon o pedagogických pracovnících stanoví i povinnost učitelů dál se vzdělávat. V § 24 je upraveno, kde se mohou učitelé vzdělávat, jaký o tom obdrží doklad a také je zde upraveno, na jaké volno mají v této souvislosti učitelé nárok. Zákon 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání

⁶⁹ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění zákonů č. 383/2005 Sb., č. 179/2006 Sb., č. 264/2006 Sb., č. 189/2008 a č. 384/2008 Sb.

a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve čtvrté části pojednává o změně zákona o pedagogických pracovnících a to § 32, který zní: „Fyzická osoba, která nesplňuje předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b), může vykonávat přímou pedagogickou činnost po dni nabytí účinnosti tohoto zákona: a) pokud ke dni účinnosti tohoto zákona dosáhla 50 let věku a dlouhodobým výkonem přímé pedagogické činnosti na příslušném druhu nebo typu školy nejméně po dobu 15 let prokázala schopnost výkonu požadované činnosti,

b) nejdéle po dobu pěti let, pokud v této době nezahájí studium, kterým potřebný předpoklad získá, a toto studium úspěšně ukončí,

c) jestliže vysoké školy pro výuku odborných předmětů ve střední a vyšší odborné škole neumožňují přístup k vysokoškolskému vzdělání v akreditovaném studijním programu příslušného studijního oboru; v tomto případě je postačující získání nejvyššího dosažitelného vzdělání v příslušném oboru.“⁷⁰

5.3 Požadavky na učitele, předpoklady pro výkon tohoto povolání a zaměstnanecké výhody pracovníků v církevních školách

Učitelé v církevních školách musí splňovat předpoklady a požadavky dané zákonem o pedagogických pracovnících, pokud jsou tyto školy zařazeny do rejstříku škol a školských zařízení. Podobně jako školský zákon i zákon o pedagogických pracovnících obsahuje v některých částech ustanovení vztažená výlučně na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení zřizovaných orgány veřejné správy. Ustanovení zákona o pedagogických pracovnících zmíněné pro všechny učitele obecně (viz předchozí kapitola) platí i pro učitele církevních škol.

⁷⁰ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění zákona č. 110/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.

Výjimkou je v zákoně o pedagogických pracovnících § 5, odst. 2 a 3, který se týká funkčního studia ředitelů škol zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Netýká se tedy ředitelů církevních škol, i když někteří ředitelé církevních škol si toto vzdělání dobrovolně doplňují.

Další výjimka je v § 23 zákona o pedagogických pracovnících, která se týká odst. 2 a 5 a projednává týdenní rozsah hodin přímé vyučovací povinnosti pro školy zřízené MŠMT, krajem, obcí nebo svazkem obcí, provádí ředitel pouze u těchto škol podle prováděcího právního předpisu, kterým je nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko - psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve kterém stanoví vláda rozsah přímé pedagogické činnosti pedagogických pracovníků a tedy i učitelů. Učitelů církevních škol se toto zákonné ustanovení netýká.

Rovněž výčet prací souvisejících s přímou pedagogickou činností, který obsahuje dosud platný pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřizovaných orgány veřejné správy, není pro učitele církevních škol závazný.

Pedagogové v některých církevních školách jsou při vzájemných setkáních směřováni k základům křesťanství. Cení si příležitostí naslouchat jeden druhému a učí se respektovat děti i kolegy s odlišným názorem na svět.

Církevní školy mohou svým zaměstnancům poskytnout zaměstnanecké výhody pouze, pokud si vytvoří sociální či obdobný fond. Pro tyto fondy musí mít vždy stanovená pravidla pro jejich příjmy a hospodaření s nimi. Tyto školy mohou tvořit FKSP jen pokud jsou školskou právnickou osobou (viz úplné novelizované znění školského zákona § 138).

6. Teologická reflexe církevního školství - srovnání vizí a cílů s realitou

6.1 Církevní škola jako místo výchovy a vzdělání

„Kdo má dary, ať slouží. Kdo má dar učit, ať učí. Kdo dovede povzbuzovat, ať povzbuzuje. Kdo rozdává, ať dává upřímně. Kdo stojí v čele, ať je horlivý. Kdo se stará o trpící, ať pomáhá s radostí.“ Ř 12,7

Základem práce a misijního poslání církve je její působení na děti a studenty v mladém věku. Konkrétní vedení začíná při výchovném působení v rodině a pokračuje ve škole. O budoucnosti dětí, mladých lidí a o naději pro jejich úspěšně prožitý život vyjadřují také katechismy různých církví. V katechismu Katolické církve v §1917 se píše: *„Je povinností těch, kteří vykonávají vládní funkce, aby upevňovali hodnoty, které budí důvěru členů skupiny a podněcují je, aby se dali do služby svým bližním. Spoluúčast na životě společnosti začíná od výchovy a vzdělání. „Právem můžeme předpokládat, že budoucnost lidstva je v rukou těch, kteří jsou schopni dát budoucím generacím důvody k životu a naději.“⁷¹*

Je povinností těch, kteří vykonávají vládní funkce, aby upevňovali hodnoty, které budí důvěru členů skupiny a podněcují je, aby se dali do služby svým bližním. Spoluúčast na životě společnosti začíná od výchovy a vzdělání. „Právem můžeme předpokládat, že budoucnost lidstva je v rukou těch, kteří jsou schopni dát budoucím generacím důvody k životu a naději.“

„Důvody k životu a naději“ se pokoušejí dávat lidem církve ve svých zařízeních. Poskytují nejrůznější služby v oblasti sociální a zdravotní péče, kultury, charitativní činnosti, vzdělávání a jsou chápány jako důležitá součást neziskového sektoru. Zřizují střediska křesťanské pomoci, diakonie, domovy, střediska sociální práce, charity a také církevní školy. V nich je nejlépe možné

⁷¹ *Katechismus katolické církve. Život v Kristu. Lidské společenství. Účast na společenském životě. Odpovědnost a participace (spoluúčast). Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002. 793 s.*

konat výchovu a vzdělávání. Vizí mnohých škol je předat žákům nejen kvalitní vzdělání, ale i cíleně předávat křesťanské hodnoty, posilovat zdravé sebevědomí žáků a učit je správné sebereflexi.

V duchovní oblasti má možnost student získat nejen vědomosti, ale především praktické zkušenosti ze života společenství. Žáky, kteří se za věřící nepokládají, potom chce taková škola naučit respektování hodnot náboženství a pochopení vnitřního života věřících lidí a učí je odstraňovat předsudky a vést k toleranci. Učí je vykonávat službu k veřejnému užítku a poskytovat celistvý pohled na svět, člověka a vědění.

Tyto školy a školská zařízení se snaží doplnit podmínky vzdělání a zajistit plnohodnotnou mimoškolní výuku také dětem z rodin s nízkými příjmy, neúplným a pracovním přetížným rodinám. Některé školy v menších městech, ale i některá školská zařízení zřizovaná církví, se snaží dát stejnou možnost vzdělání a uplatnění ve světě i v církvi dětem zdravotně postiženým, různého původu, národnosti, rasy nebo náboženství. Pomáhají dětem z národnostních menšin a snaží se usnadnit jejich integraci do společnosti. Díky malému počtu žáků ve třídách je možné věnovat více času jednotlivým žákům a studentům. To je však velmi drahé a také to neplatí pro každou církevní školu.

6.1.1 Církevní školství jako misie a služba ven do společnosti

Doc. PhDr. Ludmila Muchová, Ph.D. z katedry pedagogiky TF Jihočeské Univerzity měla přednášku v listopadu 2009 na celostátním setkání ředitelů a zřizovatelů CŠ a CŠZ v Nových Hradech u Českých Budějovic. Ve své přednášce na téma „Rozvíjení světonázorové identity žáků církevních škol“ poukázala na skutečnost ateisticky laděných mladých lidí. Ve slovech „*byť účastníci života školy – jak učitelé, tak žáci – se ve své většině ke křesťanství nehlásí*“⁷² je vyjádřen nelehký misijní úkol, který na sebe dobrovolně berou někteří ředitelé a učitelé církevních škol.

⁷² Srov. *Církevní školství. Články. Rozvíjení světonázorové identity žáků církevních škol*, [cit. 19. 10. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na:

Důležitost takového výchovného působení podtrhují i závěrečná slova přednášky: „*Chtěla bych vás v závěru povzbudit, abyste nepodléhali dojmům, že výchovná pomoc při hledání světonázorové identity žákům nepotřebuje ze strany učitelů a učitelek profesní hledání a růst. Společenský kontext, v němž se v naší zemi církevní školy pokoušejí o rozvíjení světonázorové identity žáků a o světonázorový a náboženský dialog, je velmi obtížný, ukázala jsem to v první polovině svého referátu. Hledejme proto skutečně profesionální cesty, jak v tomto kontextu skutečně účinně pomáhat mladým lidem v jejich hledání vlastní identity.*“⁷³

Školství bylo jednou z přísně střežených domén reálného socialismu. Pedagogové nemohli o své víře mluvit a bylo nemyslitelné, aby byli praktikujícími věřícími. I přes nátlak zůstala ve školství řada starších pedagogů, kteří ve skrytu věřícími byli a snažili se dostupnými prostředky působit při výchově dětí a mládeže. Na jejich práci mohla navázat církev ve chvíli, kdy se otevřely možnosti zakládat opět po čtyřech desetiletích církevní školy.⁷⁴

Žít věrohodný křesťanský život v tomto světě znamená, že církev, která je v dnešní společnosti menšinou, se musí naučit žít s následky jejího dřívějšího vlivu v dějinách. I církevní školy se učí využívat naši kulturu a jazyk ke službě evangelia. Musí se naučit vidět vlastní kulturu očima misionářů.⁷⁵

< <http://skolstvi.cirkev.cz/clanky/Rozvijeni-svetonazorove-identity-zaku-cirkevnic-skol.html>>.

⁷³ Církevní školství. Články. Rozvíjení světonázorové identity žáků církevních škol, s. 8 [cit. 19. 10. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na:

< <http://skolstvi.cirkev.cz/clanky/Rozvijeni-svetonazorove-identity-zaku-cirkevnic-skol.html>>.

⁷⁴ Srov. DUKA, D. et al. Bílá kniha církve : s černou kapitolou " 20 let svobody 1989-2009". Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 110 s. ISBN 978-80-7195-440-8 (brož.).

⁷⁵ Srov. VOKOUN, J. Postkritický proud v současné angloamerické teologii. Praha : Vyšehrad, 2009. s. 56. ISBN 978-80-7021-987-4.

Jen málo škol bude slavit dvacáté výročí své existence, většina jich totiž vznikla až v průběhu devadesátých let. Tato oslava může být vhodnou příležitostí k prezentaci školy na veřejnosti.

6.1.2 Učitelé a vedení církevních škol ve službě dnešní společnosti

„A ty, kteří neznají zákony tvého Boha, ty budete vyučovat.“ Ez 7,25

Ve své práci navazují na slova papeže Benedikta XVI., který ve své poslední encyklice *Caritas in veritate*, vydané v létě roku 2009, zmiňuje, jak velice důležitá je „úplná formace osoby“⁷⁶ Pod slovem vzdělání papež myslí nejenom výuku, ale uvádí doslova: *„Aby se mohlo vzdělávat, je třeba vědět, co je lidská osoba, je třeba znát její přirozenost“*. Formovat a vzdělávat se musí celý člověk i s jeho přirozenými sklony. Tato slova podepřela myšlenku napsat diplomovou práci a dotknout se v ní ožehavého tématu lidské přirozenosti, osobní svobody a přístupu učitele při předávání zkušenosti s Bohem dětem, které vyučuje a zároveň vychovává.

„Aby nic nechybělo, přidal Bůh kvůli lidem prostým nebo nedávno přišlým na svět učitele, vykladače svých knih tím, že nařídil, aby rodiče své děti, církevní pastýři své sbory, světské vrchnosti své poddané a konečně kdokoli kohokoli by mohl, poučovali o všem potřebném: všechno s tím cílem, aby všichni konali, co mají všichni konat. Je tedy škola světa bohatě vybavena a jistě může Bůh říci, co řekl kdysi: Co ještě jsem měl učinit a neučinil jsem? (Iz 5, 4.)“⁷⁷

V časopisu *Církev bratrská Brána* v létě roku 2009 mě zaujal rozhovor s Dr. Tomášem Evanem. Píše zde o myšlence na založení soukromé neziskové křesťanské univerzity v Čechách. Je to jistě zajímavá nabídka pro misijní

⁷⁶ Srov. BENEDIKT XVI., papež. *Caritas in Veritate* = Láska v pravdě : encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a pravdě; [z italského originálu přeložil Milan Glaser; spolupráce na překladu Pavel Mareš. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. s. 79. ISBN 978-80-7195-414-9.

⁷⁷ KOMENSKÝ, J.Á. *Via Lucis. Cesta světla*. Amsterdam, 1668.

působení ven do společnosti. Škola tak zaplní mezeru na trhu v podobě školy, která se netají křesťanským étosem, přitom není čistě teologická.

6.2 Interní předpisy, dokumenty, vize a cíle výuky na církevních školách a teologických fakultách

6.2 Církevní školství jako služba dovnitř církve

Při studiu podkladů k této práci bylo přínosem zjistit, jak mají organizováno vzdělávání a výchovu v různých církvích. Toto téma velmi dobře pojímá i ČCE. Na webových stránkách této církve jsem našla velmi přínosné dokumenty, ze kterých cituji z Řádu výchovy a vzdělávání v církvi: *"Synodní rada ustavuje pro pastorační, výchovnou a vzdělávací práci: pastorační pracovníky..."*⁷⁸

Důležitost výchovy ke křesťanství, osobní víra v Boha a příkladný život začíná již v rodině! Pokud dítě má možnost být dále duchovně rozvíjeno, je výborné, aby zároveň se znalostmi bylo dostatečně pečováno o oblast duše a ducha. Také o to se snaží učitelé ve všech typech církevních škol.

6.2.2 Duchovní, křesťanský život (obecné pojetí), výuka náboženství a účast na bohoslužbách v církevních školách

Metodické vedení církevních škol založené na křesťanských základech, duchovní a pastorační vedení zaměstnanců ve školách a školských zařízeních má každý zřizovatel, tj. každá církev sama na starosti. Velká část církevních škol, tj. více než 70% ze 130 církevních škol, je zřízena katolickou církví, a tak pro ně metodické vedení zajišťuje Česká biskupská konference.

Žáci, studenti a rodiče, jejichž děti navštěvují církevní školy, by měli toto respektovat a přizpůsobit tomu chování i svůj pohled. Často se ve školách konají

⁷⁸ Řád výchovy a vzdělávání v církvi. <http://www.evangnet.cz/cce/czt/rvvc.htm>: dokument ČCE dne 24.1.1996.

slavnostní mše, bohoslužby nebo shromáždění a ta jsou v některých školách součástí vyučování a někdy i zápočtu při klasifikaci. Výuka náboženství je někde povinností, jinde se na církevních školách tento předmět nevyučuje. Věřící žáci a studenti mohou v některých církevních školách rozvíjet svůj individuální duchovní rozvoj a prohloubit svůj vztah k Bohu.

Z „Katalogu církevních škol“ na rok 2005/06 vybírám ze slov Mons. F.V. Lobkowicze: *„Církevní školy a školská zařízení jsou otevřeny všem, bez ohledu na jejich náboženské přesvědčení či příslušnost. Rozhodující je pouze splnění přijímacího řízení. Studovat na těchto školách mohou tedy i ti, jejichž náboženské povědomí je velmi slabé, ale jsou ochotni přijmout duchovní rozměr příslušné církevní školy. Celkový počet církevních škol není v poměru ke školám ostatních zřizovatelů nijak veliký, ale rok od roku se zvyšuje. Jedná se totiž o velmi významnou alternativu, po které je v naší společnosti stále větší poptávka. Státy Evropské unie totiž vesměs stojí na křesťanských základech a Česká republika se snaží do této společnosti opět vrátit.*

Církevní školy nabízejí nejen vzdělání a výchovu k obecně platným zásadám civilizované společnosti, ale navíc ještě umožňují svým žákům vzdělání a výchovu v křesťanském duchu. Církevní školy jsou velmi dobře hodnoceny, jak Českou školní inspekcí, tak i MŠMT ČR. Jsou vyhledávány studenty věřícími, hledajícími, ale především těmi, kteří očekávají od školy kvalitní vzdělání a výchovu. Každý rok, na svátek sv. Ludmily 16. září, se tradičně slaví Den církevního školství. Tento den je svátkem všech křesťanských učitelů, žáků a studentů.“ Katalogy církevních škol v tištěné podobě vycházely v minulých letech pro každý školní rok. Poslední tištěný katalog v této podobě zatím vyšel v roce 2007 a měl 148 stran.⁷⁹

Stejnou podobu má katalog církevních škol v elektronické podobě, který má tu výhodu, že je aktualizován a je dostupný na stránkách církevního školství a lze v něm vyhledávat církevní školy podle typu, diecéze a zřizovatele.⁸⁰

⁷⁹ *Katalog církevních škol 2007/09.* Praha : Tigis, 2007. s.148. ISBN neuvedeno.

⁸⁰ *Církevní školství. Školy- katalog* [cit. 15. 2. 2010]. © Design, redakční systém Navi4D: 2008-2009. Dostupné na < <http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly>>.

6.3 Teologický základ křesťanského působení učitelů a pracovníků v církevních školách a na teologických fakultách

„Nezáleží tedy na tom, kdo chce, nebo na tom, kdo se snaží, ale na Bohu, který se smilovává.“ Ř 9,16

V málokteré profesi hrají charakteristiky osobnosti tak velkou roli, jako je tomu u učitelů. Některé školy vydávají metodologické kodexy pro učitele škol. Pro názornost uvedu některé body z Kodexu pedagogického pracovníka školy, který je metodologickou pomůckou v Projektu řízení školy. Jeho autor Dr. M. Cerman se v některých bodech Kodexu vyjadřuje k zásadám pedagogického pracovníka školy. Podle něj je nutné respektovat osobnost každého žáka i rodiče, vystupovat v práci profesionálně, vyjadřovat svobodně svoje názory a respektovat právo na názor druhých, dodržovat všechna pravidla bezpečnosti práce, hygieny i požární ochrany ve škole, jednat vždy tak, aby nepoškodil jméno školy...⁸¹

Zajímavý pohled na učitele ve škole obsahuje kniha „Pedagogika“ od F. J. Tomáška, kardinála České republiky: *„Nejrozhodnějším výchovným činitelem je osobnost vychovatele. Proto musí mít vychovatel aspoň hlavní předpoklady zdatu výchovy. K prvním předpokladům náleží pedagogický talent. Pedagogický talent sám o sobě však nestačí. Je třeba také pedagogických vědomostí a praxe. Vychovatel působí na svěřence více svou osobností než svými slovy. Jednotícím střediskem veškerého výchovného umění je jeho osobní život.“*⁸²

Charakteristika osobnosti učitelů v církevních školách hraje stejně velkou úlohu jako u učitelů veřejných škol. Každá církev jako zřizovatel církevní školy může vydat svou vlastní metodologickou pomůcku pro chování a charakterové vlastnosti, které očekává od učitelů svých škol. Katolická církev prostřednictvím České biskupské konference vydala v roce 2005 „Etický kodex křesťanského

⁸¹ Srov. CERMAN, M. *Projekt řízení školy, metodologická pomůcka*. Praha : Pedagogická fakulta UK, 2001.

⁸² TOMÁŠEK, F. J., *Pedagogika*. Brno : Nibowaka, 1992. s. 89-90. ISBN 80-901294-0-4.

učitele“ a očekává, že všichni vyučující v církevních školách, zřízených katolickou církví, přijmou tento etický kodex učitele jako závazný.⁸³

V diplomové práci jsem oslovila také teologické fakulty v České republice s prosbou o vyplnění dotazníků, i když tyto fakulty přímo nepatří k církevnímu školství. Fakulty byly osloveny, aby doplnily celkový pohled na církevní školství z akademického prostředí. V naší zemi mají teologické fakulty nezastupitelnou úlohu.

Nabízejí teologické vzdělání, ale vyučují se na nich i další obory. Je to sociální práce, výchova pastoračních asistentů a pracovníků nebo etická výchova. Zmíním zde slova z knihy, která mě zaujala v knihkupectví především svým titulem. Vyšla v roce 2009 pod názvem *Bílá kniha církve s černou kapitolou a má podtitul 20 let svobody 1989 - 2009*. Zaujala mě především proto, že v té době jsem již ke své zamýšlené diplomové práci měla mnoho článků a přečetla jsem k tomuto tématu několik knih. Pro ujasnění mé myšlenky cituji doslova slova autorů knihy Dominika Duku a Milana Badala: „*Nejmladší je Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, navazující vnitřně na bývalý seminář, nicméně se soustředí převážně na sociální a mediální témata.*“⁸⁴

Rada vysokých škol schválila na svém pátém zasedání sněmu 17. května 2007 vzorový etický kodex pro akademické pracovníky vysokých škol. Pro úplnost tedy cituji několik slov také z něho: „*Akademický pracovník zachovává ve své práci vysoký standard dodržování lidských mravních principů a etických zásad, plně respektuje zásady tohoto kodexu...Akademický pracovník jedná se studenty vždy na základě objektivního, korektního, náročného, ale citlivého hodnocení jejich schopností, znalostí, pílě a ostatních osobnostních charakteristik; při klasifikaci studijních výsledků si počíná nestranně a objektivně,*

⁸³ LOBKOWICZ, F.V. *Etický kodex křesťanského učitele*. Církevní školství.. Dokumenty.

Česká biskupská konference, 2005 [cit. 15. 9. 2009]. Dostupné na
<http://skolstvi.cirkev.cz/_d/kodex-krestanskeho-ucitele.pdf>.

⁸⁴ DUKA, D.,BADAL, M. *Bílá kniha církve : s černou kapitolou s podtitulem 20 let svobody 1989-2009*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 110 s. ISBN 978-80-7195-440-8 (brož.).

ve vztahu ke studentům vždy uplatňuje kolegiální způsob jednání...Komunikuje se studenty otevřeným a korektním způsobem, neuchyluje se k jejich podceňování, ponižování a jakémukoliv znevažování.“⁸⁵

6. 4 Občanské sdružení Anežka

Občanské sdružení Anežka, které má mimo jiné za cíl zlepšit prezentaci církevních škol od mateřských po vyšší odborné školy v zákonodárných orgánech ČR, je poměrně novou součástí pronikání a služby církevního školství v naší zemi.⁸⁶ Bylo by skvělé, pokud by dokázalo nadchnout ty, kteří rozhodují o dotacích z EU, ale i jiných a bylo pomocí k získávání finančních prostředků.

Občanské sdružení CŠ a CŠZ ČR vzniklo v roce 2007. Cílem sdružení je podpora působení církevních škol a církevních školských zařízení. Poskytuje zřizovatelům poradenský a vzdělávací servis a iniciuje aktivity směřující k odpovídajícímu zviditelnění přínosu církevních škol a církevních školských zařízení v očích odborné i laické veřejnosti.⁸⁷

V mém druhém dotazníku jsem se zeptala, zda školy považují za důležité, aby byly prezentovány OS Anežka? Téměř sto procent škol však překvapivě odpovědělo, že OS Anežka nezná., i když je „Anežka“mimo jiné prezentuje v zákonodárných orgánech České republiky.

⁸⁵ BEDNÁŘ, J. *Vzorový Etický kodex pro akademické pracovníky vysokých škol*. Rada vysokých škol [cit. 25. 1. 2010] © 2007. Dostupné na:
<http://www.radavs.cz/clanek.php?c=771&oblast=9>.

⁸⁶ *Církevní školství. Kontakty. Anežka OS* [cit. 10. 12. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Kontakt/Anezka-Obcanske-sdruzeni-CS-a-CSZ-CR>>.

⁸⁷ *Srov. Církevní školství. Kontakty. Anežka OS. Stanovy církevního školství, čl. II.* [cit. 25. 1. 2010]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Kontakt/Anezka-Obcanske-sdruzeni-CS-a-CSZ-CR>>.

7. Zdroje finančních prostředků škol, hospodaření školské právnické osoby, mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů ve školách včetně církevních

„Vzdělání je investice, která je motorem ekonomického růstu a zvyšování produktivity práce, investice, která přispívá k rozvoji osobnosti i celé společnosti a která redukuje sociální nerovnosti.“⁸⁸

7.1 Zdroje finančních prostředků škol

Ustanovení školského zákona v § 160 až 163 o finančních prostředcích škol a školských zařízení ze státního rozpočtu korespondují s předchozí právní úpravou a dochází pouze k dílčím změnám. Ve srovnání s předchozí právní úpravou je přidělování finančních prostředků školy upraveno přehledněji tím, že jsou tyto výdaje škol a školských zařízení ze státního rozpočtu řešena samostatnou částí zákona. Na rozdíl od předchozí právní úpravy již zákon nepoužívá pojmu „přímé výdaje na vzdělání“ pro označení výdajů financovaných ze státního rozpočtu. Obsahově definuje tyto státem financované výdaje nový zákon naprosto stejně.

Platí tedy, že u veřejných škol a školských zařízení zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení budou z prostředků státního rozpočtu financovány mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů, výdaje spojené s výukou dětí a žáků zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, školní potřeby, učebnice, pokud jsou poskytovány bezplatně, výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a výdaje na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání. O přidělování finančních prostředků církevním školám viz další kapitola 7.2.

⁸⁸ *Education at a Glance*. Paris : OECD Indicators, 1997.

Školský zákon v § 160 zvyrazňuje princip normativního přidělování prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu. Finanční prostředky škole a školskému zařízení se poskytují podle skutečného počtu dětí, žáků nebo studentů, nejvýše však do povolené kapacity školy zapsané ve školském rejstříku. Do skutečného počtu dětí, žáků nebo studentů se započítávají i cizinci, kterým se podle § 20, odst. 1 a 3 poskytuje vzdělávání nebo školské služby za stejných podmínek jako státním občanům České republiky.

Podle školského zákona je v §123 zmíněna pro školy možnost úplaty za vzdělání a školské služby. V souladu s ustanovením zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod je v čl. 33, odst. 3 vymezeno, na jakých školách lze poskytovat vzdělávání za úplatu. V základních a středních školách zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí mohou školy vzdělávání poskytovat pouze bezúplatně. Úplatu lze požadovat pouze ve veřejných mateřských školách, základních uměleckých školách, veřejných školních družinách, školních klubech a střediscích volného času. Také je možné vzdělávání za úplatu poskytovat ve vyšších odborných školách. V nich stanovuje horní hranici pro výši úplaty vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů. Finanční prostředky získané touto úplatou jsou jednoznačně příjmem všech škol nebo školských zařízení (viz § 133 školského zákona).

7.2 Zdroje finančních prostředků v církevních školách a hospodaření školských právnických osob

Zdroje finančních prostředků v církevních školách upravuje školský zákon. Pro přidělování finančních prostředků školám a školským zařízením zřízených církví platí stejná ustanovení jako pro školy zřízené MŠMT, krajem, obcí nebo svazkem obcí s několika výjimkami. U církevních škol jsou z prostředků státního rozpočtu přidělovány finanční prostředky na veškeré výdaje, tedy i provozní, s výjimkou výdajů na pořízení a zhodnocení dlouhodobého majetku.

V § 162 školského zákona je určen způsob rozpisu a poskytování prostředků státního rozpočtu jiným než veřejným školám, tedy i církevním. Zatímco církevní školy, tedy školy a školská zařízení zřízené církví nebo náboženskou společností, jsou i nadále financovány přímo z MŠMT, soukromým školám a případně i církevním školám, jejichž zřizovateli nebyl udělen státní souhlas ke zřizování škol, poskytuje prostředky státního rozpočtu krajský úřad.

V souladu s ustanovením čl. 33 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod a školského zákona v § 123, odst. 1, je možné v církevních školách poskytovat vzdělávání za úplatu na každém druhu školy. Církevní školy mohou vzdělávání za úplatu poskytovat v mateřských, základních včetně základních uměleckých škol, středních i vyšších odborných školách i ve školských zařízeních. Výše úplaty je příjmem právnické osoby, která vykonává činnost dané školy či školského zařízení.

Hospodaření školských právnických osob

Hospodaření školské právnické osoby je upraveno ve školském zákoně v § 133 až 138. Zákon výčtem uvádí obvyklé zdroje příjmů školské právnické osoby. Kromě příjmů výslovně vymezených může školská právnická osoba hospodařit i s dalšími finančními prostředky (např. se sponzorskými a jinými příspěvky na činnost školy). V § 133 jsou mezi příjmy uvedeny i příjmy získané úplatou za vzdělávání a školské služby.

Pravidla pro přidělování finančních prostředků a hospodaření školských právnických osob, které mají neziskový charakter, jsou stanovena tak, aby se minimalizovala rizika nevhodného použití veřejných prostředků, které jsou vynakládány na školství z veřejných zdrojů. Sjednocení těchto pravidel pro školy a školská zařízení všech zřizovatelů, tedy i pro církevní školy, je předpokladem pro fungování systému, jeho správu, řídicí a kontrolní činnost. V § 135 školský zákon stanoví jasné zásady, za nichž je možno doplňkovou činnost provádět. Školské právnické osoby zřizované orgány veřejné správy mohou doplňkovou činnost vykonávat pouze za podmínek stanovených ve zřizovací listině nebo zřizovatelské smlouvě. U školských právnických osob zřizovaných církví nebo

u soukromých škol o provozování doplňkové činnosti rozhoduje rada školské právnické osoby.

V ustanovení § 136 je uvedeno, že v rámci pravidel hospodaření právnické osoby zákon vylučuje ty činnosti, které jsou z hlediska efektivního využití veřejných prostředků vynakládaných na školství nepřiměřeně rizikové.

V odst. 2 je výčet zákazů týkající se všech školských právnických osob. Taková právnická osoba nesmí zřizovat jiné školské právnické osoby, obecně prospěšné společnosti a nadace, zakládat právnické osoby podle obchodního zákoníku a účastnit se na podnikání těchto osob, nesmí zajišťovat závazky jiných osob a také nesmí poskytovat dary. V § 137 je vymezeno, které peněžní fondy může školská právnická osoba vytvářet. Školské právnické osoby všech zřizovatelů musí vždy vytvářet rezervní a investiční fond. FKSP musí vytvářet pouze školské právnické osoby veřejných škol Zákon připouští tvorbu jakýchkoliv dalších mimorozpočtových fondů, takže církevní školy mohou mít zřízen např. sociální fond. Musí však mít vždy stanovená pravidla pro jeho naplňování a čerpání.

7.3 Právní předpisy pro odměňování zaměstnanců ve školách

Platné právní předpisy, vždy ve znění pozdějších předpisů, pro odměňování zaměstnanců všeobecně a tedy i zaměstnanců škol jsou:

- pro veřejné školy:
 - zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech (dál zkráceně jen zákon o platu) byl novelizován od 1. ledna 2007. Od účinnosti zákona č. 262/2006 Sb. (dál jen zákoníku práce), především ve své šesté části, řeší záležitosti platů státních zaměstnanců a zákon 143/1992 Sb. se dál týká pouze vojáků z povolání,
 - vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb,

- nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady ve veřejných službách a správě,
 - pro církevní školy:
- zákon č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělků (dál zkráceně je zákon o mzdě) byl zrušen k 1.1.2007. Byl nahrazen účinností zákona č. 262/2006 Sb., především jeho šestou částí.

7.4 Mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů ve školách

Mezi hlavní výdaje ve školách patří mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů. Řídí se výše uvedenými právními předpisy pro odměňování zaměstnanců ve školách. Od 1. ledna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který nahradil dosud platný zákoník práce č. 65/1965 Sb. Tento obsahuje v části šesté odměňování za práci, odměnu za pracovní pohotovost a srážky z příjmu z pracovně právního vztahu. Ustanovení zákona o mzdě a zákona o platu jsou obsažena v novém zákoníku práce.

Plat je peněžité plnění poskytované za práci zaměstnancům, kteří jsou v pracovně právním vztahu k veřejné škole a jejichž zaměstnavatelem je podle tohoto zákona:

- stát,
- územní samosprávný celek,
- státní fond,
- příspěvková organizace,
- školská právnická osoba zřízená MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

Soukromé a církevní školy nejsou mezi výše uvedené zaměstnavatele zahrnuty.

7.5 Mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů v církevních školách

U církevních škol platí, že mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů tvoří hlavní část výdajů školy stejně jako u škol veřejných. Ing. Daniel Kuchyňka, bývalý ředitel sekce pro církevní školství při České biskupské konferenci řekl v časopise *Universum*: „...mzdové výdaje tvoří 80% rozpočtu církevních škol, 10% tvoří provozní výdaje a zbylých 10% investice“.⁸⁹

Mzda je peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci. Vyplácí se nově podle zákona č. 262/2006 Sb., především podle jeho šesté části.

V souvislosti se zavedením nové právní formy pro školy a školská zařízení – školské právnické osoby – bylo nezbytné tuto osobu doplnit mezi výčet těch zaměstnavatelů, jejichž zaměstnancům je poskytován plat a odměna za pracovní pohotovost podle zákona o platu. Toto bylo provedeno v zákoně č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, v části IV. Změna se však týká pouze školských právnických osob veřejných škol. Netýká se tedy školských právnických osob zřízených církví.

⁸⁹ BERÁNEK, J. Církevní školy očima legislativy. *Universum*, 2003, roč. 5, č. 3, s. 8-9. ISSN 1214-5769.

8. Okruhy problémů a vyslovení hypotéz, kterými se zabývám

8.1 Hypotéza – okruh vedoucích pracovníků - stanovení vize, strategie, směřování církevních škol

Církevní školy vznikly většinou až po roce 1989. Rok založení mají tedy většinou pozdějšího data než školy veřejné. Z uvedeného vyplývá, že ředitelé církevních škol mohou být ve své funkci maximálně dvacet let. Právě v těchto dvaceti letech se mnohem více začalo hovořit o vizi a strategii, o rozvoji škol. Povinností ředitele vyplývající ze školského zákona je také dělat vlastní hodnocení škol (viz § 12). Výše uvedené skutečnosti mě přivedly k vyslovení první hypotézy: „Vedoucí pracovníci, ředitelé církevních škol, mají vypracovaný plán rozvoje škol, mají jasně stanovenou vizi a strategii škol a znají jejich cíl a směřování lépe než vedoucí pracovníci ve veřejných školách.“

8.2 Hypotéza - okruh působení, vize a poslání církevních škol

Zřizovatelem církevních škol jsou církve. Školy jsou součástí vzdělávacího a výchovného systému v České republice. Církve je zřizují proto, aby byly jejich „prodlouženou rukou“ v misijním úsilí o proměnu společnosti. Zůstává otázkou, zda je jejich posláním jenom výuka a výchova dětí a studentů a na misijní působení už mnohé rezignovali. Není možné po nich požadovat, aby nahrazovaly úkol církve. Další hypotéza tedy zní: „Jednoznačným úkolem církevní školy je její misijní působení ven do společnosti a není žádoucí, aby se uzavřela do sebe a rezignovala na tento úkol. Takto působit však může jen praktikující křesťanský pedagog a není možné, aby na škole působili učitelé, kteří jsou odborně a pedagogicky na výši, ale tuto „aprobaci“ postrádají.“

8.3 Hypotéza – okruh vybavení škol a funkčnost informačních systémů v církevních školách

Církevní školy vznikaly po roce 1989 ve velké rychlosti. Z vlastní zkušenosti i ze zkušenosti dalších pracovníků církevních škol vím, že zpočátku neměly školy vlastní prostory, a tak vyučovaly v nevyhovujících prostorách. Např. v kostelech a modlitebnách, které se používají k setkávání věřících lidí, které však nejsou pro výuku přizpůsobené. Školy neměly vlastní vybavení, a tak u některých přetrvalo, že nemají např. vhodné stoly pro výuku žáků, studentů apod. Církevní školy, zvláště střední a vyšší odborné, neměly dostatek odborných učebnic a moderních vzdělávacích pomůcek. Školy byly vděčné za vyřazenou techniku z jiných pracovišť (např. výpočetní techniku, obrazovky, tiskárny, kopírky apod.).

K dobré funkčnosti informačních systémů je však potřebné zastaralou techniku nahradit novou. Z těchto postřehů vyplynula další hypotéza: „Vybavení církevních škol a rovněž komunikace vedení školy se zaměstnanci je na nižší úrovni než u škol veřejných, školy používají k výuce zastaralou techniku a nemají dobře vybudované informační systémy.“

8.4 Hypotéza – okruh z ekonomiky - tvorba systému mezd, příplatků a odměn zaměstnanců a vnitřního mzdového předpisu v církevních školách

Na pravidelných setkáních ředitelů církevních škol jsem se dozvěděla, že církevní školy nemusí dodržovat přesný počet učitelů na počet žáků a studentů jako veřejné školy. Na rozpisu dotace pro církevní školu bývá toto číslo uvedeno, má však pouze informativní charakter. Školy, jejichž zřizovatelem je registrovaná církev, mají větší volnost při tvorbě mzdových tarifů a systému příplatků a odměn i při tvorbě vnitřního mzdového předpisu. Vyplácí svým zaměstnancům mzdy podle zákona o mzdě a nemusí přesně dodržovat platové tarify jako školy veřejné. Z předchozího vyplynula další hypotéza: „Finanční ohodnocení učitelů a zaměstnanců v církevních školách je vyšší než ve školách veřejných.“

9. Technické řešení nastíněných problémů – metody, techniky, oblasti zjištění

9.1 Technika a metoda zjišťování (dotazníky a řízený rozhovor)

Ke zjištění výše nastíněných hypotéz jsem použila metodu výzkumného zjišťování formou dotazníků. U některých otázek jsem použila formu ústního dotazování a řízeného rozhovoru s řediteli, případně se zástupci církevních škol. Dotazníky k výzkumu a tabulka otázek řízeného rozhovoru jsou v příloze k této práci. Při výběru tématu diplomové práce jsem chtěla postihnout důležité oblasti církevního školství.

První dotazník, který jsem posílala školám v roce 2006, měl 93 otázek; pro moji práci jsem jich použila jen 48 (viz dotazník č. 1 v příloze 1 a 2).

Druhý dotazník, týkající se duchovní vize a poslání církevních škol, jsem posílala počátkem roku 2010 a měl 34 otázek. Dotazník končil statistikou údajů o osobě, která dotazník vyplnila (viz dotazník č. 2 v příloze 3).

Otázky v dotaznících jsem rozdělila do čtyř oblastí, které se shodují s okruhy vyslovených hypotéz:

- vedoucí pracovníci a personalistika: dotazník 1: č. ot. 1-3, 4-10, 12-13, 21-24; 35, 38-40;
- okruh působení, vize a poslání církevní školy: dotazník 2: č. ot. 1 - 34;
- vybavení škol a informační systémy: dotazník 1: č. ot. 19-20, 25, 29-30, 42-47;
- ekonomika: dotazník 1: č. ot. 11, 14-18, 26-28, 31-34, 36-37.

Odpovědi na otázky z druhého dotazníku č. 27 a č. 37-32 a na otázky z prvního dotazníku č. 41 a č. 48 byly odděleny proto, že bylo potřeba odpovědět jiným způsobem než na celý dotazník. Nadbytečně a nesprávným způsobem byly položeny otázky druhého dotazníku č. 1, 11, 14 a 26. Netýkaly se stejného okruhu škol a nadbytečné byly v oblasti ekonomiky položeny otázky v prvním dotazníku č. 32-34, které se týkají výuky kroužků na škole, tedy mimoškolní činnosti, kterou se v této práci nezabývám. Otázka č. 39, která se týkala přímé vyučovací

povinnosti ředitelů, nebyla správně položena pro všechny školy, kterých se výzkum týkal.

Řízený rozhovor z let 2004 - 2006 obsahuje 12 otázek, jejichž tabulka je v příloze k této práci (viz příloha 4).

Podle Katalogu církevních škol pro rok 2007 - 2009 je v České republice celkem sto třicet škol a školských zařízení. V prvním dotazníku jsem oslovila šedesát církevních a šedesát veřejných škol a školských zařízení z celé České republiky. Šlo o školy základní včetně základních uměleckých škol, střední a vyšší odborné včetně školských zařízení. Záměrně jsem vynechala mateřské školy, protože tento druh škol má odlišný způsob výuky.

Vrátilo se mi třicet dotazníků z církevních škol (tedy padesát procent všech rozdaných dotazníků) a třicet sedm dotazníků škol veřejných (o málo víc než šedesát procent všech rozdaných dotazníků). Poskytlo mi to dobrou možnost srovnání církevních i veřejných škol.

V druhém dotazníku jsem oslovila elektronickou poštou 100 církevních škol (bez škol a mateřských a jen některá školská zařízení). Vrátilo se mi 41 vyplněných dotazníků a 4 nevyplněné – tedy téměř padesát procent dotazníků (je zajímavé, že procento vrácených dotazníků se nezměnilo od mého prvního výzkumu).

Oslovila jsem také osm teologických fakult a seminářů v České republice podle Katalogu CŠ.⁹⁰ Vrátily se mi vyplněné dotazníky z pěti fakult. Tedy víc než padesát procent. Velice si vážím jejich odpovědí. Byly pro mou práci velmi cenné a přínosné. Doplnily celkový pohled na teologické a církevní školství v České republice.

⁹⁰ *Církevní školství. Školy* [cit. 10. 12. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009.

Dostupné na: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly?kat=9>>.

Statistika odpovědí z druhého dotazníku (otázky viz příloha č. 3)

- Otázka.č. 6 - praktikující křesťané – učitelé a zaměstnanci školy:
Ø = 57 % z celkového počtu zaměstnanců.
- Otázka č. 7 - počet pedagogů: Ø = 29 pedagogů /školu, z toho 16 je praktikujících křesťanů (57 %).
- Otázka č. 8 - počet žáků: Ø = 308 žáků, či studentů / školu.
- Otázka č. 31 - rok založení školy: 88 % škol bylo založeno po revoluci, průměrný rok založení školy je v r. 2003.
- Otázka č. 32 - na škole se vystřídali v Ø 3 ředitelé za 20 let existence církevních škol.
- V dotazníku odpověděl zhruba stejný počet mužů jako žen.
- Věkové rozložení dotázaných: do 30 let0 %
31 – 40 let 36 %
41 – 50 %42 %
51 – 60 %15 %
61 a více let7 %
- Na otázku víry v Boha odpověděla kladně většina dotázaných (86 %).
- Na otázku, zda je důležité při výběru zaměstnanců a pedagogů přihlížet k tomu, jestli je dotyčný praktikujícím křesťanem, odpovědělo ano: 60 % dotázaných + ne: 40 % dotázaných.
- Na otázku jestli je důležité, aby učitel – křesťan předával své osobní zkušenosti žákům – studentům, odpovědělo kladně 91 % dotázaných.
- Na otázku jestli studenty a rodiče studentů zajímá tato odbornost učitelů, odpovídá ano i ne stejný počet – 41 %, neví – 18 % dotázaných.
- Osobním rozhovorům se studenty i ve svém volném čase se věnuje 92 % učitelů.
- Práce v církevní škole je pro většinu dotázaných převážně službou než zaměstnáním.

Otázky řízeného rozhovoru jsem položila při různých setkáních osobně deseti ředitelům církevních škol a jedenácti ředitelům veřejných škol. Šlo tedy asi

o jednu šestinu z počtu církevních i veřejných škol, které jsem v průzkumu oslovila. Odpovědi ředitelů mi pomohly ke zpracování jednotlivých kapitol a také při potvrzení či vyvrácení hypotéz, které jsem si pro svou práci stanovila. Vzhledem k celorepublikovému rozsahu oslovených škol nebylo reálné oslovit také žáky a studenty těchto škol, případně jejich rodiče.

9.2 Oblast zjištění problému k 1. hypotéze

„Vedoucí pracovníci, ředitelé církevních škol, mají vypracovaný plán rozvoje škol, mají jasně stanovenou vizi a strategii škol a znají jejich cíl a směřování lépe než vedoucí pracovníci ve veřejných školách.“⁹¹

Ředitelé škol v otázce komunikace a zpětné vazby (otázky jedna a dvě) odpověděli téměř shodně. Sto procent ředitelů všech škol si myslí, že řídí svou školu kvalitně, komunikují se zaměstnanci o cílech školy a zajímá je jejich zpětná vazba. Plán rozvoje školy (otázka tři) má vytvořeno 78 % veřejných škol, ale jen 63% církevních škol. Na otázku ohledně stanovení vize a strategie školy (otázka třicet pět) odpovědělo 93 % církevních škol a 86 % veřejných škol, že ji má vypracovanou. Na grafu 8 je patrné, že sloupce kladných odpovědí na otázku třicet pět je téměř stejně vysoký. Stejně procento ředitelů církevních i veřejných škol (jako u otázky třicet pět) považuje za důležité pravidelné setkávání pedagogické rady (otázka třicet osm). K povinnostem ředitele patří i přímá vyučovací povinnost (otázka třicet devět). 43 % ředitelů církevních škol vyučuje víc než pět hodin týdně. U veřejných škol je to téměř stejně, tj. 41 %. Hospitace v hodinách nedělá ředitel v 63 % církevních škol a v 59 % veřejných škol (otázka čtyřicet).

⁹¹ Viz přílohy: graf C + tabulka odpovědí k dotazníku č. 1 (příloha č. 1 + č. 2) + tabulka otázek řízeného rozhovoru (příloha č. 4).

Vlastní interpretace výzkumného zjišťování

Myslím, že otázky k této části byly položeny správně a velice mi pomohly i odpovědi na otázky řízeného rozhovoru. Při rozhovorech s řediteli církevních škol jsem kladením otázek řízeného rozhovoru zjišťovala, zda vědí, kam směřují jejich školy.

Z odpovědí vyplynulo, že jim už nezbývají síly na přemýšlení nad budoucností své školy. Většina z nich se přesto snaží zformulovat a aktualizovat vizi, strategii a cíle svých škol.

9.3 Oblast zjištění problému k 2. hypotéze

*„Jednoznačným úkolem církevní školy je její misijní působení ven do společnosti a není žádoucí, aby se uzavřela do sebe a rezignovala na tento úkol. Takto působit však může jen praktikující křesťanský pedagog a není možné, aby na škole působili učitelé, kteří jsou odborně a pedagogicky na výši, ale tuto „aprobaci“ postrádají.“*⁹²

Na otázku, zda při výběru zaměstnanců ČŠ dávají ředitelé důležitost tomu, aby kromě odborné a pedagogické způsobilosti, morální bezúhonnosti, byli budoucí učitelé také praktikujícími křesťany, odpovídali ředitelé a vedení škol a teologických fakult, že je to jedna z věcí, které pokládají důležitou při personálním obsazování míst učitelů. Pokud ovšem v dané aprobaci praktikujícího křesťana – pedagoga najdou. Zajímavou odpovědí bylo i to, že praktikující křesťan nepotřebuje tuto otázku, protože o svém křesťanství mluví většinou sám. Někteří z ředitelů odpověděli, že tuto otázku vůbec nepokládají.

U odpovědi na otázku, zda se studenti nebo rodiče ptají na víru v Boha u učitelů svých dětí, jsem byla překvapena jejich reakcí, že se ptá jen málokdo.

Jakou náplň práce má nebo by měl mít spirituál? Na tuto otázku odpověděla většina ředitelů. V jedné škole by tuto funkci mohl zastávat „školník“, v jiné je spirituál členem vedení školy. Pokud ho mají, potom učí nebo je k dispozici ve škole, má žáky doprovázet a být jim pomocí v duchovním životě.

⁹² Viz přílohy: graf D + tabulka odpovědí k dotazníku č. 2 (příloha č. 3).

A nejen jim, ale ve většině případů se shodují, že i učitelům a zaměstnancům má být denně k dispozici. Také jezdí s žáky na výjezdy a někde zastává podobnou funkci jako výchovný poradce na jiných školách. V této oblasti je zřejmé, že stát neurčuje náplň práce takovému člověku, ale přesto ředitelé jasně vidí jeho potřebnost. Ne vždy však umí nebo mohou najít vhodného člověka také proto, že limitujícím faktorem mohou být finance.

Otázka č. 14 ohledně výuky sociální práce nebyla vhodně položena vzhledem k rozdílnosti práce na základních, středních nebo i vyšších odborných školách.

Pastorace je důvěrný rozhovor mezi dvěma lidmi, kteří si věří a řeší problémy jednoho z nich. Na otázku, zda by považovaly za dobré vyučovat na škole pastoraci nebo nějaký předmět s podobnou náplní a zda by takový učitel měl mít odborné teologické vzdělání, odpověděly kladně jen čtyři školy. Ty však považují odborné teologické vzdělání u takového pracovníka za samozřejmé.

Na otázku ohledně konkrétní spolupráce se zřizovatelem - s církví nebo diecézí se ředitelé rozepsali více. Ve většině případů považují spolupráci za vstřícnou a praktickou. Spolupracují se zřizovatelem pravidelně a hodně do hloubky a spolupráce je přátelská. Často se jedná o přímé spoluvedení, odborné semináře, duchovní obnovu a také pomáhají někteří zřizovatelé při řešení projektů školy včetně občasné nebo i pravidelné finanční výpomoci.

Mají – li se kromě výuky učitelé věnovat, třeba i ve svém volném čase, osobním rozhovorům se žáky, studenty, na to odpověděli ředitelé, že v rámci svých možností to dělají to sami a nemusí být k tomu vedeni.

Poslední otázka dotazníku č. 2 byla: „*Je pro Vás osobně práce v církevní škole službou nebo jen zaměstnáním?*“ Odpověď na ni překvapila a potěšila zároveň. Ve většině případů ředitelé odpovídali, že je službou a často i povoláním.

Vlastní interpretace výzkumného zjišťování

Otázky druhého dotazníku byly položeny správně. Přivedly mě k závěru, že učitel v církevní škole, který je zároveň praktikujícím křesťanem, má šanci citlivě přistupovat ke každému jednotlivci a rozšířit jeho znalostní a vědomostní

obzor o prožitky víry v praxi. Má možnost ukázat mu hloubku života s Bohem, konkrétně prokázat dobrotu a lásku. Ukázat, že i Ježíš měl pro děti zvláštní pochopení a ty byly často přítomny při jeho kázání. Službu dětem hodnotil stejně jako službu dospělým.⁹³

9.4 Oblast zjištění problému ke 3. hypotéze

„Vybavení církevních škol a rovněž komunikace vedení školy se zaměstnanci je na nižší úrovni než u škol veřejných, školy používají k výuce zastaralou techniku a nemají dobře vybudované informační systémy.“⁹⁴

Dle odpovědí na otázky devatenáct a dvacet komunikují ředitelé církevních škol se svými zaměstnanci nejčastěji elektronickou poštou – v 87 %, formou oběžníků komunikuje jen 37 % škol. U veřejných škol komunikuje elektronickou poštou jen 54 % ředitelů a formou oběžníků 38 % škol. Patrný je tento rozdíl u prvního sloupce grafu 10. Všichni ředitelé církevních škol a 89 % ředitelů veřejných škol míní, že jejich informační systémy na škole jsou funkční (otázka dvacet pět).

Školy se rychle zapojují do nových možností získávání finančních prostředků. Polovina všech škol odpověděla, že žádá o granty z Evropské unie. Třicet procent všech škol má zaměstnance, který se o podávání grantů stará (otázky dvacet devět a třicet).

Vlastní jídelnu má 59 % veřejných škol a jen 30 % církevních (otázka čtyřicet dva). Odpověď na otázku ohledně počítačového vybavení škol (otázka čtyřicet tři) nebyla, jak jsem předpokládala, kladná ve stu procentech, ale 14 % veřejných i církevních škol počítačovou učebnu nemá. Devadesát až devadesát pět procent všech škol je vybaveno křídovými tabulemi. Zpětný projektor využívá 75 % všech škol (otázky čtyřicet čtyři a čtyřicet pět). Data

⁹³ Srov. L 9,1-6.10.46-48.

⁹⁴ Viz přílohy: graf E + tabulka odpovědí k dotazníku č. 1 (příloha č. 1 + č. 2) + tabulka otázek řízeného rozhovoru (příloha č. 4).

projektor nevlastní 38 % veřejných škol a stejné procento církevních škol (otázka čtyřicet šest). Téměř 90 % všech škol má televizi a video, které používá k výuce (otázka čtyřicet sedm). Otázky v této části byly položeny vhodným způsobem, aby poskytly obraz o úrovni a vybavení škol.

Vlastní interpretace výzkumného zjišťování

Data projektor je poměrně nové technické vybavení, které je finančně náročné. Překvapením pro mě bylo, že ho v této době vlastní již tolik škol. Z odpovědí na otázky řízeného rozhovoru vyplynul příklad, který zde uvádím.

Úroveň a vybavení církevních škol se velmi liší, mohu to potvrdit z návštěvy víc než deseti církevních škol. V jedné škole jsem našla moderně vybavenou počítačovou učebnu. V jiné zápasí s tím, že mají jen jeden projektor a musí ho převážet z jedné učebny do druhé. Je to jistě i proto, že církevní školy často sídlí v objektech církví a nemusí se starat o opravy budov a také v mnoha případech nemusí platit nájemné. Z takto ušetřených peněz mohou lépe vybavit své školy a umožnit i svým zaměstnancům přístup k lepšímu vybavení školy počítači, internetem či elektronickou poštou.

9.5 Oblast zjištění problému ke 4. hypotéze

„Finanční ohodnocení učitelů a zaměstnanců v církevních školách je vyšší než ve školách veřejných.“⁹⁵

Zaměstnance na Fundraising má jen 10 % všech škol (otázka jedenáct). Spokojenost zaměstnanců s vyšší mzdového ohodnocení (otázka čtrnáct) zjišťují ředitelé v 93 % církevních a v 76 % škol veřejných. Systém odměn a příplatků ke mzdě má vypracováno dle výzkumu 95 % veřejných škol. Ve školách zřízených církví je to 70 % těchto škol, které používají systém odměn a příplatků ke mzdě (otázky patnáct a šestnáct). Na otázku sedmnáct, která se týkala

⁹⁵ Viz přílohy: graf F + tabulka odpovědí k dotazníku č. 1 (příloha č. 1 + č. 2) + tabulka otázek řízeného rozhovoru (příloha č. 4).

dobrovolného používání tarifních tříd a stupňů v církevních školách, odpovědělo 93 % těchto škol kladně. Vnitřní mzdový předpis má vypracováno téměř sto procent všech škol (otázka osmnáct).

Jako hlavní zdroj finančních prostředků považuje téměř 90 % všech škol dotaci ze státního rozpočtu. Asi 70 % všech škol využívá i jiné dotace (od obce, města apod.). Sponzorské dary získává 81 % veřejných a 90 % církevních škol (otázka dvacet osm). Vedlejší (příp. jinou) hospodářskou činnost má 73 % škol veřejných a jen 30 % církevních (otázka třicet jedna). Tento rozdíl je dobře patrný na sloupcích kladných odpovědí škol na grafu 11. Otázka třicet šest a třicet sedm vypovídá o tom, že zřizovatelé církevních škol, tedy církve, se starají o své školy dobře. Je to vidět i z odpovědí, že 80 % z dotázaných církevních škol dostává od zřizovatele sponzorské dary, i když jen 43 % škol odpovědělo, že to nejsou jen dary finanční (ale i věcné, materiální apod.) U veřejných škol byla odpověď v 89 % škol záporná. Téměř nepatrné sloupce v grafu 11 u odpovědí na otázky třicet šest a třicet sedm u veřejných škol poskytují dobrou informaci o sponzorských darech školám.

K ověření 4. hypotézy jsem musela najít na webových stránkách ⁹⁶ Ústavu pro informace ve vzdělání statistické tabulky průměrných mezd / platů učitelů ve školách všech zřizovatelů za rok 2008 - 2009.

Doplňující otázky z druhého dotazníku mi byly pomocí také při zodpovězení této hypotézy. Na otázku ohledně konání hospitací v hodinách svých pedagogů, jsem zjistila, že ji ředitelé ČŠ dost často nevykonávají. Zdůvodňují to nedostatkem času. A stejný důvod měly i záporné odpovědi na otázku, zda konají ankety mezi svými studenty. Jejich použití znamená sice větší pracnost, ale mohou být také pomocí při hodnocení a evaluaci, kterou na rozdíl od hospitace, konají ředitelé pravidelně. V některých školách má vliv její hodnocení i na osobní příplatky ke mzdám učitelů.

⁹⁶ *Statistické ročenky*. Dokument Ústavu pro informace ve vzdělání, 2008 [cit. 11. 1. 2010].

Dostupné na <<http://www.uiv.cz/statistiky/statistickeinformace/rocenky>>.

Vlastní interpretace výzkumného zjišťování

V nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, v § 1 je uvedeno, na jaké organizace se vztahuje. Otázka sedmnáct nebyla dobře položena pro veřejné školy, protože se jich netýká. Pro církevní školy byla však tato otázka „přímo šita na míru“.

10. Analýza výsledků vyslovených hypotéz

10.1 Analýza výsledků vyslovené hypotézy

„Vedoucí pracovníci, ředitelé církevních škol, mají vypracovaný plán rozvoje škol, mají jasně stanovenou vizi a strategii škol a znají cíl a směřování církevních škol lépe než vedoucí pracovníci ve veřejných školách.“

Na základě průzkumu, otázek řízeného rozhovoru i 4. kapitoly zpracované podle právních předpisů vyplývá, že se moje hypotéza nepotvrdila. Podle třetí otázky z dotazníku, má plán rozvoje školy vypracováno méně ředitelů církevních než veřejných škol (63 %/78 %). Můj předpoklad, že ředitelé mladých, ambiciózních církevních škol mají lépe vypracovaný plán rozvoje, strategii a směřování školy než školy veřejné, se ukázal jako nesprávný. Ředitelé veřejných škol mají v mnoha případech větší zkušenosti a znají dobře své povinnosti, které jim ukládá zákon.

10.2 Analýza výsledků vyslovené hypotézy

„Jednoznačným úkolem církevní školy je její misijní působení ven do společnosti a není žádoucí, aby se uzavřela do sebe a rezignovala na tento úkol. Takto působit však může jen praktikující křesťanský pedagog a není možné, aby na škole působili učitelé, kteří jsou odborně a pedagogicky na výši, ale tuto „aprobaci“ postrádají.“

Na základě průzkumu z výsledků dotazníku č. 2 vyplývá, že moje hypotéza se potvrdila. Církevní školy jsou důležitou součástí dnešní společnosti a mnohé na svoje odlišné poslání ve světě nezapomínají.

Ředitelé některých církevních škol se při přijímacím pohovoru nemají obavu zeptat na víru jako potřebnou „kvalifikaci“ pro učitele na církevní škole. Ten, kdo chce pracovat v církevní škole, by měl takovou otázku očekávat a je důležité při pohovoru vhodně komunikovat, aby nedošlo k eventuální urážce nebo nařčení z podjatosti. Je to velmi „tenký led“, ale mnozí ředitelé se na něj odvažují vstoupit. Otázku ohledně křesťanské víry pro pedagogickou práci na církevní škole by měli učitelé očekávat a mnozí ředitelé přijímají jen takové vyučující, které dobře znají.

Domnívám se, že pokud jsou učitelé praktikujícími křesťany, považuje vedení školy za důležité, aby tyto osobní zkušenosti předávali žákům či studentům. Odpovědi na otázky v dotazníku byly velmi podobné této: *„Myslím, že záleží na vhodnosti situace, ale hlavně na tom, aby učitel - křesťan dával dobrý příklad svým životem.“* Je důležité, aby je předávali s citem, nenásilně, ale přesvědčivě. Žáci by měli mít takové učitele jako vzor. Bohužel takových vhodných učitelů mají ředitelé k výběru málo.

10.3 Analýza výsledků vyslovené hypotézy

„Vybavení církevních škol a rovněž komunikace vedení školy se zaměstnanci je na nižší úrovni než u škol veřejných, školy používají k výuce zastaralou techniku a nemají dobře vybudované informační systémy.“

Na základě průzkumu, otázek řízeného rozhovoru vyplývá, že moje hypotéza se nepotvrdila. Vybavení církevních škol je na stejné úrovni jako u škol veřejných. Z výsledků průzkumu vyplývá, že informační systémy a komunikace se zaměstnanci je na vyšší úrovni v církevních školách než ve školách veřejných. V otázkách devatenáct až dvacet vyplynulo z průzkumu, že jen 54 % ředitelů veřejných škol komunikuje se zaměstnanci elektronickou poštou. Může to být dáno i tím, že církevní školy jsou ve většině zkoumaných škol vznikem mladší, a tak zastaralé způsoby v nich nemohly zakořenit.

10.4 Analýza výsledků vyslovené hypotézy

„Finanční ohodnocení učitelů a zaměstnanců v církevních školách je vyšší než ve školách veřejných.“

Na základě průzkumu, otázek řízeného rozhovoru nevyplývalo, zda se moje hypotéza potvrdila či nikoliv. Nelze z etických důvodů klást jednotlivým školám otázku na výši finančního ohodnocení jejich učitelů. Tuto hypotézu jsem musela ověřit ze statistických údajů Ústavu pro informace ve vzdělání. Uvedené statistické údaje o průměrných mzdách (platech) vyvrátily znění 4. hypotézy. Finanční ohodnocení učitelů v církevních školách není vyšší, ale naopak je nižší než ve školách veřejných.

11. Celkový závěr a doporučení řešení vyslovených hypotéz

11.1 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy

„Vedoucí pracovníci, ředitelé církevních škol, mají vypracovaný plán rozvoje škol, mají jasně stanovenou vizi a strategii škol a znají cíl a směřování církevních škol lépe než vedoucí pracovníci ve veřejných školách.“

Z výsledků průzkumu – především z odpovědí na otázky č. 1, 3 a 35 a z otázek č. 1 – 3 řízeného rozhovoru vyplývalo, že přestože většina ředitelů všech škol si myslí, že dobře komunikují se zaměstnanci o cílech školy, tak na aktualizaci vize a strategie školy si najdou čas jen velmi zřídka. Kritéria pro vlastní hodnocení školy, které ukládá školský zákon v § 12 všem školám, tedy i církevním, má zatím vypracováno jen málo ředitelů veřejných škol a někteří ředitelé církevních škol dokonce ani nevěděli, že tuto povinnost mají.

Doporučení

Vedení církevních škol by se mělo zabývat hlouběji strategií, směřováním a vizí školy. Je také potřeba rozpracovat kritéria pro vlastní hodnocení školy, které je dáno vyhláškou č. 15/2005 Sb., ve které se stanoví náležitosti dlouhodobých

záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy. Je potřeba obnovovat vypracovaný plán rozvoje školy i vizi a strategii školy. Za dvacet let získaly církevní školy prestiž a pokud si ji chtějí udržet, je toto nutností.

11.2 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy

„Jednoznačným úkolem církevní školy je její misijní působení ven do společnosti a není žádoucí, aby se uzavřela do sebe a rezignovala na tento úkol. Takto působit však může jen praktikující křesťanský pedagog a není možné, aby na škole působili učitelé, kteří jsou odborně a pedagogicky na výši, ale tuto „aprobaci“ postrádají.“

Z výsledků průzkumu vyplynulo, že není žádoucí, aby se taková škola uzavřela do sebe. Praktikující křesťanští učitelé jsou pro školu nepostradatelní, ale není jednoduché je najít. Církevní školy by měly zůstat podle mého názoru odlišné alespoň v této oblasti.

Doporučení

Vedení církevní školy by se mělo zabývat hlouběji touto důležitou otázkou a nenechat na pochybách své žáky, studenty, ale ani rodiče, zaměstnance „svých“ škol a také církve jako své zřizovatele, že v dnešní době je dobrou investicí, aby děti a mladé lidi posílali do těchto škol. Není dobré splynout s davem, kde hodnoty a ideály získané dobrou tradicí těchto škol nejsou žádané.

11.3 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy

„Vybavení církevních škol a rovněž komunikace vedení školy se zaměstnanci je na nižší úrovni než u škol veřejných, školy používají k výuce zastaralou techniku a nemají dobře vybudované informační systémy.“

Z odpovědí na otázky č. 18, 20, 25 a 42 – 47 z průzkumu a na otázky sedm až deset řízeného rozhovoru vyplynulo, že církevní školy v posledních letech vyměnily, nebo si pořídily nové vybavení a techniku. Vybavení církevních škol je na stejné úrovni jako u škol veřejných. Úroveň vybavení se velice liší podle toho, kde se škola nachází, zda ve velkém či menším městě a také podle toho, kolik finančních prostředků ředitel na vybavení školy uvolní.

V této oblasti při zjišťování nastíněného problému mi velice pomohly návštěvy ve školách veřejných i církevních a také odpovědi na otázky řízeného rozhovoru. Z nich vyplynulo, že mnohem častěji jsou ochotni ředitelé přispět finančními prostředky na nákup nové techniky než na obnovu zastaralého zařízení škol. Přestože většina ředitelů všech škol míní, že jejich informační systémy na škole jsou funkční, jejich komunikace se zaměstnanci pomocí elektronické pošty je na lepší úrovni v církevních školách než školách veřejných.

Doporučení

Církevní školy by se měly více obracet na svého zřizovatele s žádostí o příspěvek na investice, a tak nedovolit, aby se moje hypotéza ukázala v budoucnosti jako pravdivá. Chybějící finanční prostředky se mohou tyto školy pokusit získat i z grantů Evropské unie.

11.4 Celkový závěr a doporučení řešení vyslovené hypotézy

„Finanční ohodnocení učitelů a zaměstnanců v církevních školách je vyšší než ve školách veřejných.“

Odpovědi na otázky č. 14-18 z průzkumu a na otázku č. 12 řízeného rozhovoru mi poskytly obrázek o systému platů ve školách veřejných a mezd ve školách církevních. Nedaly však odpověď na 4. hypotézu. Hypotézu jsem musela ověřit ve statistických údajích Ústavu pro informace ve vzdělání, kde jsem na ni získala odpověď.

Finanční ohodnocení zaměstnanců, systém příplatků a odměn, je u veřejných škol dán zákonem o platu. Pro církevní školy je možné, aby si vytvořily vlastní pravidla pro tvorbu mezd, ale škola nemůže vyplatit víc finančních prostředků na mzdové výdaje než má k dispozici. Církevní školy v 93% používají podle výzkumu dobrovolně systém platových tarifů platných pro veřejné školy. Z rozborů hospodaření odboru 46 MŠMT vyplývá, že církevní školy nezneužívají své volnosti a nenadhodnocují výši finančních prostředků na mzdové výdaje.

Doporučení

Církevní školy by i nadále neměly zneužívat své volnosti při tvorbě vnitřních mzdových předpisů. Na druhé straně by se měli ředitelé církevních škol zamyslet nad výdaji na mzdové a ostatní výdaje vyplývající z pracovně právních vztahů a vyplácet je ve srovnatelné výši jako školy veřejné.

12. Teologická reflexe osobní zkušenosti autorky diplomové práce s církevním školstvím

12.1 Životní křižovatka autorky

V roce 1992 jsem se ocitla v těžké situaci, kdy jsem jako velmi mladá vdova s dvěma malými syny přišla v porevoluční době o práci. Jako věřící křesťanka jsem se modlila, aby mně Pán Bůh ukázal cestu z této těžké situace. Ukázal ji a já získala víc než zaměstnání. Po sedmnáct let jsem brala svoje zaměstnání jako službu – ani to jinak nebylo možné.

„Vstal a myl nohy svým druhům unaveným, službu tak povýšil na poslání...“⁹⁷

Slova této písně vyjadřují hloubku Ježíšovy služby učedníkům. Sedmnáct let práce v církevní škole a z toho jedenáct let jako zástupce ředitele bylo pro mne službou, která někdy byla radostná, jindy přinášela i slzy a bolest. Pokusím se v několika odstavcích se zamyslet nad tím, co pro mne osobně znamenaly roky práce v této škole.

97 NOVOTNÝ, T. Vstal a myl nohy svým in Nové písně II. Printed in Findland : Církev bratrská, 1984.

Pracovala jsem v této škole nejprve jako administrativní pracovnice, později jako zástupce ředitele. Z uvedeného důvodu zde používám tuto školu jako konkrétní ilustraci církevní školy jiného zřizovatele než je katolická církev. Je to vyšší odborná škola, jejímž zřizovatelem je Církev bratrská, která ve své historii založila biblickou školu v Kutné Hoře.

12.2 Evangelikální teologický seminář - Vyšší odborná škola teologická a sociální

Evangelikální teologický seminář - Vyšší odborná škola teologická a sociální (dál jen ETS) je umístěna v areálu v Praze, jehož vlastníkem je Církev bratrská. Je tam také umístěna vysokoškolská kolej Tyrannus Hall, Léčebné a rehabilitační středisko a Bethesda – dům pro seniory a lidi s handicapem. Studenti vyšší odborné školy zde mohou konat praxi a využívat moderně vybavenou tělocvičnu koleje.

Studium je koncipováno ekumenicky pro všechny církve, kterým je blízká evangelikální teologie. Evangelikální teologie je myšlení víry, které dává důraz na biblické studium, výklad Písma a jeho aplikaci do života člověka. Růst každého studenta v oblasti duchovní i charakterové považuje za stejně důležité jako vlastní teologické studium. Na webových stránkách školy je možné si přečíst doslovnou aplikaci: *„Proto se snažíme o spojení dobré akademické úrovně s praktickou aplikací a výchovou, aby toto vše bylo zasazeno do kontextu osobní zbožnosti a kázně v životě.“*⁹⁸

V knize „120 let v božích službách“ píše J. Štěpán: *„Posledním Božím darem, který mladá církev dostala v roce 1886, byla první biblická škola pro vzdělávání kazatelů, evangelistů a církevních pracovníků ve službě Slovem. Je to do značné míry překvapující, že takový hlouček věřících, jakým byla v polovině 80. let 19. století Svobodná reformovaná církev, otvírá vlastní vzdělávací středisko. Nebyla to však myšlenka nová. Už koncem předcházejícího*

98 Průvodce po ETS. Evangelikální teologie, 2010 [cit. 5. 3. 2010]. Dostupné na:

<http://www.etspraha.cz/cs/vademecum/article/143>.

desetiletí o to bratři z americké misie usilovali. Protože však nebyly příznivé podmínky, navrhli faráři Václavu Šubertovi a finančně podpořili otevření biblického kurzu pro vzdělání evangelistů v Krabčicích.

Když v roce 1885 farář Šubrt zemřel a s ním skončily kurzy pro diáky a evangelisty, misionář Clark znovu oživil myšlenku zřízení vlastní biblické školy a po svolení misijní společnosti konal přípravy k jejímu otevření. Bylo rozhodnuto otevřít dvouletý kurz. Program byl převzat z misijních biblických ústavů na St. Chrischoně. Vyučování na biblické škole nebylo bez překážek. Podle tehdejších rakouských zákonů škola tohoto druhu nebyla povolena, a protože úřady nepřetržitě slídily, bylo nutno měnit místa vyučování. Přesto škola byla řádně skončena a zatím se nepočítalo s dalším pokračováním nového dvouletí. Po 2. světové válce se bratr Karel Kolman svědomitě připravoval k úkolu ředitele Biblické školy v Kutné Hoře. Byl na studijním pobytu na biblických školách v Anglii, Skotsku a ve Švýcarsku. Škola byla založena v roce 1947, po vydání totalitních církevních zákonů v r. 1950 zrušena. Měla mezi denominační ráz, studovali na ní Češi, Slovinci a česko těšínský Poláci.“⁹⁹

Škola byla založena 1. září 1990 jako Teologický seminář Církve bratrské. Tento seminář byl zařazen Ministerstvem školství do sítě škol jako církevní škola zpočátku pouze jedním ročníkem dálkového studia a od dalšího školního roku i denním studiem. První učitelé bojovali s nedostatkem učebnic, vzdělávacích pomůcek, českých teologických knih, vyučovacích prostor a s dalšími problémy. Tři roky trvalo, než mohl nastoupit první učitel na plný úvazek. Protože seminář byl otevřen od samého počátku studentům ze všech evangelikálních denominací, byla tato církevní škola od 1. září 1993 přejmenována na Evangelikální teologický seminář a ten se od 1. září 1996 stal vyšší odbornou školou s teologickým a pastoračním zaměřením. Od 1. září 2006 je školskou právní osobou zařazenou v rejstříku školských právnických osob, který vede MŠMT.

99 ŠTĚPÁN, J.; KALETA, B. *120 let v Božích službách*. s. 16,17,41. Nové Město nad Metují : Rodomax Print, 2000.

V ETS probíhá výuka ve dvou oborech – Teologická a pastorační činnost a Pastorační a sociální práce. Oba obory lze studovat v denním i dálkovém studiu. Obor Teologická a pastorační činnost připravuje budoucí kazatele, pastory, misionáře, pracovníky mezi dětmi a mládeží, křesťanské pracovníky ve sdělovacích prostředcích, duchovní ve věznicích, sociálních a diakonských zařízeních, příp. v armádě.

Obor Pastorační a sociální práce připravuje pastorační asistenty a sociální pracovníky pro práci ve sborech a církvích, v křesťanských organizacích. Studium pastorační a sociální práce se snaží postavit pastorační pomoc na biblickém základu s využitím poznatků psychologie. Studium je zakončeno absolutoriem a absolvent získává právo užívat za jménem titul „diplomovaný specialista“, zkráceně „DiS.“ Od roku 2006 nabízí ETS ve spolupráci s Evangelickou teologickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze bakalářské, příp. navazující vysokoškolské studium v oboru pastorační a sociální práce.

Na vizi a poslání školy se průběžně pracuje a pokud bude škola existovat, jejich verze nebude nikdy konečná. Současné znění vize vystihuje, jakou školou chce ETS být. Poslední verzi vize a poslání školy lze stáhnout na webových stránkách ETS. Citují: *„Evangelikální teologický seminář je vzdělávací centrum usilující o obnovu církve a společnosti duchovní, odbornou a praktickou přípravou křesťanských pracovníků.“*¹⁰⁰

Poslední verze poslání školy: *„Posláním ETS je připravovat studenty duchovně, odborně i prakticky pro službu kazatelů, učitelů, evangelistů, misionářů (teologický obor), pastoračních a sociálních pracovníků v církevních a necírkevních zařízeních, schopných poskytovat kvalifikovanou pomoc lidem v rizikových a krizových situacích vyžadujících odbornou péči pastoračního a sociálního pracovníka (obor pastorační a sociální práce).“*¹⁰¹

Škola je členem Asociace vzdělavatelů v sociální práci. Strategií školy je být školou ekumenickou. Zřizovatelem ETS je Církev bratrská, ale studium

¹⁰⁰ *Průvodce po ETS. Vize ETS*, 2010. [cit. 5. 3. 2010]. Dostupné na:
<<http://www.etspraha.cz/cs/vademecum/article/143>>.

¹⁰¹ Tamtéž.

je koncipováno ekumenicky pro studenty ze všech církví, kterým je blízká evangelikální teologie a také všem studentům, kteří splní podmínky přijímacího řízení. Na webových stránkách lze najít také odkaz na studentské stránky, z nichž cituji: „*Jsmo vyšší odborná škola, která poskytuje bakalářské studium sociální práce! Vedle toho nabízíme dva studijní programy v oborech: teologická a pastorační činnost a pastoračně – sociální práce. Oba lze studovat denní formou (3 roky) i dálkovou (4 roky). Specifikem etSky je ucelený program pastorační, duchovního poradenství, jinými slovy pastýřské péče o lidi.*“¹⁰²

12.3 Vzpomínky na začátky práce a služby ve škole

V této škole se vystřídal za sedmáct let mého působení pět ředitelů. Začala jsem svou práci v době, kdy bez počítače již nebylo možné vykonávat administrativu ani jinou práci. Tehdejší kazatel mého společenství, kam jsem patřila, byl také zaměstnancem Rady Církve bratrské, mně řekl v prázdné místnosti s kobercem: „kup si židli, stůl, počítač a začni pracovat“. Šla jsem tehdy pro sklo na stůl, které nebylo lehké a nesla jsem ho se studentem, dnes už váženým kazatelem církve, poměrně daleko pěšky přes vltavský most. Zmiňuji to pro dokreslení toho, jaká „pionýrská práce“ čekala na mnohé pracovníky církevních škol. Mnoho těchto škol začínalo skromně v pronajatých prostorách nebo lépe jako „naše“ škola v církevních objektech a domech, za což jsme byli vděční.

Později stejná místnost, kterou jsem na začátku zařizovala, byla vybavena regály s knihami. Dnešní knihovna čítá více než deset tisíc svazků. Ve stejné místnosti seděla další administrativní pracovnice, voják na civilní službě, vyučovala se zde němčina, případně jiný jazyk a bylo tam poměrně rušno.

Uvedu zde konkrétní příklad z mé mnohaleté praxe zástupkyně ředitele na vyšší odborné škole. Student přinesl žádost o rozložení splátek školného z osobních důvodů na delší období. Jeho rodiče se dostali do platební

¹⁰² *Studentské stránky ETS Praha. BLACKBRIDGE [cit. 9. 1. 2010]. © ETS Praha, 2008.*

Dostupné na <http://black-bridge.cz/>.

neschopnosti. Měla jsem možnost žádost pouze přijmout a nechat ji projít schvalovacím kolečkem na poradě vedení školy a postoupit studentovi vyřízenou zpět. Druhou alternativou byla možnost nechat stát rozdělanou práci a věnovat se rozhovoru s ním. Posléze jsem zjistila, že moji nabídku rád využije a hledali jsme společné řešení. To znamenalo strávit s ním delší čas a domů jít později.

I vstřícnost a laskavost úředníků byla v počátcích školy pomocí. Např. jednání na školském úřadu, kam jsme v té době spadali, bylo téměř vždy vstřícné a jejich pracovnice byly vždy ochotné přispět radou a pomocí při vyplňování mnoha formulářů potřebných k získání dotace na vybavení knihovny regály, na počítač pro školu a další věci. To byly malé výhry, které pomáhaly přežít škole v letech, kdy vedení školy nemělo financí nazbyt. Byly doby, kdy jsem posílala mzdy učitelům po částech, jakmile došla další malá částka financí na účet školy.

Škola neměla vždy tak málo peněz. Pamatuji na první roky, kdy jsem s tehdejším ředitelem poslední den roku sháněla židli, stůl nebo „jen balíky kancelářských papírů“, abychom využili dotaci hospodárně.

12. 4 Vzpomínky na začátky vzájemné pomoci církevních škol

V začátcích jsme si vypomáhali v různých církevních školách tím, co kdo uměl nebo zjistil na úřadech. S ředitelem jedné základní školy jsme u mě doma promýšleli finanční toky v našich školách, zkoumali využití a uplatnění počítačového programu v našich školách.

K nejhorší kombinaci patřilo při jednání na úřadech, když úředníci zjistili, že ETS je vyšší odbornou školou a k tomu církevní. Setkávali jsem se jako vyšší odborné školy na úrovni ředitelů a ekonomů na Asociaci VOŠ s vyššími školami ostatních zřizovatelů. Po několika setkáních bylo všem VOŠ navrženo, že od roku 1994 budeme povinni zakoupit a používat stejný software pro účetnictví, který byl pro však pro církevní školy finančně velmi náročný. Po mé přímé intervenci se zástupcem MŠMT nebyl tento návrh přijat. Někdy vyžadovalo jednání na úřadech mnoha hodinové přípravy a výmluvnost než se podařilo některé návrhy prosadit nebo doladit tak, aby vyhovovaly oběma stranám.

V prvních letech po revoluci se církevních škol některé zákonné paragrafy netýkaly jako škol ostatních zřizovatelů. To bylo již vysvětleno v předchozích odstavcích. Stávalo se, že úředníci někdy neuměli některé paragrafy, vyhlášky nebo zákonná nařízení na nás aplikovat. Vzpomínám na jeden nejmenovaný úřad, který přišel na kontrolu financí ve škole. Tehdy jsem se denně zabývala zákonnými nařízeními platnými pro církevní školu a také jsem absolvovala několik školení. Úřednicím jsem tak na základě jejich prosby usnadnila práci výkladem a konkrétní aplikací paragrafů potřebných pro provedení kontroly na škole.

12.5 Vzpomínky na bakalářské studium Školského managementu a na povinnou praxi ve veřejných školách

Při studiu Školského managementu na Pedagogické fakultě UK jsem mohla navštívit také několik veřejných škol. I zde se úroveň vybavení velmi lišila, často i v závislosti na velikosti školy. Velice zajímavé bylo vidět výuku v malé jednotřídce, kde moje spolustudentka byla ředitelkou i učitelkou i uklízečkou v jedné osobě. A potom vidět například velkou základní školu s 800 dětmi, kde paní ředitelka – také moje kolegyně při studiu měla několik zástupců a mnoho pracovníků ve škole. Oba tyto extrémy se vyskytují i v církevních školách a rozdíly jsou zde ještě patrnější v tom, že školy neoplývají finančními prostředky, a tak i na „veliké“ škole nemá třeba ředitel ani možnost mít svého zástupce.

12.6 Radost ze života naplněného službou a ze setkávání s absolventy školy

Líbí se mi představa učitelky J. Steinbecka, jak ji popisuje v básni „Jako polapené světlušky“. Vybírám: „....*Každé ráno jsme k ní přicházeli s novými pravdami, novými nápady, novými poznatky...Měl jsem mnoho učitelů, kteří nás učili věci jsoucí jedním uchem dovnitř a druhým ven. Ale jen málo takových, jako byla ona, jen málo takových, kteří ve mně vytvořili něco nového, nový postoj, nový hlad....Jaká nesmrtelná síla spočívá v rukou takového člověka!*“¹⁰³

¹⁰³ STEINBECK, J. *California Teachers Association Journal*. October, 1957.

Vzpomínám na některé studenty, na učitele, kteří dnes učí na teologické fakultě apod. Byla jsem vždy velice otevřená vůči studentům, s mnohými trvají navázané přátelské vztahy dodnes. Potkávám je v Církvi bratrské dnes už jako vážené bratry kazatele nebo pracovníky na jiných postech. Bývalé studentky se dnes jako maminky rády chlubí se svými ratolestmi.

Kéž by básníková slova „*...jako byli oni, kteří...vytvořili něco nového, nový postoj, nový hlad...*“ mohla v mém životě být naplněna.

Závěr

„Nejsem tím, kým bych měl být, nejsem tím, kým bych chtěl být, nejsem tím, kým jednou budu, ale už nejsem tím, kým jsem býval dřív a z boží milosti jsem, kdo jsem.“ John Newton

Na závěr mé práce shrnu, čím jsem se v diplomové práci zabývala a zhodnotím výsledky hypotéz. Zaměřila jsem se na srovnání úlohy církevních škol s veřejnými školami z pohledu řídících pracovníků, z pohledu na personalistiku, ekonomiku a vybavení těchto škol. V dnešní době stálých změn v legislativě se situace příliš nezměnila a je podobná i pro teologické fakulty a veřejné školy. Někdy je i tak těžké se orientovat v poměrně složité problematice zákonů a zde může být tato práce pomocí ředitelům a pracovníkům církevních škol. Na základě analýzy situace církevních škol jsem vyslovila hypotézy.

Z mého pohledu vidím, že praktikující křesťanští učitelé jsou pro školu nepostradatelní a není jednoduché je najít. Církevní školy by měly zůstat odlišné alespoň v této oblasti a tyto osobní zkušenosti předávat žákům a studentům. Vedení církevní školy by se mělo zabývat hlouběji touto důležitou otázkou a nenechat na pochybách své žáky, studenty, ale ani rodiče, zaměstnance „svých“ škol a také církve jako své zřizovatele, že v dnešní době je dobrou investicí, aby děti a mladé lidi posílali do těchto škol.

Měly by se také více obracet na své zřizovatele s žádostí o příspěvek na investice a také se pokusit získávat chybějící finanční prostředky i z fondů Evropské unie. Je potřeba obnovovat vypracovaný plán rozvoje školy a jejich vizi a strategii. Za dvacet let získaly církevní školy prestiž a pokud si ji chtějí udržet, je toto nutností. Přestože jsou církevní školy mladší vznikem, nepotvrdilo se mi, že jejich ředitelé jsou pružnější v řízení školy. Nepotvrdil se také předpoklad, že církevní školy, které mají větší volnost při vytváření vnitřních mzdových předpisů, vyplácejí svým zaměstnancům vyšší mzdy. Nedostatek své práce vidím v tom, že dotazník i otázky řízeného rozhovoru mohly být lépe a přesněji formulovány. Rovněž tak i křesťanský náboj a misijní služba těchto škol mohou být pomocí veřejnosti i církvi. Radostným zjištěním je, že i když

počet církevních škol je v poměru k celkovému počtu škol v České republice malý, jejich význam není zanedbatelný. Jistě i proto, že často nabízejí svým žákům a studentům hodnotné vzdělání a výchovu v křesťanském duchu.

Služba, kterou mohou svobodně konat křesťané v naší zemi je velice širokým pojmem, do kterého je možné zahrnout i výuku a pedagogické působení učitelů – křesťanů, kteří působili v minulosti, působí v současnosti a věřím, že budou mít možnost působit i v budoucnosti na všech církevních školách včetně teologických fakult.

Seznam literatury

1. BAHOUNEK, J. O.P. *Pastorální teologie*. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1991. 194 s. ISBN neuvedeno.
2. BANKS, S. *Ethics and values in social work*. New York: Palgrave, 2001.
3. BENEDIKT XVI., papež. *Caritas in Veritate = Lásky v pravdě : encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a pravdě*. Přel. M. Glaser, P. Mareš. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 109 s. Přel. z: itals. orig. ISBN 978-80-7195-414-9.
4. BERÁNEK, J. Církevní školy očima legislativy. In *Universum*, 2003, roč. 5, č. 3. ISSN 1214-5769.
5. *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona: Český ekumenický překlad*. Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN: 80-85810-44-1.
6. *Bible. Překlad 21. století*. Praha: Biblion o. s. © , 2009. 2. vyd. ISBN 978-80-87282-06-9 (XL).
7. *Biblická konkordance*. II. revid. vyd. Praha : Křesťanský spolek mladíků, 1933. 1021 s.
8. BÖCKENFÖRDE, E.W. Kirche und modernes Bewusstsein. In Koslowski, P. (edd.). *Moderne oder Postmoderne?* Münster, 1986.
9. CONGAR, Y. J. *Za církev sloužící a chudou*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. 132 s. ISBN 80-7192-006-1.
10. ČERNÝ, P. *Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivita světové rady církví*. Brno : L. Marek, 2006. 295 s. ISBN 80-86263-72-X.
11. DONNELLY, J. H. et al. *Management*. Praha : Grada, 2002. 824 s. ISBN 80-7169-422-3.
12. DOUGLAS, J. D. *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996, 1243 s. ISBN 80-85495-65-1.
13. CACH, J. *Tomáš Garrigue Masaryk. O škole a vzdělání*. Praha : SPN, 1990. ISBN 80-04-25554-X.

14. CERMAN, M. *Projekt řízení školy, metodologická pomůcka*. Praha : Pedagogická fakulta UK, 2001.
15. DEWEY, J. *Americká pragmatická pedagogika*. Praha : SPN, 1991. ISBN 80-04-20715-4.
16. DUKA, D. et al. *Bílá kniha církve : s černou kapitolou „20 let svobody 1989-2009“*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 110 s. ISBN 978-80-7195-440-8 (brož.).
17. DVOŘÁKOVÁ, E. *Církevní škola z pohledu řídicího pracovníka a z pohledu na personalistiku a ekonomiku ve srovnání se školami jiných zřizovatelů*. Praha, 2006. 62 s. Bakalářská práce. Karlova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra Centrum školského managementu. Vedoucí práce Ing. Marie Kalábová.
18. DWYER, T. *Struktury systémů vzdělání a počáteční odborné přípravy v zemích EU*. 3. vyd., 1. v čes. jaz. Praha : ÚIV, 1997.
19. FEŘTEK, T. *Ředitelská kuchařka*. Kladno : Aisis, 2002. ISBN 80-238-8600-2.
20. *Frieden und Wohl – Eine Denkschrift zu den sozialen Fragen on der Tchechischen Republik zur öffentlichen Diskussion*, 2001.
21. HORÁK, J.; KRATOCHVÍL, M. *Nástin dějin pedagogiky*. Liberec : Vysoká škola strojní a textilní, 1993. ISBN 80-7083-127-8.
22. JŮVA, V. *Vývoj pedagogického myšlení*. Brno : Univerzita J. E. Purkyně, 1987.
23. *Katalog církevních škol 2005/06*. Praha : Tigis, 2005.
24. *Katechismus katolické církve. Život v Kristu. Lidské společenství. Účast na společenském životě. Odpovědnost a participace (spoluúčast)*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002. 793 s.
25. KOMENSKÝ, J. A. *Obecná porada o nápravě věcí lidských*. Brno : Soliton, 2007. 312 s. ISBN 978-80-239-8919-9.
26. KOUCKÝ, J.; KOTÁSEK, J.; KOVAŘOVIC, J. et al. *České vzdělání a Evropa*. Praha : ÚIV - Tauris, 1999. ISBN 80-211-0312-4.

27. KOUKOL, Z. *Kronika vzniku biblického ústavu v Kutné Hoře*. Praha, 1947 (rukopis).
28. KOŠŤÁL, M.; KUBOVÝ, J.; MICHAL, J. et al. *Sto let ve službě Evangelia*. Praha : Ústřední církevní nakladatelství, 1980.
29. KOTÁSEK, J.; BACÍK, F.; COUFALÍK, J. et al. *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR*. Praha : ÚIV - Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
30. KUČERA, Z.; ŠTVERÁK V. et al. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.
31. LOBKOWICZ, F. V., *Etický kodex křesťanského učitele*. Praha : Česká biskupská konference, 2005.
32. MORKEŠ, F. *K historii českého církevního školství. Referát na setkání ředitelů církevních škol*. Praha, 2000.
33. NIEDERSCHLAG, H. (ed.) *Glaube und Gemeinschaft*. Würzburg: Echter, 2000.
34. NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník*. Praha : Kalich, 1956.
35. NOVOTNÝ, T. Vstal a myl nohy svým In *Nové písně II*. Printed in Findland : Církev bratrská, 1984.
36. PAVLINCOVÁ, H. et al. *Judaismus - křesťanství – islám*. 664 s. 2. akt. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.
37. PESCH, O.H. *Druhý vatikánský koncil. 1962-1965. Příprava. Průběh. Odkaz*. Praha : Vyšehrad, 1996. 440 s. ISBN 80-7021-194-6.
38. POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002. 214 s. ISBN 80-7192-748-1.
39. PROKOP, J., *K otázkám srovnávací pedagogiky*. Praha : Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0571-6.
40. PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 2. přepr. a aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2002. 481 s. ISBN 80-7178-631-4.
41. PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

42. PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru*. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-399-4.
43. PRŮCHA, J. *Vzdělávání ve školství a ve světě*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.
44. REIFLER, H. U. *Křesťanská misia na prelome tisícročí. Úvod do misiologie. Ježíš pre každého*. Levice : Náboženská obec CČH, 1998. ISBN 80-901142-7-X.
45. ŘÍČAN, R. *Jan Amos Komenský. Muž víry, lásky a naděje*. Praha : Kalich, 1971.
46. SALAJKA, M. *Křesťanská církev ve své duchovní aktivitě a práci. Obzor praktické a pastorální teologie*. 181 s. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-655-4.
47. SALAJKA, M. Křesťanský vztah k výchově a vzdělání. In KUČERA, Z.; ŠTVERÁK, V. et al. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. s. 474. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0.
48. SALAJKA, M. *Sylabus praktické teologie*. Praha : Husův institut teologických studií, 2005. 131 s. ISBN 80-7000-253-0.
49. SKALICKÝ, K. *Ježíš Nazaretský – Otázka a výzva člověku dnešní doby*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008. 41 s. ISBN 978-80-7394-144-4.
50. SLAVÍKOVÁ, L.; KARABEC, S. *Ředitel školy. Leader i manažer*. Praha : Formata, 2003. ISBN 80-239-2209-2.
51. SMOLÍK, J.; ŠTĚPÁN, J. *TGM ve třech stoletích*. L. Marek : Brno, 2001. ISBN 80-86263-20-07.
52. SOMR, M. et al. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha : SPN, 1987.
53. SPILKOVÁ, V. et al. *Současné proměny vzdělávání učitelů*. Brno : Paido, 2004. ISBN 80-7315-081-6.
54. STEINBECK, J. *California Teachers Association Journal*. October, 1957.
55. ŠÍSTEK, M. *Obraz dítěte, dětскosti a dětské přirozenosti u Jana Amose Komenského–teoretická východiska*. Paideia : Philosophical E-Journal of Charles University. ISSN 1214-8725. Issue/Volume/Year: 1/V/2008.

56. ŠTĚPÁN, J.; KALETA, B. *120 let v Božích službách*. Nové Město nad Metují :Rodomax - Print, 2000.
57. ŠTVERÁK, V.; ČADSKÁ M. *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-797-6.
58. *Rejstříky škol 2005-2006. Základní, střední a vyšší odborné školy*. Praha : Tauris, 2005.
59. TOMÁŠEK, F. J. *Pedagogika*. Brno : Nibowaka, 1992. 350 s. ISBN 80-901294-0-4.
60. URBAN, J. *Řízení lidí v organizaci*. Praha : Aspi, 2003. ISBN 80-86395-46-4.
61. Úplné znění zákona č. 49/2009 Sb, vyhl. pod č. 317/2008, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v pův. znění zákona č. 561/2004 Sb.
62. VOKOUN, J. *K rekonstrukci teologie po konci novověku. Postkritický přístup*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008. 252 s. ISBN 978-80-7394-080-5.
63. VOKOUN, J. *Postkritický proud v současné angloamerické teologii*. Praha : Vyšehrad, 2009. 203 s. ISBN 978-80-7021-987-4.
64. WILKEN, U. (Eds.) *Soziale Arbeit zwischen Ethik und Ökonomie*. Freiburg : Lambertus Verlag, 2000. 253 s. ISBN 37-84112-41-2.
65. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění zákonů č. 383/2005 Sb., č. 179/2006 Sb., č. 264/2006 Sb., č. 189/2008 a č. 384/2008 Sb.
66. Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění zákona č. 110/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.
67. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákonů č. 210/2000 Sb., č. 147/2001 Sb., č. 362/2003 Sb., č. 96/2004 Sb., č. 121/2004 Sb., č. 436/2004 Sb., č. 473/2004 Sb., č. 562/2004 Sb., č. 342/2005 Sb.,

- č. 552/2005 Sb., č. 161/2006 Sb., č. 165/2006 Sb., č. 310/2006 Sb.,
č. 624/2006 Sb., č. 261/2007 Sb., 296/2007 Sb. ,č. 189/2008 Sb.
68. ZAORÁLEK, L. *Evropa jako dialog*. Praha : Úřad vlády, 2005.
124 s. ISBN 80-86734-80-3.
69. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě. Závěrečný dokument
Plenárního sněmu katolické církve v ČR*. Praha : ČBK, 2007. 123 s. ISBN
978-80-7195-162-9.

Seznam elektronických zdrojů

70. BEDNÁŘ, J. *Vzorový Etický kodex pro akademické pracovníky vysokých škol*. Rada vysokých škol [cit. 25. 1. 2010] © 2007. Dostupné na:
<<http://www.radavs.cz/clanek.php?c=771&oblast=9>>.
71. Církevní školství. Články. *Rozvíjení světonázorové identity žáků církevních škol* [cit. 19. 10. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008-2009. Dostupné na: <<http://skolstvi.cirkev.cz/clanky/Rozvijeni-svetonazorove-identity-zaku-cirkevnych-skol.html>>.
72. Církevní školství. Dokument České biskupské konference, 2004 [cit. 15. 12. 2009]. Dostupné na <<http://www./skolstvi.cirkev.cz/dokumenty>>.
73. Církevní školství. *Dokumenty. Individuální výzkumné práce ČŠ* [cit. 10. 12. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na: <http://skolstvi.cirkev.cz/_d/bakalarska-prace.pdf>.
74. Církevní školství. *Kontakty. Anežka OS* [cit. 10. 12. 2009]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008 -2009. Dostupné na: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Kontakt/Anezka-Obcanske-sdruzeni-CS-a-CSZ-CR>>.
75. Církevní školství. *Kontakty. Anežka OS. Stanovy církevního školství, čl. II*. [cit. 25. 1. 2010]. ©Design, redakční systém Navi4D: 2008-2009. Dostupné na:<<http://skolstvi.cirkev.cz/Kontakt/AnezkaObcanske-sdruzeni-CS-a-CSZ-CR>>.

76. *Církevní školství. Školy* [cit. 15. 2. 2010]. © Design, redakční systém Navi4D: 2008 - 2009. Dostupné na: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly>>.
77. *Christian College. Ke stažení. Základní informace o projektu křesťanská univerzita* [cit. 7. 3. 2010]. Copyright ©, 2009. Dostupné na: <http://www.jinaskola.cz/ke-staen/>.
78. KOMENSKÝ, J. A. *Via Lucis. Cesta světla*. Amsterdam, 1668 [cit. 10. 12. 2009]. Dostupné na: <<http://www.vialucis.cz/Default.htm>>.
79. KOZÁKOVÁ, S.; REKTORČÍK, J. *Ekonomika veřejného sektoru : příklady modelů financování církví a náboženských společností v zemích EU (a problémy s jejich uplatněním v ČR)*. Praha : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2000 [cit. 6. 9. 2006]. Dostupné na: <<http://www.econ.muni.cz/~simona/skola/ekonomika/cirkve.html>>.
80. PAŘÍK, A. *Z historie židovského školství*. Praha : Židovské muzeum v Praze [cit. 18. 3. 2010]. © 2004 - 2008. <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/czvice7.htm>>.
81. *Průvodce po ETS. Vize ETS*, 2010 [cit. 5. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.etspraha.cz/cs/vademecum/article/143>>.
82. *Řád výchovy a vzdělávání v církvi*, 1996 [cit. 10. 11. 2005]. Dostupné na : <<http://www.evangnet.cz/cce/czr/rvvc.htm>: dokument>.
83. *Seznam platných předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 4164/2009-14* [cit. 7. 3. 2010]. © MŠMT, 2006. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/dokumenty>>.
84. *Statistické ročenky*. Dokument Ústavu pro informace ve vzdělání, 2005 [cit. 11. 1. 2010]. Dostupné na <<http://www.uiv.cz/statistiky/statistickeinformace/rocenky>>.
85. *Studentské stránky ETS Praha BLACKBRIDGE* [cit. 9. 1. 2010]. © ETS Praha, 2008. Dostupné na: <<http://black-bridge.cz/>>.

Seznam zkratk

ČBK – Česká biskupská konference

CŠ – církevní školy

ČR – Česká republika

CZŠ – církevní zařízení škol

ETS – Evangelikální teologický seminář

MŠMT – Ministerstvo školství, tělovýchovy a mládeže

ÚIV – Ústav pro informace ve vzdělání

Ø - průměr

Seznam příloh

- I. č. 1 = Dotazník pro bakalářskou práci k výzkumu v CŠ z roku 2006 s výsledky výzkumu v procentech.
- II. Příloha č. 2 = Dotazník k výzkumu pro bakalářskou práci ve veřejných školách z roku 2006 s výsledky výzkumu v procentech.
- III. Příloha č. 3 = Dotazník pro diplomovou práci k výzkumu v CŠ z roku 2010 s výsledky výzkumu v procentech.
- IV. Příloha č. 4 = Otázky pro řízený rozhovor s řediteli škol.
- V. Příloha č. 5 = Příloha k zákonu č. 3/2002 Sb. - seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice.
- VI. Příloha č. 6 = Tabulka roků založení církevních škol z dotazníku č.1.
- VII. Příloha č. 7 = Etický kodex křesťanského pracovníka.
- VIII. Příloha č. 8 = Kodex pedagogického pracovníka školy (M. Cerman).
- IX. Příloha č. 9 = Etický kodex pro akademické pracovníky VŠ.
- X. Příloha č. 10 = Statistika ÚIV 2008 - 2009.
- XI. Příloha č.11 = Přehled škol a školských zařízení podle zřizovatele
Církevní školy = ÚIV 2008 - 2009.

XII. Grafy

- A) Graf – průměr počtu žáků na školách, které se zúčastnily výzkumu – dotazník č. 1.
- B) Graf – počty škol, které se zúčastnily výzkumu - dotazník č. 1.
- C) Graf – oblast otázek a odpovědí - vedoucí pracovníci.
- D) Graf – oblast otázek a odpovědí - misijní poslání škol a praktikující křesťan - pedagog.
- E) Graf – oblast otázek a odpovědí - vybavení škol a informační systémy.
- F) Graf – oblast otázek a odpovědí – finanční ohodnocení pedagogů.

XIII. Obrázky

- Via Lucis ¹⁰⁴

¹⁰⁴ KOMENSKÝ, J.Á. Via Lucis. Cesta světla. *Amsterdam, 1668* [cit. 10. 12. 2009]. Dostupné na: <<http://www.vialucis.cz/Default.htm>>.

ABSTRAKT

DVOŘÁKOVÁ, E. *Dvacet let církevního školství v České republice (1991-2010). Zákonné a biblické normy; služba a pastore v církevních školách*. Praha 2010. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce Doc. Jaroslav Vokoun Th.D.

Klíčová slova: školy a školská zařízení zřizovaná registrovanou církví („církevní školy“); školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí („veřejné školy“); školská právnická osoba; historie školství; služba, pastore a misie; vedení církevních škol; pedagogové, mzdy a zaměstnanecké výhody; vybavení, cíle, vize a poslání těchto škol.

Diplomová práce se zabývá zmapováním vývoje a úlohy církevních škol v ČR v posledních dvaceti letech. Teologické fakulty doplňují pohled na teologické a církevní vzdělání v ČR. Je volným pokračováním bakalářské práce, která byla úspěšně obhájena na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v lednu 2007. Vychází z historie školství a pedagogiky včetně církevních škol a z platných zákonných předpisů a norem pro jejich fungování. Je psána na základě zkušeností z autorčiny praxe vedoucí pracovnice církevní školy.

Zabývá se úlohou řídicích pracovníků, personalistikou a teologickou reflexí církevního školství. Zaměřuje se na ekonomiku i vybavení, na cíle a poslání těchto škol. V širokém spektru možností, které mají církevní školy v 21. století, mohou uplatnit svůj potenciál neotřelým způsobem evangelizace, misijní službou a pastorecí.

Abstract

DVORAKOVA, E.: „20 years of church affiliated education in the Czech Republic (1991-2010). Legal and biblical standards; service and pastoral work at church schools. Praha 2010, Master thesis, South Bohemia University, České Budějovice; School of Theology, Department of philosophy and religious studies. Adviser: assoc. prof. Jaroslav Vokoun, Th.D.

Key words: schools and educational institutions founded by registered churches (“church schools”); schools and educational institutions founded by the Ministry of Education, Youth and Sports, by regions, municipality or voluntary union of municipalities (“public schools”; educational legal entity; history of education; service, pastoral work and mission; management of church schools; teachers; salaries and benefits; equipment, goals, visions and targets of church schools.

Presented master thesis deals with description of the gradual development and positions of the church schools in CR during the last 20 years. These schools are then complemented by the schools of theology at CR universities. This thesis is in a certain way a continuation of a bachelor thesis, successfully defended in 2007 at the School of Education of Charles University. The thesis describes in brief the history of education and pedagogy in general, church schools including. Then there are specified all the pertinent valid legal regulations for operation of church schools based on experience of the author from a managerial position of such a school for many years.

The role of the general management and management of human resources on one side and the theological reflection of the church schools on the other side is discussed. In detail, the equipment of the facilities and their economy is analyzed as well as the goals and calling of these schools. In a wide spectrum of opportunities open to church schools in 21st century their potential can be used through new and fresh methods for evangelizing, mission and pastoral care.

Přílohy

Příloha č. 1 = Dotazník pro bakalářskou práci k výzkumu v CŠ z roku 2006 s výsledky výzkumu v procentech.

Příloha č. 2 = Dotazník k výzkumu pro bakalářskou práci ve veřejných školách z roku 2006 s výsledky výzkumu v procentech.

Dotazník k výzkumu pro bakalářskou práci v církevních školách								1	
<i>odpovědělo 30 CŠ- z toho 8 základních, 11 středních, 9 vyšších odborných, 2 jiné=ZUŠ, DDM</i>									
Číslo:	Otázka:			100%=30 odp.	ANO= %	NE=	%		
1.	Komunikujete se zaměstnanci o cílech školy?				30	100%	0	0%	
2.	Zajímá vás jako ředitele zpětná vazba u vašich zaměstnanců?				29	97%	1	3%	
3.	Máte vypracovaný plán rozvoje školy?				19	63%	11	37%	
4.	Máte vypracovaný plán rozvoje zaměstnanců?				13	43%	17	57%	
5.	Jsou jasné rozděleny pravomoci a odpovědnosti vašich zam.?				27	90%	3	10%	
6.	Vyhlašujete výběrová řízení na uvolněná místa zaměstnanců?				17	57%	13	43%	
7.	Máte na škole svého (své) zástupce?				28	93%	2	7%	
8.	Je vaše finanční účetní zaměstnancem školy?				16	53%	14	47%	
9.	Je vaše mzdová účetní zaměstnancem školy?				17	57%	13	43%	
10.	Máte na své škole výchovného poradce?				26	87%	4	13%	
11.	Máte ve své škole zaměstnance na Fund raising?				3	10%	27	90%	
12.	Investujete do dalšího vzdělávání ped.zaměstnanců?				29	97%	1	3%	
13.	Zajišťujete svým zaměstnancům odborná školení?				28	93%	2	7%	

14.	Zjišťujete, zda jsou zaměstnanci spokojeni s výší mzd.ohod.?			28	93%	2	7%
15.	Máte vypracovaný systém odměn?			21	70%	9	30%
16.	Máte vypracovaný systém příplatků ke mzdě?			26	87%	4	13%
17.	Jako CŠ vyplácíte podle zák.1/92 Sb.?			28	93%	2	7%
18.	Máte vypracovaný vnitřní mzdový předpis?			30	100%	0	0%
19.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci e-mailly?			26	87%	4	13%
20.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci oběžníky?			11	37%	19	63%
21.	Zajišťujete svým zaměstnancům obědy?			21	70%	9	30%
22.	Mají vaši zaměstnanci nárok na příspěvek na stravování?			22	73%	8	27%
23.	Mají vaši zaměstnanci nárok na příspěvek na rekreaci nebo léky?			4	13%	26	87%
24.	Mají vaši zaměstnanci příspěvek na penzijní nebo životní připojištění?			6	20%	24	80%
25.	Jsou informační systémy ve vaší škole funkční?			30	100%	0	0%
26.	Máte jako hlavní zdroj financí dotaci ze státního rozpočtu?			27	90%	3	10%
27.	Využíváte i jiné dotace (od obce, města apod.)?			20	67%	10	33%
28.	Získává vaše škola sponzorské dary?			27	90%	3	10%
29.	Žádá vaše škola o granty z EU?			15	50%	15	50%
30.	Máte zaměstnance, který se stará o podávání grantů?			7	23%	23	77%
31.	Má vaše škola jinou (vedlejší) hospodářskou činnost?			9	30%	21	70%
32.	Máte na vaší škole jazykový kroužek?			16	53%	14	47%
33.	Máte na vaší škole výtvarný kroužek?			18	60%	12	40%
34.	Máte na vaší škole sportovní kroužek?			21	70%	9	30%

35.	Máte jasně stanovenou vizi a strategii školy?			28	93%	2	7%
36.	Dostáváte od svého zřizovatele sponzorské dary?			24	80%	6	20%
37.	Jsou tyto dary pouze finanční?			13	43%	17	57%
38.	Scházíte se s Pedagogickou radou více než 2x ročně (kolikrát)?			28	93%	2	7%
39.	Vyučujete jako ředitel více než 5 hodin týdně (kolik)?			13	43%	17	57%
40.	Děláte jako ředitel hospitace v hodinách pouze sám?			11	37%	19	63%
41.	Kolik žáků má vaše škola v současnosti?	prům. 204	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
42.	Máte ve škole vlastní jídelnu?			9	30%	21	70%
43.	Mají žáci počítačovou učebnu?			26	87%	4	13%
44.	Používáte ve výuce křídovou tabuli?			27	90%	3	10%
45.	Používáte ve výuce zpětný projektor?			24	80%	6	20%
46.	Používáte ve výuce dataprojektor?			19	63%	11	37%
47.	Používáte ve výuce televizi a video?			28	93%	2	7%
48.	Ve kterém roce byla vaše škola založena?	prům. v roce 1994	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
Dotazník k výzkumu pro bakalářskou práci ve veřejných školách							2
<i>odpovědělo 37 NČŠ- z toho 14 základních, 11 středních, vyšších odborných, 6 jiné=ZUŠ,DDM</i>							
Číslo:	Otázka:			100%=30 odp.	ANO= %	NE= %	
1.	Komunikujete se zaměstnanci o cílech školy?			36	100%	0	0%
2.	Zajímá vás jako ředitele zpětná vazba u vašich zaměstnanců?			35	97%	1	3%
3.	Máte vypracovaný plán rozvoje školy?			29	63%	11	37%
4.	Máte vypracovaný plán rozvoje zaměstnanců?			18	43%	17	57%

5.	Jsou jasně rozděleny pravomoci a odpovědnosti vašich zam.?			27	90%	3	10%
6.	Vyhlašujete výběrová řízení na uvolněná místa zaměstnanců?			17	57%	13	43%
7.	Máte na škole svého (své) zástupce?			28	93%	2	7%
8.	Je vaše finanční účetní zaměstnancem školy?			16	53%	14	47%
9.	Je vaše mzdová účetní zaměstnancem školy?			17	57%	13	43%
10.	Máte na své škole výchovného poradce?			26	87%	4	13%
11.	Máte ve své škole zaměstnance na Fund raising?			3	10%	27	90%
12.	Investujete do dalšího vzdělávání ped.zaměstnanců?			29	97%	1	3%
13.	Zajišťujete svým zaměstnancům odborná školení?			28	93%	2	7%
14.	Zjišťujete, zda jsou zaměstnanci spokojeni s výší mzd.ohod.?			28	93%	2	7%
15.	Máte vypracovaný systém odměn?			21	70%	9	30%
16.	Máte vypracovaný systém příplatků ke mzdě?			26	87%	4	13%
17.	Jako CŠ vyplácíte podle zák.1/92 Sb.?			28	93%	2	7%
18.	Máte vypracovaný vnitřní mzdový předpis?			30	100%	0	0%
19.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci e-maily?			26	87%	4	13%
20.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci oběžníky?			11	37%	19	63%
21.	Zajišťujete svým zaměstnancům obědy?			21	70%	9	30%
22.	Mají vaši zaměstnanci nárok na příspěvek na stravování?			22	73%	8	27%
23.	Mají vaši zaměstnanci nárok na příspěvek na rekreaci nebo léky?			4	13%	26	87%
24.	Mají vaši zaměstnanci příspěvek na penzijní nebo životní připojištění?			6	20%	24	80%
25.	Jsou informační systémy ve vaší škole funkční?			30	100%	0	0%

26.	Máte jako hlavní zdroj financí dotaci ze státního rozpočtu?			27	90%	3	10%
27.	Využíváte i jiné dotace (od obce, města apod.)?			20	67%	10	33%
28.	Získává vaše škola sponzorské dary?			27	90%	3	10%
29.	Žádá vaše škola o granty z EU?			15	50%	15	50%
30.	Máte zaměstnance, který se stará o podávání grantů?			7	23%	23	77%
31.	Má vaše škola jinou (vedlejší) hospodářskou činnost?			9	30%	21	70%
32.	Máte na vaší škole jazykový kroužek?			16	53%	14	47%
33.	Máte na vaší škole výtvarný kroužek?			18	60%	12	40%
34.	Máte na vaší škole sportovní kroužek?			21	70%	9	30%
35.	Máte jasně stanovenou vizi a strategii školy?			28	93%	2	7%
36.	Dostáváte od svého zřizovatele sponzorské dary?			24	80%	6	20%
37.	Jsou tyto dary pouze finanční?			13	43%	17	57%
38.	Scházíte se s Pedagogickou radou více než 2x ročně (kolikrát)?			28	93%	2	7%
39.	Vyučujete jako ředitel více než 5 hodin týdně (kolik)?			13	43%	17	57%
40.	Děláte jako ředitel hospitace v hodinách pouze sám?			11	37%	19	63%
41.	Kolik žáků má vaše škola v současnosti?	prům. 204	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
42.	Máte ve škole vlastní jídelnu?			9	30%	21	70%
43.	Mají žáci počítačovou učebnu?			26	87%	4	13%
44.	Používáte ve výuce křídovou tabuli?			27	90%	3	10%
45.	Používáte ve výuce zpětný projektor?			24	80%	6	20%
46.	Používáte ve výuce dataprojektor?			19	63%	11	37%

47.	Používáte ve výuce televizi a video?			28	93%		2	7%
48.	Ve kterém roce byla vaše škola založena?		prům. v roce 1994	xxx	xxx	xxx		xxx

Příloha č. 3 = Dotazník pro diplomovou práci k výzkumu v ČŠ z roku 2010 s výsledky výzkumu

Otázka
1. Dáváte prostor pro otevřený dialog o poslání Vaší školy žákům, studentům, rodičům, příp. jiné veřejnosti?
2. Při výběru pedagogů i nepedagogických zaměstnanců přikládáte důležitost tomu, aby kromě odborné a pedagogické způsobilosti a morální bezúhonnosti?
3. Pokud se odvážíte na tuto otázku při přijímacím pohovoru zeptat, nemáte obavu nařčení z podjatosti?
4. Zajímá žáky, studenty, rodiče tato „odbornost“ učitelů, případně dalších zaměstnanců školy?
5. Myslíte, že je důležité, pokud jsou Vaši učitelé praktikujícími křesťany, aby tyto osobní zkušenosti předávali Vaším žákům, studentům?
6. Váš odhad – jaké % učitelů a zaměstnanců školy jsou podle Vašeho názoru praktikující křesťané?
7. Kolik pedagogů pracuje u Vás ve škole (myšlen průměr fyzických osob v tomto školním roce)?
8. Jaký je počet žáků, studentů na Vaší škole?
9. Vybíráte školné v době, kdy se v naší zemi obecně razí trend bezplatného vzdělání na všech úrovních školy?
10. Přitahuje Vaše škola v době slabých populačních ročníků žáky, studenty?
11. Vidíte jako důležité mít na škole (příp. pro určitý okruh škol společně) spirituála, případně pastoračního pracovníka?
12. Jakou náplň práce má (nebo by měl mít) takový pracovník?
13. Věnuje se pouze žákům, studentům nebo je v jeho náplni také případná pomoc učitelům či zaměstnancům školy?
14. Pokud vyučujete ve Vaší škole sociální práci, je kladen důraz na odbornou supervizi?
15. Máte ve Vaší škole výuku náboženství, příp. jiný předmět s podobným obsahem?
16. Považovali byste za dobré vyučovat na Vaší škole pastoraci nebo nějaký předmět s podobnou náplní?
Otázka
17. Vyžadujete u učitelů náboženství nebo pastorační, aby měli odborné teologické vzdělání?
18. Vedete Vaše učitele a zaměstnance, aby se kromě výuky věnovali (třeba i ve svém volném čase) osobním rozhovorům se žáky, studenty?
19. Pokud ano, umožňujete jim, aby měli k tomu prostor i v době, kdy jsou za práci placeni?
20. Vedete učitele, aby byli pro své žáky, studenty nejen mentory, ale také poradci v životě?
21. Přípravuje Vaše žáky, studenty pro život a prostředí, které je dnes k mladým lidem velmi drsné?

22. Konáte pravidelně evaluaci a hospitaci v hodinách svých pedagogů?
23. Děláte pravidelně mezi svými žáky, studenty ankety?
24. Pokud ano, vyhodnocujete a konzultujete jejich výsledky s učiteli?
25. Máte vypracovaný etický kodex učitele a pokud ano, kontrolujete jeho dodržování v praxi?
26. Hovoříte se svými učiteli o jejich poslání?
27. Jakým způsobem vypadá konkrétní spolupráce s Vaším zřizovatelem (s církví nebo diecézí)?
28. Je pro Vás důležité setkávat se s jinými církevními školami?
29. Považujete za důležité, že církevní školství je prezentováno v zákonodárných orgánech OS Anežka?
30. Kolikrát jste využili pomoci OS Anežka?
31. Jaký je rok založení Vaší školy?
32. Kolik ředitelů se vystřídalo ve vedení školy za 20 let svobody nebo za kratší období (při pozdějším založení školy než v roce 1989)?
Otázka
33. Dělali jste (nebo máte v plánu) dělat nějakou akci, příp. oslavu k 20. výročí církevního školství ve svobodné ČR?
34. Je pro Vás osobně práce v církevní škole službou nebo jen zaměstnáním?
Jste MUŽ?
Jste ŽENA?
Váš věk?
18-30 let
31-40 let
41-50 let
51-60 let
61 a více let
Napište písmeno "X" k odpovědi, která je Vám nejbližší!
VĚŘÍTE V BOHA, KTERÉHO CHÁPU JAKO OSOBU?
VĚŘÍTE V KOSMICKOU SÍLU, ENERGII NEBO NĚCO NAD NÁMI?
VĚŘÍTE V PŘÍRODU?
NEVĚŘÍTE NIČEMU – JSTE ATEISTA?
VĚŘÍTE NĚČEMU JINÉMU ? (dopíšte prosím čemu):

ODPOVĚDI

ANO	NE	NEVÍM	Ot.č.
36	3	1	<u>1.</u>
24	15	0	<u>2.</u>
8	30	1	<u>3.</u>
16	15	6	<u>4.</u>
34	0	3	<u>5.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>6.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>7.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>8.</u>
14	27	0	<u>9.</u>
33	3	2	<u>10.</u>
39	1	1	<u>11.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>12.</u>
24	1	0	<u>13.</u>
16	9	0	<u>14.</u>
37	1	0	<u>15.</u>
13	18	5	<u>16.</u>
ANO	NE	NEVÍM	-
31	4	0	<u>17.</u>
36	2	1	<u>18.</u>
33	2	3	<u>19.</u>
31	4	3	<u>20.</u>
20	2	9	<u>21.</u>
24	9	0	<u>22.</u>
20	16	3	<u>23.</u>
23	7	2	<u>24.</u>
10	25	0	<u>25.</u>
36	4	0	<u>26.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>27.</u>
37	2	0	<u>28.</u>

26	4	8	<u>29.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>30.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>31.</u>
XXX	XXX	XXX	<u>32.</u>
ANO	NE	NEVÍM	-
18	16	3	<u>33.</u>
36	1	2	<u>34.</u>
20		XXXXXX	
15		XXXXXX	
0		XXXXXX	
13		XXXXXX	
14		XXXXXX	
5		XXXXXX	
2		XXXXXX	

Příloha č. 4 = Otázky pro řízený rozhovor s řediteli škol.

<u>Otázky pro řízený rozhovor s řediteli škol</u>
1. Kam se snažíte, aby směřovala škola, kterou vedete?
2. Jak často nově formulujete vizi a strategii školy?
3. Máte rozpracována kritéria pro vlastní hodnocení školy, jehož povinnost vyplývá ze školského zákona č. 561/2004 Sb. § 12 ?
4. Jak pečujete o odborný růst zaměstnanců své školy?
5. Máte zkušenosti s pořádáním výjezdů se zaměstnanci školy do přírody, případně za kulturou ?
6. Má Vaše škola založený sociální fond pro zaměstnance nebo využíváte FKSP?
7. Stravují se učitelé Vaší školy ve Vaší vlatní jídelně, případně v jídelně jiné školy nebo dostávají kupony na stravování?
8. Má každý učitel k dispozici svůj počítač?
9. Má každý učitel svou e-mailovou schránku ve škole a posíláte mu tam vzkazy a úkoly ?
10. Jaký máte vyzkoušený účinný způsob získávání finančních a sponzorských darů pro Vaši školu ?
11. Dostáváte i jiné dary než finanční od svého zřizovatele a jaké?
12. Jak často upravujete vnitřní mzdový (platový) předpis?

Příloha č. 5 = Příloha k zákonu č. 3/2002 Sb. - seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice.

Seznam registrovaných církví a náboženských společností v České republice (řazeno podle abecedy)

Příloha k zákonu č. 3/2002 Sb.

Apoštolská církev
Bratrská jednota baptistů
Církev adventistů sedmého dne
Církev bratrská
Církev československá husitská
Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů
Církev řeckokatolická
Církev římskokatolická
Českobratrská církev evangelická
Evangelická církev augsburského vyznání v České republice
Evangelická církev metodistická
Federace židovských obcí v České republice
Jednota bratrská
Křesťanské sbory
Luterská evangelická církev a. v. v České republice
Náboženská společnost českých unitářů

Náboženská společnost Svědkové Jehovovi
 Novo apoštolská církev v České republice
 Pravoslavná církev v českých zemích
 Slezská církev evangelická augsburského vyznání
 Starokatolická církev v České republice

Příloha č. 6 = Tabulka roků založení církevních škol z dotazníku č.1.

Rok založení škol, které se zúčastnily výzkumu												
Církevní školy												Průměr
základní	1995	1990	1994	1992	1992	1997	1995	1991				1993
střední	1993	1992	1993	1993	1995	1995	1993	1999	1991	1993	1996	1994
VOŠ	1993	1990	1991	1996	2005	1992	1996	1990	1991			1994
škols.zař.	1995	2001										1998
Průměrný rok založení CŠ	-	-	-									1995
Necírkevní školy			1992						1926	1967		
základní	1973	2000	1990	1997	1957	1892	1944	1948	1899	1961	1905	1954
střední	1952	1897	2000	1899	1981	1981	1991	1953	1896	1960	1957	1952
VOŠ	1921	1950	1897	1864	1941	1952						1921
škols.zař.	1950	1956	1976	1956	2004	1953						1966
Průměrný rok založení NCS												1948

Příloha č. 7 = Etický kodex křesťanského pracovníka.

Příloha obsahuje **Etický kodex křesťanského učitele** (stranu 1-23).

Odkaz: celý text lze stáhnout na stránkách ČBK.

Příloha č. 8 = Kodex pedagogického pracovníka školy (M. Cerman).

Kodex pedagogického pracovníka školy

K rozvoji podnikové kultury a zvyšování prestiže učitelského povolání na veřejnosti přijímám následující základní body našeho přístupu k výkonu povolání:

Cílem naší práce je plně rozvinutý žák

vždy si uvědomujeme, že pracujeme s nadanými dětmi a mládeží, a tomu přizpůsobíme styl práce,

všemi cestami rozvíjíme zvědavost mladých lidí, schopnost samostatně myslet, vyhledávat informace a možnost svobodně vyjadřovat svůj názor,

respektujeme osobnost člověka, žák není naším podřízeným nebo nevolníkem.

V práci vždy vystupujeme profesionálně

na každou vyučovací jednotku se řádně připravíme, ve výuce používáme moderní a efektivní metody,
do výuky nevtahujeme osobní problémy, ale naopak předáváme i své osobní životní zkušenosti,
s rodiči vždy jednáme na úrovni dospělých, ovšem v roli odborníka na vzdělávání, iniciativně předkládáme návrhy na zlepšení výukové, provozní i organizační složky chodu školy,
soustavně si prohlubujeme svoji kvalifikaci tak, abychom se udrželi na úrovni soudobých poznatků vědy,
nezjišťujeme výši platu svých kolegů.

3. Hlavním komunikačním signálem je úsměv

s žáky, kolegy i s rodiči jednáme co nejčastěji s úsměvem,
vždy hledáme především kladné stránky žákovy osobnosti,
uvědomujeme si, že trest je až poslední výchovná metoda; při ohrožení zdraví však důrazně zasahujeme.

Vytváříme přátelské a demokratické prostředí

nepřipouštíme jakékoliv kastování – ani mezi zaměstnanci, ani mezi žáky,
svobodně vyjadřujeme své názory a respektujeme právo na názor druhých,
ve výchovné práci využíváme spolupráci třídního aktivu žáků,
rodiče žáků jsou zejména ve výchově našimi partnery, ne nepřáteli.

5. Chráníme zdraví žáků i své

dodržujeme všechna pravidla bezpečnosti práce, hygieny, i požární ochrany na pracovišti,
pedagogický dozor vykonáváme aktivně – i tím zabráníme zraněním žáků.

Chráníme dobré jméno i majetek školy
jednáme vždy tak, abychom nepoškodili jméno školy,
případné problémy pracoviště neprojednáváme na veřejnosti ani do nich veřejnost nevtahujeme,
majetek školy využíváme účelně a šetrně,
maximálně šetříme elektrickou energii, vodu a tepelnou energii, používáme pouze schválené spotřebiče.

Svým podpisem potvrzuji ustanovení Kodexu:

V Praze dne 15. 3. 2001

Projekt řízení školy, metodologická pomůcka

Dr. M. Cerman

Příloha č. 9 = Etický kodex pro akademické pracovníky VŠ.

Vzorový Etický kodex pro akademické pracovníky vysokých škol
schválený na 5. zasedání sněmu Rady vysokých škol 17. května 2007

Část I.

Obecné zásady

1. Akademický pracovník zachovává ve své práci vysoký standard dodržování lidských mravních principů a etických zásad, plně respektuje zásady tohoto kodexu.
2. Totéž vyžaduje od svých spolupracovníků a studentů, aktivně v tomto směru působí zejména na studenty a je jim v tom vždy příkladem.
3. Neobhajuje a nekryje neetické chování a jednání, a to ani tehdy, bylo-li by takové chování nebo jednání zdůvodňováno účelovou prospěšností, poslušností a loajalitou.
4. Považuje pedagogickou, vědeckou, uměleckou a obecně tvůrčí práci za integrální příspěvek k rozvoji lidského poznání, kultury, inovací a k obecnému užítku a hájí ji proti nespravedlivému zpochybňování nebo zneužívání; pečlivě dodržuje a šíří zásady spolehlivé a důvěryhodné vědecké, umělecké a další tvůrčí práce na veřejnosti, v okruhu svých spolupracovníků a zejména mezi studenty.
5. Trvale rozvíjí své schopnosti, rozšiřuje a prohlubuje si znalosti a dovednosti v oblasti svého profesního zaměření i obecně pedagogické práce.
6. Zachovává si kritičnost vůči výsledkům své práce, získaným poznatkům a závěrům, objektivně, kriticky, ale kolegiálně přistupuje k výsledkům svých spolupracovníků a studentů, je přístupný diskusím a argumentům.
7. Obhajuje svobodu myšlení, bádání, vyjadřování, výměnu názorů a informací. Ve své vědecké či jiné tvůrčí práci a v pedagogické činnosti nezastává neobjektivní ideologické či iracionální přístupy, odmítá vše, co může urážet lidskou důstojnost nebo ohrožuje řádný chod a rozvoj lidské společnosti.

Část II.

Zásady v pedagogické práci

1. Akademický pracovník jedná se studenty vždy na základě objektivního, korektního, náročného, ale citlivého hodnocení jejich schopností, znalostí, přle a ostatních osobnostních charakteristik; při klasifikaci studijních výsledků si počíná nestranně a objektivně, ve vztahu ke studentům vždy uplatňuje kolegiální způsob jednání.
2. Komunikuje se studenty otevřeným a korektním způsobem, neuchyluje se k jejich podceňování, ponižování a jakémukoliv znevažování.
3. Chová se k nim vždy spravedlivě, nevyžaduje od nich činnosti, které patří k jeho vlastním povinnostem, nepřivlastňuje si nijak jejich práci a jimi dosažené výsledky.
4. Předává jim ochotně své znalosti, dovednosti a zkušenosti.
5. Snaží se pedagogicky působit nejen kvalitní výukou a výcvikem, ale za každých okolností i osobním příkladem, pečlivě dodržuje stanovená pravidla organizace výuky.
6. Plně a iniciativně se věnuje kolektivní a individuální výuce a výchově studentů, napomáhá rozvoji jejich samostatného a kritického myšlení, všestranně podporuje jejich kvalifikační růst a profesní rozvoj, tvůrčí a publikační aktivity, pomáhá jim navazovat vnější kontakty včetně kontaktů mezinárodních.
7. Vyvozuje přiměřené důsledky z případných selhání a neetického chování nebo jednání studentů.

Část III.

Zásady pro vědeckou, uměleckou a další tvůrčí práci

1. Akademický pracovník zaměřuje svůj výzkum, popř. své umělecké nebo ostatní tvůrčí aktivity na rozšiřování hranic lidského poznání, rozvoj uměleckých a kulturních hodnot, vzdělanosti, technických inovací atd. Vždy dbá na to, aby jeho výsledky sloužily ku prospěchu společnosti.
2. Vždy dbá na to, aby těmito aktivitami neohrožoval spolupracovníky, společnost, životní prostředí, materiální, kulturní a etické hodnoty.

3. Uvědomuje si svoji odpovědnost za objektivitu, spolehlivost a přesnost svého bádání a respektuje meze používaných metod.
4. Při zveřejňování svých poznatků a výsledků dbá na jejich úplnost, ověřitelnost a objektivní interpretaci.
5. Po zveřejnění svých výsledků uchovává primární data a dokumentaci po dobu obvyklou v příslušném oboru, pokud tomu nebrání jiné legitimní závazky nebo předpisy.
6. Dbá na účelné a efektivní využívání prostředků poskytnutých mu na výzkum, uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost.
7. Neduplikuje výzkum uskutečněný jinde, pokud to není nezbytně potřebné k ověření, doplnění nebo porovnání jeho výsledků.
8. Předává své výsledky, pokud nepodléhají legitimnímu utajení, vědecké, odborné nebo umělecké veřejnosti. Se získanými vědeckými poznatky uvážlivě seznamuje širokou veřejnost až po jejich prověření a uveřejnění v odborných médiích.
9. Jako autor nebo spoluautor výsledků se prezentuje pouze tehdy, jestliže jich sám dosáhl nebo k nim přispěl významným tvůrčím způsobem; důsledně se vystříhá jakékoliv formy plagiátu.
10. V publikacích objektivně uznává přínos svých kolegů a předchůdců, při citování vždy uvádí zřetelný a přesný odkaz na příslušný zdroj.
11. Cituje i podstatné práce, které nejsou v souladu s jeho výsledky a názory.
12. Nefragmentuje své výsledky, tj. nedělí je zbytečně do více publikací za účelem zvyšování jejich počtu.
13. Objeví-li ve svých publikacích omyl, podnikne všechny potřebné a možné kroky k jeho nápravě, nesnaží se jej tajit nebo maskovat.
14. Provádí jemu zadanou posuzovatelskou, recenzní nebo jinou hodnotitelskou činnost osobně, nezávisle a pečlivě.
15. Chrání duševní vlastnictví autorů posuzovaných rukopisů, návrhů projektů a zpráv, uměleckých děl apod., nepoužívá údaje obsažené v hodnocených podkladech k jinému účelu než k vypracování příslušného posudku a neposkytne je třetí osobě.
16. Neprodukuje záměrně dobu hodnocení za účelem dosažení vlastních výhod či výhod pro třetí osobu.
17. Odmítne vypracovat vědecké, odborné nebo umělecké stanovisko, jestliže by závěry mohly být ovlivněny jeho osobním zájmem, nebo na tuto skutečnost jasně upozorní; vystříhá se jakýchkoliv vědomých střetů zájmů.
18. Expertní stanoviska zpracovává zodpovědně a vždy jen z tematické oblasti svého oboru; nepodléhá přitom vnějším tlakům.
19. Při hodnotitelských a oponentních řízeních, recenzích apod. vychází pokud možno z objektivních kritérií, dodržuje pravidla zadavatele a vyžaduje to samé od ostatních účastníků daného řízení.

Pozn.: Tento návrh kodexu je zpracován v souladu s Etickým kodexem výzkumných pracovníků v AV ČR a je s ním plně zharmonizován, tj. prakticky ztotožněn v otázkách vědecké práce a výzkumu.

Zpracoval: J. Bednář

Příloha č. 10 = Statistika ÚIV 2008 - 2009.

Tab. B1.13: Školství
celkem –
průměrné
měsíční
mzdy

v letech 2003 až 2008 – podle
zřizovatele

Data za
jednotlivé
roky jsou
přepočtena
ve
srovnatelné
metodice -
nemusí
souhlasit s
dřívějšími
publikacemi.

2003 2004 2005 2006 2007 2008

Všichni
jiní

Nominál
běžný

	celkem ČR					
	17	18	19	20	22	
nepodnikatelská sféra	692 Kč	715 Kč	876 Kč	975 Kč	387 Kč	23 337 Kč
školy celkem	212 Kč	368 Kč	669 Kč	864 Kč	108 Kč	21 894 Kč
regionální školství	708 Kč	699 Kč	713 Kč	787 Kč	842 Kč	20 519 Kč
v tom						
vysoké školy ¹⁾	969 Kč	226 Kč	267 Kč	991 Kč	236 Kč	30 535 Kč
ostatní přímo řízené organizace PO ²⁾	516 Kč	144 Kč	608 Kč	960 Kč	968 Kč	23 528 Kč
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 3 ZP	516 Kč	144 Kč	608 Kč	960 Kč	840 Kč	23 353 Kč
v tom						
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 2 ZP ³⁾	x	x	x	x	25 414 Kč	27 843 Kč
ostatní organizační složky státu (VSC, CZVV)	561 Kč	605 Kč	460 Kč	117 Kč	610 Kč	24 406 Kč

17 18 19
44658358
Kč Kč K

Reálná mzda (ve stálých cenách roku 2000)

	16	16	17	18	19	
celkem ČR	352	943	523	195	007	19 397
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč
nepodnikatelská sféra	16	17	17	18	19	18 642
	582	064	784	310	010	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
školy celkem	15	15	16	17	17	17 490
	195	835	704	340	924	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
regionální školství	14	15	15	16	16	16 391
	723	225	849	400	849	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
v tom						
vysoké školy ¹⁾	18	20	22	23	24	24 392
	717	265	608	561	826	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
ostatní přímo řízené organizace PO ²⁾	16	16	17	18	18	18 795
	418	543	545	297	655	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 3 ZP	16	16	17	18	18	18 655
	418	543	545	297	545	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
v tom						
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 2 ZP ³⁾	x	x	x	x	21 581	22 241
					Kč	Kč
ostatní organizační složky státu (VSC, CZVV)	15	16	17	19	20	19 496
	522	963	412	307	048	Kč

	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
z toho zřizovatelé MŠMT, obec a kraj						
Nominální mzda (v běžných cenách)						
školy celkem	16	17	18	19	21	21 899
	205	367	675	870	126	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
regionální školství	15	16	17	18	19	20 447
	676	665	671	737	793	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
v tom vysoké školy ¹⁾	19	22	25	26	29	30 535
	969	226	267	991	236	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
ostatní přímo řízené organizace PO ²⁾	17	18	19	20	21	23 528
	516	144	608	960	968	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
v tom OPŘO odměňující dle § 109 odst. 3 ZP	17	18	19	20	21	23 353
	516	144	608	960	840	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 2 ZP ³⁾	x	x	x	x	25	27 843
					414	Kč
					Kč	
ostatní organizační složky státu (VSC, CZVV)	16	18	19	22	23	24 406
	561	605	460	117	610	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
Reálná mzda (ve stálých cenách roku 2000)						
školy celkem	15	15	16	17	17	17 493

	188	835	710	345	939	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
regionální školství	14	15	15	16	16	16 333
	693	194	811	356	808	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
v tom						
vysoké školy ¹⁾	18	20	22	23	24	24 392
	717	265	608	561	826	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
ostatní přímo řízené organizace PO ²⁾	16	16	17	18	18	18 795
	418	543	545	297	655	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 3 ZP	16	16	17	18	18	18 655
	418	543	545	297	545	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	
v tom						
OPŘO odměňující dle § 109 odst. 2 ZP ³⁾	x	x	x	x	21	22 241
					581	Kč
					Kč	
ostatní organizační složky státu (VSC, CZVV)	15	16	17	19	20	19 496
	522	963	412	307	048	Kč
	Kč	Kč	Kč	Kč	Kč	

Index spotřebitelských cen a meziroční inflace

index spotřebitelských cen (rok 2000 = 100)	106,7	109,7	111,8	114,6	117,8	125,2
meziroční inflace	0,1%	2,8%	1,9%	2,5%	2,8%	6,3%

Komentáře:

Zdroj:
databáze
ÚIV,

Vyšší odborné školy	30 681 29 759 28 792 27 650 28 774 28 027
Vysoké školy	243 797 264 891 289 635 316 496 344 615 369 619

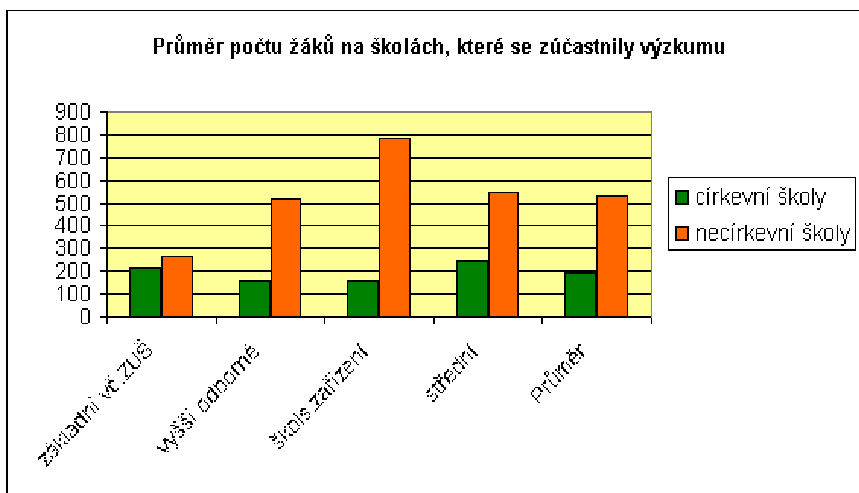
Komentáře:

Zdroj:
databáze
ÚIV

1) Ve školním roce
2003/04 a 2004/05
včetně škol při
zdravotnických
zařízeních.

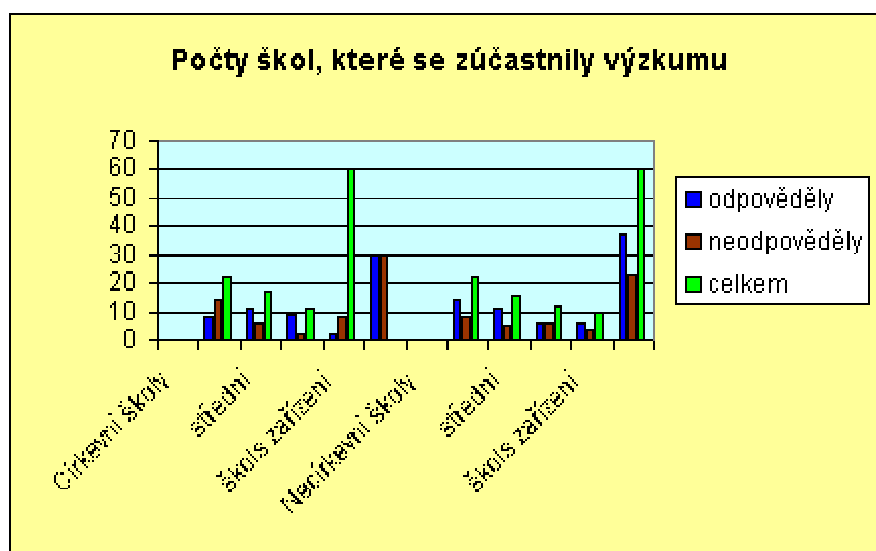
Grafy

A) Graf – průměr počtu žáků na školách, které se zúčastnily výzkumu – dotazník č. 1.

Počty žáků škol, které se zúčastnily výzkumu	církevní školy	necírkevní školy
základní vč. ZUŠ	213	268
vyšší odborné	156	518
škols. zařízení	155	783
střední	246	550
Průměr	192	530

B) Graf – počty škol, které se zúčastnily výzkumu - dotazník č. 1.

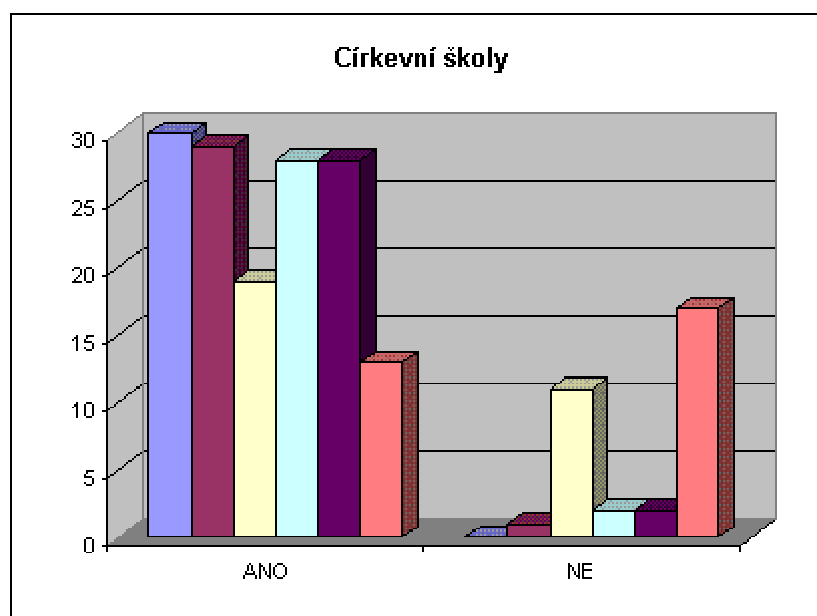

Počty škol, které se zúčastnily výzkumu			
	odpověděly	neodpověděly	celkem
Církevní školy			
základní vč. ZUŠ	8	14	22
střední	11	6	17
vyšší odborné	9	2	11
škols.zařízení	2	8	60
Celkem CŠ	30	30	
Necírkevní školy			
základní vč.ZUŠ	14	8	22
střední	11	5	16
vyšší odborné	6	6	12
škols.zařízení	6	4	10
Celkem NCŠ	37	23	60

C) Graf – oblast otázek a odpovědí - vedoucí pracovníci.

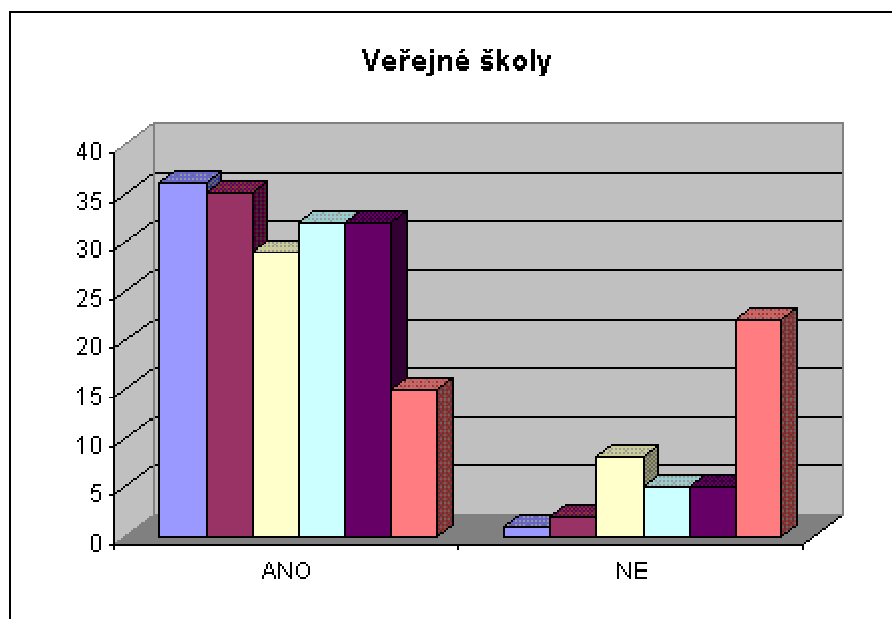
Oblast otázek vedoucí prac.v církevních školách

		ANO		NE	
1.	Komunikujete se zaměstnanci o cílech školy?	30	0		
2.	Zajímá vás jako ředitele zpětná vazba u vašich zaměstnanců?	29	1		
3.	Máte vypracovaný plán rozvoje školy?	19	11		
35.	Máte jasně stanovenou vizi a strategii školy?	28	2		
38.	Scházíte se s Pedagogickou radou více než 2x ročně (kolikrát)?	28	2		
39.	Vyučujete jako ředitel více než 5 hodin týdně (kolik)?	13	17		

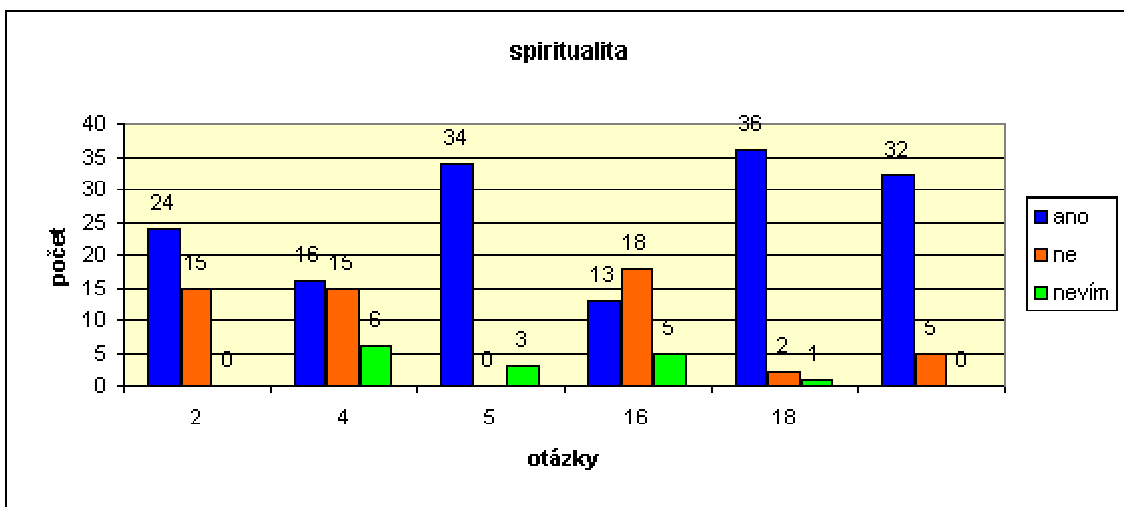

Oblast otázek vedoucí prac.ve veřejných školách

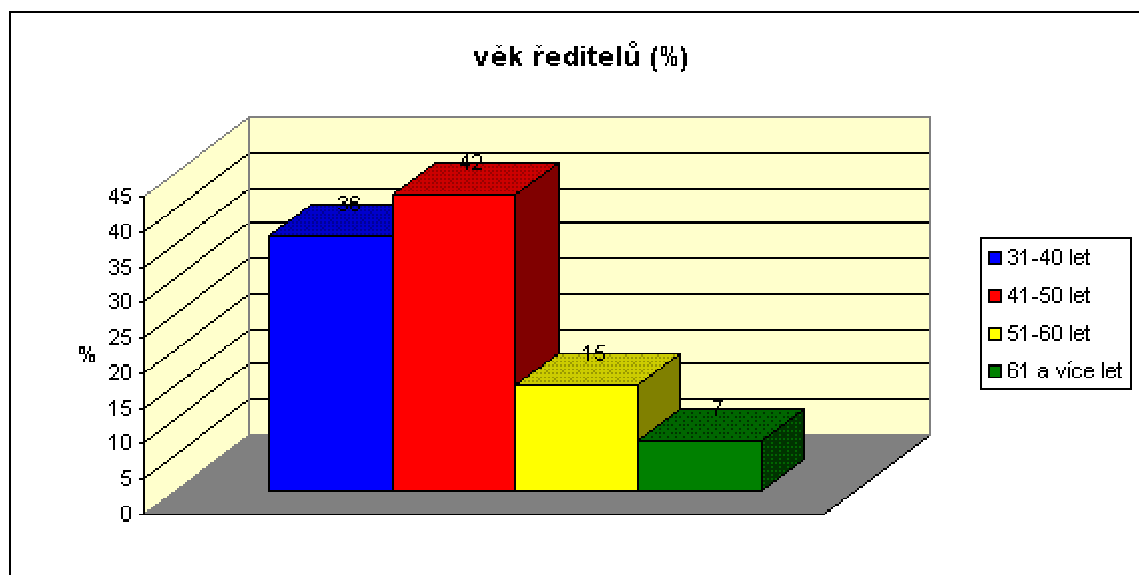
		ANO	NE
1.	Komunikujete se zaměstnanci o cílech školy?	36	1
2.	Zajímá vás jako ředitele zpětná vazba u vašich zaměstnanců?	35	2
3.	Máte vypracovaný plán rozvoje školy?	29	8
35.	Máte jasně stanovenou vizi a strategii školy?	32	5
38.	Scházíte se s Pedagogickou radou více než 2x ročně (kolikrát)?	32	5
39.	Vyučujete jako ředitel více než 5 hodin týdně (kolik)?	15	22

D) Graf – oblast otázek a odpovědí - misijní poslání škol a praktikující křesťan - pedagog.

Oblast spirituality na církevních školách		
Přihlížíte při výběru zaměstn. k tomu, aby uchazeč byl praktikující křesťan?	2	24
Zajímá tato odbornost učitelů studenty a rodiče studentů?	4	16
Je důležité, aby učitel-křesťan předával své os. zkušenosti žákům a stud.?	5	34
Vyučovali by jste ve své škole pastoraci?	16	13
Vedete své zaměstnance, aby se věnovali stud. ve svém volném čase?	18	36
Věříte v osobního Boha?	32	32

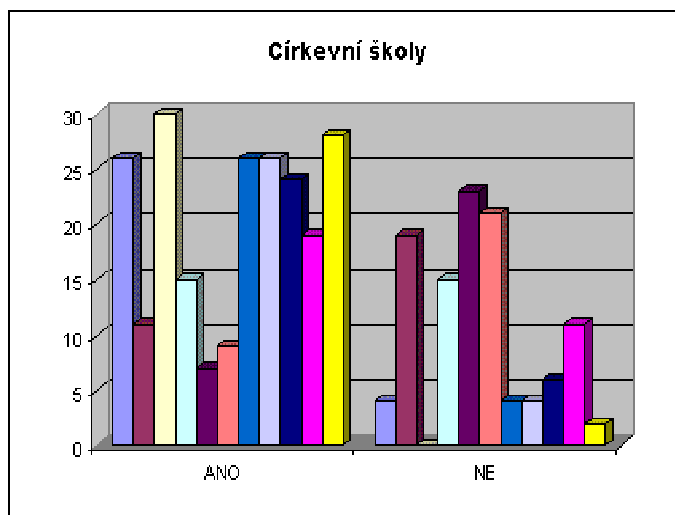

věk ředitelů
31-40
41-50
51-60
61 a více

E) Graf – oblast otázek a odpovědí - vybavení škol a informační systémy.

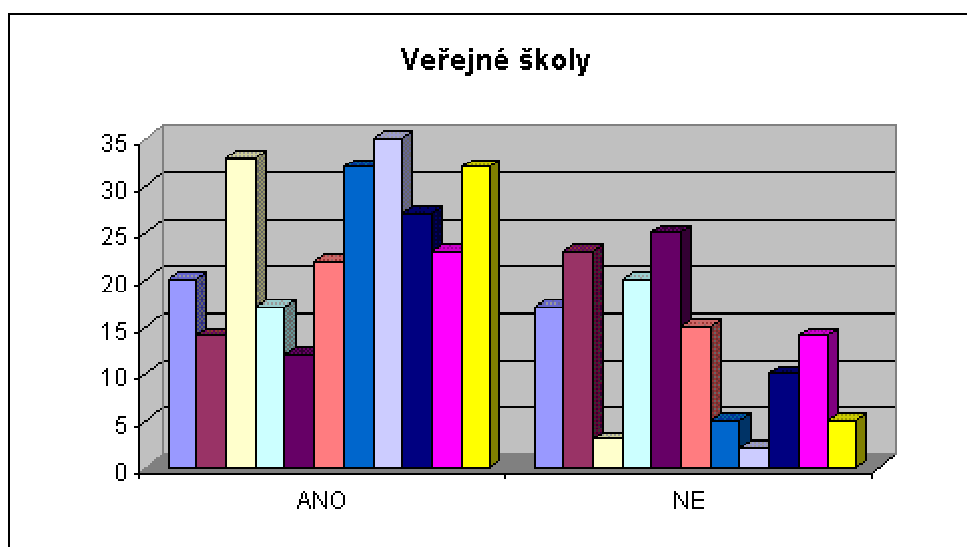
Oblast otázek k vybavení a inf.syst.církevních škol

					ANO	NE
19.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci e-maily?				26	4
20.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci oběžníky?				11	19
25.	Jsou informační systémy ve vaší škole funkční?				30	0
29.	Žádá vaše škola o granty z EU?				15	15
30.	Máte zaměstnance, který se stará o podávání grantů?				7	23
42.	Máte ve škole vlastní jídelnu?				9	21
43.	Mají žáci počítačovou učebnu?				26	4
44.	Máte pevné připojení na Internet?				26	4
45.	Používáte ve výuce zpětný projektor?				24	6
46.	Používáte ve výuce dataprojektor?				19	11
47.	Používáte ve výuce televizi a video?				28	2

Oblast otázek k vybavení a inf.syst.veřejných škol

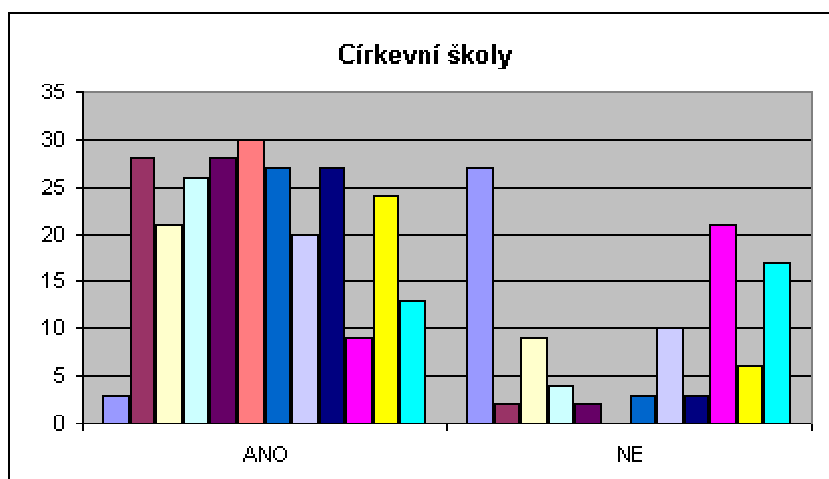
		ANO	NE
19.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci e-mailly?	20	17
20.	Využíváte ke komunikaci se zaměstnanci oběžníky?	14	23
25.	Jsou informační systémy ve vaší škole funkční?	33	3
29.	Žádá vaše škola o granty z EU?	17	20
30.	Máte zaměstnance, který se stará o podávání grantů?	12	25
42.	Máte ve škole vlastní jídelnu?	22	15
43.	Mají žáci počítačovou učebnu?	32	5
44.	Používáte ve výuce křídovou tabuli?	35	2
45.	Používáte ve výuce zpětný projektor?	27	10
46.	Používáte ve výuce dataprojektor?	23	14
47.	Používáte ve výuce televizi a video?	32	5

F) Graf – oblast otázek a odpovědí – finanční ohodnocení pedagogů.

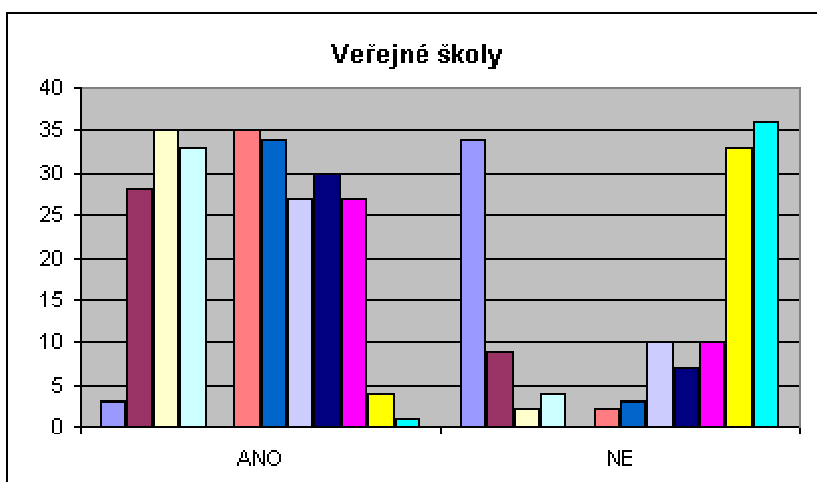
Oblast otázek k ekonomice v církevních školách

		ANO	NE
11.	Máte ve své škole zaměstnance na Fund raising?	3	27
14.	Zjišťujete, zda jsou zaměstnanci spokojeni s výší mzd.ohod.?	28	2
15.	Máte vypracovaný systém odměn?	21	9
16.	Máte vypracovaný systém příplatků ke mzdě?	26	4
17.	mezd nař.vl. 330/03 Sb.=tarifní mzdy pro pedag.a neped.zam.?	28	2
18.	Máte vypracovaný vnitřní mzdový předpis?	30	0
26.	Máte jako hlavní zdroj financí dotaci ze státního rozpočtu?	27	3
27.	Využíváte i jiné dotace (od obce, města apod.)?	20	10
28.	Získává vaše škola sponzorské dary?	27	3
31.	Má vaše škola jinou (vedlejší) hospodářskou činnost?	9	21
36.	Dostáváte od svého zřizovatele sponzorské dary?	24	6
37.	Jsou tyto dary pouze finanční?	13	17

Oblast otázek k ekonomice ve veřejných školách

		ANO	NE
11.	Máte ve své škole zaměstnance na Fund raising?	3	34
14.	Zjišťujete, zda jsou zaměstnanci spokojeni s výší mzd.ohod.?	28	9
15.	Máte vypracovaný systém odměn?	35	2
16.	Máte vypracovaný systém příplatků ke mzdě?	33	4
17.	mezd nař.vl. 330/03 Sb.=tarifní mzdy pro pedag.a neped.zam.?	0	0
18.	Máte vypracovaný vnitřní mzdový předpis?	35	2
26.	Máte jako hlavní zdroj financí dotaci ze státního rozpočtu?	34	3
27.	Využíváte i jiné dotace (od obce, města apod.)?	27	10
28.	Získává vaše škola sponzorské dary?	30	7
31.	Má vaše škola jinou (vedlejší) hospodářskou činnost?	27	10
36.	Dostáváte od svého zřizovatele sponzorské dary?	4	33
37.	Jsou tyto dary pouze finanční?	1	36

Obrázky

Via Lucis - viz diplomová práce Úvod